trală, membrii ei oficiali și neoficiali fiind numiți și aleși de guvernatori și de către consiliile legislative teritoriale. Înaltul comisariat purta răspunderea funcționării serviciilor regulate dar — ca organ în primul rînd administrativ — împuternicirile sale erau strict limitate. În ciuda acestor îngrădiri, Înaltul comisariat a realizat multe în perioada 1948—1951, cel mai important eveniment fiind poate fuziunea sistemelor de căi ferate și introducerea unui tarif comun.

Începînd din primii ani de după 1950, cînd africanii au început să devină conștienți de forța lor, mecanismul general al relațiilor dintre cele trei teritorii și activitatea Înaltului comisariat au fost supuse unor critici severe. Africanii au amintit că, atunci cînd a înființat Înaltul comisariat, Ministerul Coloniilor și-a încălcat angajamentul inițial privind reprezentarea neoficială în adunare „în proporții egale" a celor trei comunități principale. În loc de aceasta, fusese instituit un sistem care asigura, cel puțin la început, o majoritate europeană. Africanii, în special în Tanganica și Uganda, au continuat să se teamă că Înaltul comisariat ar putea să-și asigure ponderea în federația politică și că, la fel ca în Africa centrală, controlul va reveni europenilor.

În același timp, ei erau neliniștiți de dezvoltarea economică inegală a regiunii. În cursul celui de-al cincilea deceniu, dezvoltarea industrială era mai pronunțată în Kenya decît în Tanganica sau Uganda, și aceste două teritorii au ajuns să creadă că Kenya profită de pe urma lor. Faptul că Tanganica și Uganda depindeau în primul rînd de exporturile agricole a contribuit mult la această impresie ; căci atunci cînd prețurile pe care le primeau pentru produsele lor au suferit o scădere bruscă, Tanganica și Uganda au început să resimtă o mare lipsă de venituri ; în timp ce Kenya, în ciuda situației excepționale, nu a fost afectată tot atît de direct. Ele au suferit noi pierderi în comerțul exterior atunci cînd industriile Kenyei au început să producă mărfuri care anterior erau importate. S-au formulat cereri de a se impune restricții asupra produselor provenite din Kenya sau, ca o alternativă, de a se redistribui sub o anumită formă încasările sale în materie de taxe și impozite. S-au exercitat, de asemenea, presiuni în direcția „descentralizării" serviciilor comune, din care majoritatea — printre ele Înaltul comisariat, căile ferate și serviciile poștale — își aveau sediul în Kenya.

Trecerea de la colonialism la independență

O atitudine diferită față de relațiile inter-teritoriale a devenit vizibilă încă din 1958, cînd a fost creată Mișcarea panafricană pentru eliberarea Africii centrale și răsăritene (P.A.F.M.E.C.A.). Deși o rezoluție adoptată la prima sa conferință declara că problema unei federații „este inactuală în momentul de față", constituirea P.A.F.M.E.C.A. a oferit conducătorilor naționaliști din Africa prilejul de a discuta în mod neoficial despre posibilitățile de a se stabili contacte mai largi între teritorii și, peste un an, Nyerere a început să vorbească despre probabilitatea creării „în cele

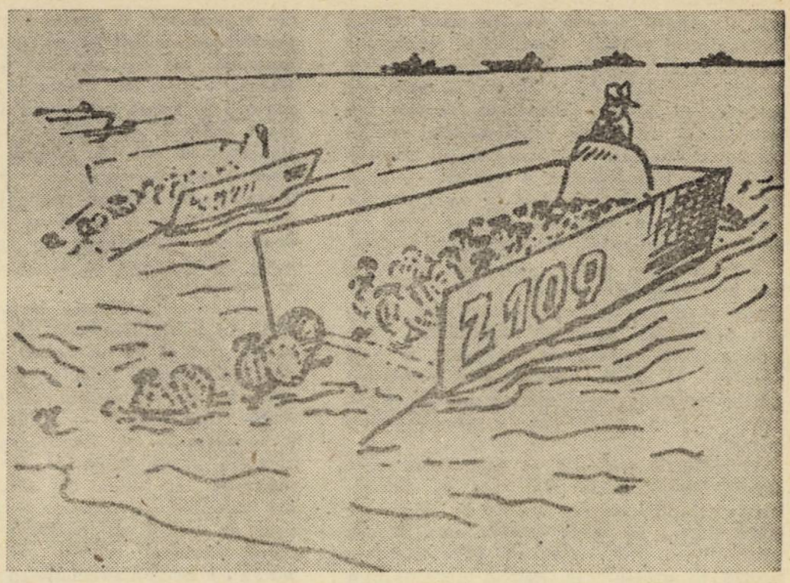

Piața comună. — Războiul curcanilor. „Curcanii din California au debarcat pe neașteptate la Cherbourg și încearcă să spargă... zidul vamal".
(VORWARTS)

din urmă" a unei federații în Africa răsăriteană. În iunie 1960, Nyerere a propus ca cele trei colonii (și Zanzibarul) să supună Ministerului Coloniilor „cererea de a se elibera Africa răsăriteană ca o entitate politică unică", arătînd că Tanganica, care urma să devină primul stat independent din Africa răsăriteană, ar putea fi dispusă să amîne obținerea independenței sale pentru a înlesni formarea unei federații.

Datorită condițiilor politice diferite în fiecare teritoriu, sincronizarea datelor pentru obținerea independenței s-a dovedit a fi imposibilă. De aceea a trebuit găsită o cale pentru menținerea în continuare a instituțiilor regionale existente, în cursul perioadei interimare dintre proclamarea independenței Tanganicăi și cea a Kenyei. O problemă importantă în tratativele care au urmat a fost funcționarea Pieței comune. Marea Britanie a numit o comisie economică și fiscală care să examineze actuala organizare din Africa răsăriteană, iar raportul acesteia — dat publicității în februarie 1961 — recomanda cu tărie ca Piața comună să fie menținută. În același timp, ea propunea ca 40 la sută din încasările provenite din impozitele pe venituri în industrie și 6 la sută din taxele vamale să fie afectate unui „fond comun repartizabil" care să fie împărțit în mod egal între cele trei teritorii. Tanganica și Uganda urmau a primi în felul acesta o oarecare compensație pentru preponderența industrială și comercială a Kenyei. Fondul comun urma, de asemenea, să asigure venituri pentru serviciile „neproductive", astfel ca Înaltul comisariat să nu mai depindă de cele trei Consilii legislative pentru fondurile necesare funcționării acestor servicii. În ciuda anumitor îndoieli manifestate în fiecare teritoriu, cele trei guverne au consimțit să accepte propunerile comisiei, sub forma unui aranjament global.

Tratativele s-au orientat atunci spre problemele politice. În martie 1961 s-a hotărît că Tanganica va dobîndi independența în luna decembrie, iar Nyerere a declarat că guvernul său dorește să continue a participa la serviciile regionale, dacă acest lucru se va putea efectua „într-un mod compatibil cu suveranitatea țării". La o conferință ținută în iunie, delegați din toate teritoriile au căzut de acord că este în interesul fiecărei țări să mențină serviciile comune — cu anumite modificări — pe o bază est-africană. Simultan cu acordarea independenței Tanganicăi a fost înființată Organizația pentru serviciile comune din Africa răsăriteană (E.A.C.S.O.).

Răspunderea politicii E.A.C.S.O. revine Autorității pentru serviciile comune, un organ compus din cei trei șefi de stat, fiecare din ei deținînd pe rînd funcția de președinte. Administrația a fost încredințată unui număr de cinci comisii ministeriale, fiecare dintre ele compusă din trei miniștri ai teritoriilor — pentru finanțe, comerț și coordonare industrială, comunicații, muncă și servicii sociale și de cercetări. Adunarea reorganizată are 44 de membri. Pe lîngă cei 15 membri ai comisiilor ministeriale și secretarul general precum și secretarul pentru problemele juridice ai E.A.C.S.O. există 9 membri din fiecare stat aleși de Adunările naționale respective. Aceste schimbări au dat naștere unor relații mai directe între administrațiile teritoriale și administrația est-africană. Dar, ca și în cazul Înaltului comisariat, fiecare țară își păstrează un drept de veto asupra politicii E.A.C.S.O., căci constituția precizează că hotărîrile autorității și comisiilor ministeriale trebuie să fie unanime.

Această trecere s-a desfășurat relativ lin și, în unele cazuri, serviciile comune au fost considerabil întărite. Au fost aprobate propuneri pentru introducerea de extinderi în sistemul căilor ferate, au fost anunțate planuri pentru naționalizarea serviciilor de transporturi portuare și a fost adoptată o legislație prin care societatea East African Airways Corporation trece sub controlul E.A.C.S.O. În luna august 1963 a fost înființată în cadrul organizației o comisie ministerială a muncii.

În anumite domenii, în afara sferei E.A.C.S.O. s-a manifestat o tendință asemănătoare spre o mai strînsă cooperare. În principiu, miniștrii de finanțe au că-

zut de acord asupra creării unei Bănci centrale a Africii răsăritene. Miniștrii apărării ai Tanganicăi și Ugandei și-au anunțat intenția de a forma un pact de apărare al Africii răsăritene ; a fost de asemenea luată în considerare fuzionarea misiunilor diplomatice și comerciale, iar Tom Mboya a insistat — deși în contextul tratativelor în vederea federației — ca cele trei țări să aibă un singur reprezentant est-african la O.N.U.

Pe de altă parte, anumite evoluții au fost oarecum contrarii acestei tendințe spre o cooperare mai strînsă. Unul din serviciile Înaltului comisariat, Forțele navale regale est-africane, a fost dizolvat în urma afirmației Tanganicăi că participarea sa în cadrul acestor forțe constituia o încălcare a suveranității proprii.

Orientarea politică și economică sînt strîns legate între ele, fapt cu deosebire valabil pentru țările în curs de dezvoltare ; în felul acesta este foarte probabil ca Piața comună, care funcționează în prezent în cadrul unui sistem de negocieri ad-hoc, să fie supusă unei presiuni crescînde din partea fiecărei țări participante. Pe măsură ce fiecare țară își dezvoltă propriul său stil politic specific și începe să cultive privilegiile suveranității naționale, s-ar putea să se ivească o tendință de îngustare a perspectivei. Astfel, este posibil ca Piața comună și E.A.C.S.O. să devină inoperante, dacă nu vor fi luate măsuri spre a se evita ca politica națională a țărilor respective să facă ineficientă legătura la nivel est-african.

Reacția inițială la declarația din 5 iunie a fost într-o măsură covîrșitoare favorabilă. Nu numai că cele trei partide principale și de guvernămînt au sprijinit propunerile, dar partidele de opoziție din Kenya și Uganda au introdus moțiuni de sprijin în Adunările naționale respective. La un miting din iulie al sindicatelor muncitorești ale acestor teritorii s-a exprimat adeziunea la ideea înființării federației și, anticipîndu-se înfăptuirea grabnică a acesteia, a fost adoptată o rezoluție cerînd constituirea unei Federații sindicale a Africii răsăritene. După cum era de așteptat, cercurile de afaceri au susținut întotdeauna ideea unei uniuni mai strînse.

În ciuda acestui sprijin, discuțiile care au avut loc în ultimul timp au dezvăluit existența unui număr de probleme importante. În momentul de față nu există nici un singur partid al Africii răsăritene. Singura organizație politică suprateritorială este P.A.F.M.E.C.A. și, întrucît ea s-a lărgit pentru a cuprinde Somalia, Etiopia ș.a., această mișcare nu este ușor adaptabilă pentru a face față cerințelor Africii răsăritene. În orice caz, există posibilități serioase ca ea să fie dizolvată, deoarece inițiativa de a se accelera obținerea independenței țărilor din Africa Centrală și de Sud a fost preluată de Comitetul de eliberare înființat în cadrul O.A.U., iar răspunderile privind promovarea unității africane — cel puțin pe plan regional — au fost, mai mult sau mai puțin, monopolizate prin înființarea E.A.C.S.O. și a mișcării pentru federație. Este posibil ca, în cazul înființării unei federații, să apară sub o formă sau alta un guvern de coaliție. K.A.N.U., Uniunea națională africană din Tanganica, (T.A.N.U.) și Congresul popular din Uganda (U.P.C.) sînt, în general, de acord în problemele de organizare a partidelor, problemele panafricanismului și necesității de a se dezvolta un tip specific de „socialism african". Este de presupus că cele trei partide ar lucra împreună într-un parlament federal, deși nu este cîtuși de puțin sigur că ele vor adopta un punct de vedere est-african și nu vor susține programele teritoriilor respective. Dincolo de toate acestea, continuă însă să existe problema repartizării pozițiilor între liderii est-africani la eșaloanele federale și teritoriale.

Anumite probleme structurale necesită, de asemenea, noi discuții. Trebuie să se ajungă la un acord asupra unităților federației. Deși în general se admite că ea va trebui să cuprindă trei state constitutive — Kenya, Tanganica și Uganda — s-a manifestat o oarecare agitație — în Buganda, de pildă — în legătură cu ideea că actualele regate ale Ugandei și anumite regiuni din Kenya ar urma să constituie unități în sînul statului Africii răsăritene. S-ar putea ca aceste presiuni să slăbească, ca urmare a alegerii lui Kabaka ca președinte al Ugandei și a hotărîrilor luate la recenta conferință constitutivă a Kenyei. Dar problema împărțirii puterii între autoritățile federale și cele teritoriale rămîne deschisă în chestiuni cum ar fi relațiile dintre proiectata forță de apărare a Africii răsăritene și forțele de poliție teritoriale, împuternicirile în materie de finanțe și fisc și organizarea serviciilor civile. Pe lîngă aceasta trebuie să se ajungă la un acord cu privire la alte puncte, printre care chestiunea cetățeniei și stabilirii orașului care să devină capitala federală.

Există, de asemenea, probleme economice. Lipsește un plan economic al Africii răsăritene în ansamblul său. În Tanganica și Uganda, mulți sînt încă de părere că Kenya beneficiază de o industrializare disproporționată ; de altfel, e probabil că aceasta din urmă nu va fi în favoarea propunerilor de a se concentra dezvoltarea în celelalte două țări.

Cu toate acestea s-ar putea ca instituțiile existente în Africa răsăriteană să se dovedească a fi forma tranzitorie necesară pe calea spre federație. Deși mulți sînt în favoarea creării unui puternic guvern central, nu este esențial ca el să aibă de la început toate împuternicirile. Ca program minimal, poate că acest guvern ar trebui să dețină, la început, răspunderea politicii externe și a anumitor probleme economice. Aceasta ar face necesară existența unui serviciu extern unificat, precum și a unei autorități centrale pentru ajutorul din străinătate și pentru negocierile comerciale. O asemenea federație ar constitui un nou pas pe calea unei uniuni mai strînse și, fapt tot atît de important, ar fi de preferat unei prăbușiri totale a negocierilor cu privire la federație, sau destrămării Pieței comune și a E.A.C.S.O.

Perspectivele unității sînt mai mari și mai imediate în fosta Africă răsăriteană britanică, comparativ cu alte regiuni ale continentului, iar succesul (sau eșecul) conducătorilor Africii răsăritene va fi urmărit cu interes, tocmai pentru că el ar putea constitui un indiciu în privința viitorului tip de grupări regionale ale țărilor în curs de dezvoltare.

David H. JOHNS

COMBAT

PARIS

ANGLIA ȘI PIAȚA COMUNĂ

LONDRA nu vrea să aștepte conferința de presă pe care o va ține generalul de Gaulle la sfîrșitul lunii, ci își va face cunoscută din nou dorința de a participa la tratativele celor șase, pentru a scoate de pe calea bătătorită Uniunea politică a nucleului din Europa. Chiar de pe acum, sigură de sprijinul guvernului de la Haga, Anglia va bate luna aceasta la porțile vest-germane și italiene, străduindu-se să-și întărească, cu această ocazie, atuurile.

Cancelarul Erhard și ministrul de externe al R.F.G., Schroeder, vor discuta între 15 și 16 ianuarie la Londra cu Douglas-Home și cu Butler, ministrul de externe. În mai multe rînduri, Schroeder și-a manifestat intenția de a începe un dialog cu Anglia de natură să favorizeze, dacă nu reluarea tratativelor la Bruxelles cu privire la intrarea Angliei în Piața comună, cel puțin începutul colaborării regulate la care ar urma să ducă — se consideră la Bonn — începerea «rundei Kennedy» de la Geneva. Pe această cale ocolită, Londra ar putea spera să se stabilească legături între Anglia și cei șase fără s-o spună direct.

Relațiile anglo—vest-germane vor fi strînse și mai mult, dar nimic nu indică deocamdată că jalonul pus de Londra va da rezultate.

Saragat, ministrul de externe al Italiei, va pleca la Londra la 22 ianuarie pentru a discuta cu Butler, și aceasta în ajunul întrunirii, la Londra, a Uniunii Europei occidentale. Fapt este că Anglia a făcut întotdeauna apel la prietenia italiană în împrejurări dificile și că ea speră să obțină sprijinul noului ministru italian social-democrat. Saragat apreciază că Anglia va fi în curînd laburistă și că, în acel moment, va putea fi stabilită o colaborare mult mai rodnică între cele două țări.

Contează oare Anglia pe această părere pentru a forța, în prezent, ușa Europei politice ? Este îndoielnic ca ea să reușească. Spaak nu mai consideră realizabil acest lucru.

Fapt este că cei șase au mai întîi nevoie de unitate politică între ei pentru a subzista, pentru a domina certurile, pentru a învinge naționalismul economic mereu amenințător. „Războiul merelor" ilustrează acest lucru. Făcînd jocul Pieței comune, Italia a trimis, începînd de la 1 ianuarie, cantități atît de mari de mere în Franța și în Germania de vest, încît aceste țări au invocat clauza apărării producției lor și au închis frontierele.

Este evident că Italia va fi tentată să facă la fel la nevoie... Acesta ar fi „un adevărat război".

Jean-Pierre CORNET

PE URMELE ISTORIEI

„ASCENSIUNEA ŞI PRĂBUŞIREA CELUI DE AL III-LEA REICH"

WILLIAM L. SHIRER:

CU PESTE un milion de exemplare vîndute în Statele Unite şi Anglia şi cu alte cîteva sute de mii reprezentînd tirajul traducerilor în franceză, germană, italiană etc., „Ascensiunea şi prăbuşirea celui de al III-lea Reich" de William L. Shirer este cu siguranţă unul din cele mai mari „best-seller"-uri ale literaturii politice occidentale. Corespondent la Berlin al postului de radio american „Columbia Broadcasting System", Shirer a asistat, dintr-un fotoliu de orchestră, la tragedia nazistă, jucată mai întîi pe scena Germaniei, apoi pe cea a întregii lumi. După război, el a făcut parte din grupul *„jalnic de mic"* (aprecierea îi aparţine) care a avut acces la cele 485 de tone de documente ale Ministerului de Externe hitlerist, capturate de armata americană. În lucrările consultate de el intră de asemenea numeroasele jurnale — publicate sau inedite — ale căpeteniilor naziste, dările de seamă stenografice ale şedinţelor şi consfătuirilor lor, cele 42 de volume ale procesului de la Nürnberg al principalilor criminali de război, cele 15 volume ale celorlalte procese de la Nürnberg, numeroasele stenograme ale interogatoriilor luate ofiţerilor germani făcuţi prizonieri etc. etc.

Gigantica bibliografie nu este unicul merit al cărţii lui Shirer. Autorul nu îşi ascunde ura şi dezgustul faţă de hitlerism, condamnînd totodată cu severitate pe cei care, în Germania şi în afara ei, i-au făcut sau înlesnit jocul. De-a lungul celor aproape 1 500 de pagini, un leit-motiv revine obsedant: nazismul putea şi trebuia să fie oprit în oricare din etapele monstruoasei sale ascensiuni. Această luare de poziţie a alarmat şi iritat pe nostalgicii fascismului, care l-au acuzat pe Shirer de „superficialitate", „lipsă de obiectivitate" şi multe alte păcate. „Wie man Geschichte nicht schreiben sollte" („Cum nu ar trebui scrisă istoria") se intitula recenzia la ediţia germană, apărută în „Die Welt" sub semnătura lui Walter Görlitz. Acelaşi cronicar găsea numai cuvinte de laudă pentru lucrarea lui David L. Hoggan, „Războiul impus", o veritabilă apologie a hitlerismului.

Shirer lasă faptele (şi documentele care le consemnează) să vorbească de la sine. Autorul se limitează să le „monteze" — în sensul cinematografic al cuvîntului — operaţie pe care o face cu incontestabil talent. Lucrarea se citeşte cu uşurinţă, amintind, în capitolele sale cele mai izbutite, de celebrul „Iulie 1914" al lui Emil Ludwig.

Ceea ce nu înseamnă că viziunea lui Shirer nu îşi are limitele sale. *„E remarcabil,* mărturiseşte el însuşi în prefaţă [1], *cît de puţin ştiam noi, ziariştii şi diplomaţii aflaţi în Germania nazistă, de ceea ce se întîmpla în culisele politice".* Şi mai departe: *„Fără îndoială, propriile mele prejudecăţi... îşi fac loc în aceste pagini din cînd în cînd".* Aşa şi este. Dar poate cea mai importantă rezervă trebuie făcută în legătură cu atitudinea prea puţin critică a lui Shirer faţă de materialul din care şi-a scos extensiva lui informaţie. Deşi îşi dă seama că, în viaţa publică, fasciştii minteau aşa cum respirau, el acordă un credit nejustificat documentelor lor confidenţiale, clădind pe această şubredă temelie edificiul unor concluzii care, vrînd-nevrînd, servesc cîteva din tezele cele mai dragi susţinătorilor hitlerismului fără Hitler: dacă nu ar fi fost „Führerul" nu s-ar fi comis cutare gafă politică, nu s-ar fi lansat cutare aventură militară şi, în ultimă instanţă, nu aşa s-ar fi terminat războiul. Exagerînd rolul jucat de personalitatea paranoică a lui Hitler şi făcînd din el principalul ţap ispăşitor al crimelor nazismului, Shirer îşi contrazice de altfel numeroasele pasaje în care, cu o neiertătoare luciditate, arată cît de uriaşă a fost vina tuturor celor care au pavat drumul nazismului, oriunde s-ar fi aflat ei şi oricare ar fi fost divergenţele lor pe chestiuni de amănunt.

■

Fiu al unui vameş austriac, Alois Shicklgruber, Hitler s-a născut în 1889, în oraşelul Braunau-am-Inn, de la frontiera austro-bavareză. Dintre fraţii şi surorile lui, au supravieţuit copilăriei Angela, care a lucrat multă vreme ca bucătăreasă la o organizaţie filantropică evreiască şi Alois, care după ce a făcut de trei ori închisoare pentru furturi şi bigamie, a devenit cîrciumar la Berlin. De o lenevie frizînd patologicul, Adolf abandonează şcoala medie şi hotărăşte să devină artist. Ajuns la Viena, el *„pictează afişe publicitare pentru produse ca «Pudra Teddy împotriva transpiraţiei»... sau înfăţişînd catedrala Sf. Ştefan deasupra unui munte de săpunuri"* (pag. 39).

În capitala Austro-Ungariei, unde cea mai mare parte din timp şi-o petrece hoinărind, Hitler se îmbibă de cele mai reacţionare şi obscurantiste concepţii politice ale vremii. În 1913 pleacă în Germania pentru a scăpa de recrutare, dar primul război mondial îl prinde la München, unde este înrolat în armată. La sfîrşitul războiului, e caporal şi decorat cu Crucea de fier pentru o faptă de arme atît de obscură, încît analele regimentului nu păstrează nici o amintire a ei.

Cum arată Germania în noiembrie 1918, cînd e nevoită să ceară armistiţiu?

„Legenda «pumnalului înfipt în spatele armatei germane de către civilii trădători» este un fals. Încă din 28 septembrie, generalul Ludendorff ceruse insistent un armistiţiu imediat, iar comandantul suprem, feldmareşalul von Hindenburg, îl sprijinise... Guvernul, condus de Max von Baden, se opune cîteva săptămîni acestei cereri (pag. 55). *După demisia lui von Baden, liderii majorităţii social-democrate din Reichstag, Friedrich Ebert şi Phillipp Scheidemann... nu ştiu ce să facă. Kaizerul abdicase... Ebert... este de părere că la tron trebuie să urmeze unul din fiii Kaizerului. Căci, deşi fruntaş socialist, Ebert urăşte revoluţia socială... Dar la Berlin revoluţia pluteşte în aer... (Aflînd despre aceasta) socialiştii sînt consternaţi. Trebuie făcut ceva... Scheidemann se repede la fereastra care dă în Koenigsplatz, unde s-a adunat o mare mulţime şi... proclamă Republica... Ebert e furios. El sperase să salveze monarhia Hohenzollernilor"* (pag. 83—84).

În noaptea de 9 noiembrie, Ebert e chemat la telefon de generalul Groener, adjunctul lui Ludendorff. *„Atunci se încheie între ei un pact care, deşi nu va fi dat publicităţii timp de mulţi ani, va pecetlui soarta Germaniei. Ebert se angajează să nimicească bolşevismul şi să menţină privilegiile armatei, iar Groener*

[1] E vorba de prefaţa la ediţia din 1962, publicată de „Crest Books", New York; în cele ce urmează toate indicaţiile de pagină se vor referi la această ediţie.

îi garantează sprijinul acesteia pentru noul guvern... Armata germană e salvată, dar republica e condamnată chiar în ziua în care se naște... Hindenburg și Groener îi cer lui Ebert să-și respecte cuvîntul și să suprime pe comuniști, ceea ce liderul socialist face cu multă bucurie... El îl numește ca ministru al Apărării naționale pe Gustav Noske... ajuns pe o treaptă înaltă în ierarhia social-democrată... Om de o inteligență inferioară, Noske declară, imediat după numirea sa, că «cineva trebuie să fie copoiul». În ianuarie 1919, el dezlănțuie atacul... Spartakiștii sînt vînați de... trupele comandate de Noske și generalul Luettwitz (care un an mai tîrziu va încerca să-i aresteze, în cadrul unui puci militar chiar pe Ebert și Noske — n.n.). Rosa Luxemburg și Karl Liebknecht sînt prinși și uciși... (pag. 85—87).

În această atmosferă de teroare albă, Hitler se înapoiază la München, unde cîtăva vreme trăiește din denunțurile făcute împotriva celor bănuiți că simpatizează cu Republica Sovietică Bavareză, a cărei scurtă existență se sfîrșește în mai 1919. Încă nedemobilizat, Hitler primește din partea superiorilor săi sarcina de a face propagandă anti-socialistă și anti-democratică. În această calitate asistă, în septembrie 1919, la un miting al așa-numitului „partid al muncitorilor germani", în realitate o grupare de extremă dreaptă, care număra ceva mai puțin de o sută de membri. Întemeietorul ei, Anton Drexler, îi înmînează o broșură și îl anunță, a doua zi, că a fost cooptat membru al organizației.

Hitler participă la o ședință a comitetului de conducere, unde îl întîlnește pe căpitanul Ernest Roehm, homosexual notoriu, și pe Dietrich Eckardt, poet ratat, bețiv și morfinoman. *„Aceasta este ciudata adunătură de detracați care au creat partidul nazist"* (pag. 65).

■

La 1 aprilie 1920, gruparea adoptă numele sub care avea să fie cunoscută de acum înainte: „partidul național-socialist al muncitorilor din Germania". Organizație naționalistă dar nu „națională" — cu atît mai puțin „socialistă" și „a muncitorilor" — titulatura ei este demagogică, de altfel ca și programul pe care Hitler îl declară „definitiv și inalterabil". Punctul 11, de pildă, proclamă desființarea oricăror venituri obținute altfel decît prin muncă, iar punctul 12 — naționalizarea trusturilor. Cum s-au aplicat în practică aceste prevederi, atunci cînd „național-socialiștii" au ajuns la putere?

„Conducătorii întreprinderilor industriale și bancare și-au dat repede seama că Hitler nu are nici cea mai mică intenție să onoreze măcar vreuna din făgăduielile sale economice, care fuseseră utilizate numai ca momeală electorală... Proprietarii trusturilor de industrie grea — principalii beneficiari ai reînarmării — și-au văzut crescînd profiturile de la 2 la sută în 1926 (anul unui mare „boom" economic — n.n.) *la 6½ la sută în 1938* (ultimul an de pace — n.n.)... *Beneficiile nedistribuite și reînvestite s-au ridicat de la 175 milioane de mărci în 1932 la 5 miliarde de mărci în 1938..."* (pag. 361—362).

Naziștii pretindeau că sînt un „partid muncitoresc". Iată cîte ceva și despre situația proletariatului în cel de al III-lea Reich:

„Salariile au fost practic micșorate, deși prețurile crescuseră... Dreptul la grevă a fost suprimat, sindicatele interzise și contractele colective desființate... Muncitorul a devenit un șerb industrial, legat de stăpînul lui — patronul —, așa cum, în evul mediu, iobagii erau legați de pămînt... Patronul s-a transformat într-un stăpîn absolut. Salariile erau fixate de el în mod arbitrar, fără ca muncitorii sau reprezentanții lor să fie măcar consultați în această privință... În ciuda numărului crescînd de muncitori utilizați în industria de armament, partea salariaților din venitul național a scăzut de la 56,9 la sută în 1932 la 53,6 la sută în 1938. Paralel, partea reprezentată de cîștigurile industriașilor și oamenilor de afaceri a crescut de la 17,4 la sută în 1932 la 26,6 la sută în 1938... Impozitele și contribuțiile obligatorii răpeau 15 pînă la 35 la sută din salariul brut al muncitorilor... Nici un muncitor nu putea părăsi întreprinderea la care lucra, fără aprobarea patronului său. Acesta putea să-i rețină cartea de muncă, ceea ce făcea imposibilă angajarea lui în altă parte... Absențele nemotivate se pedepseau cu amendă și închisoare". (Pag. 365—366).

După cum se știe, datorită dublei demagogii naționaliste și sociale, hitlerismul s-a bucurat de influență în rîndurile micii burghezii. Punctul 16 al programului din 1920 promitea menținerea unei „clase mijlocii sănătoase" și prevedea etatizarea marilor magazine universale și împărțirea lor în raioane care să fie închiriate, la un preț scăzut, micilor prăvăliași. Devotamentul acestora față de nazism n-a slujit însă la nimic și dezamăgirea lor a fost crîncenă. *„Negustorii mărunți... au fost în mare parte desființați și aruncați în rîndurile salariaților... îndeosebi după legile adoptate în octombrie 1937, care au radiat toate firmele cu un capital mai mic de 200 000 de mărci și au interzis constituirea de noi firme cu un capital mai mic de zece milioane de mărci".* (Pag. 361).

După această scurtă incursiune în ceea ce avea să fie Reichul nazist, să ne înapoiem la anii cînd Hitler nu era încă decît un „orator de berărie". În vara lui 1920, el organizează primele detașamente de bătăuși, numite (cu o ironie involuntară?) „grupuri de ordine". Menirea lor: atacarea mitingurilor ținute de adversarii politici și, în primul rînd, de comuniști. Cîteva luni mai tîrziu, ele sînt răsbotezate, pentru camuflaj, „secții sportive și gimnastice", iar în octombrie 1921 primesc denumirea definitivă de „batalioane de asalt" („Sturmabteilungen"). Inițialele S.A. capătă repede o faimă sinistră: îmbrăcați în uniforme cafenii, membrii batalioanelor „asaltează" nu numai întruniri și sedii politice, ci și case particulare pe care le jefuiesc, trecători cărora le iau banii și femei pe care le violează. În fruntea lor se află Emil Maurice, un fost ocnaș.

Tot în acea perioadă, zvastica devine emblema naziștilor. Crucea cu cîrlige, vechi motiv decorativ, descoperit în ruinele Troiei și al Egiptului antic, este folosită de ofițerii lui Kapp, care, în 1920, încearcă să răstoarne republica de la Weimar printr-un puci militar. Fasciștii adoptă simbolul și un dentist din Sternberg desenează drapelul partidului, cu zvastica în centru.

În 1921, Hitler cere să fie recunoscut drept șef unic cu puteri dictatoriale al grupării naziste. Membrii comitetului de conducere încearcă să reziste. Anton Drexler, întemeietorul „partidului", redactează un „act de acuzare", în care se spune printre altele: *„Setea de putere și ambiția personală îl macină pe domnul Adolf Hitler... Devine din ce în ce mai limpede că intențiile sale urmăresc pur și simplu să utilizeze național-socialismul ca pe o trambulină pentru propriile lui țeluri imorale și pentru a pune mîna pe conducere... Național-socialiști! Dați-vă seama cu cine aveți de-a face! Hitler e un demagog. El este în stare să vă amețească cu tot felul de povești mincinoase".* (pag. 73—74).

Din această ciocnire, Drexler iese înfrînt. Huliganii în uniforme cafenii îl preferă pe Hitler. Acesta are acum la activul său o condamnare pentru încăierări la care a participat personal. Sentința este de trei luni închisoare, din care Hitler nu face decît una singură. Magistrații germani plătiți de Republică sînt foarte îngăduitori cu toți cei care se străduiesc s-o desființeze!

Dar nu numai bătăușii îl apreciază pe omul care, încă de pe acum, se intitulează „Führer". În decembrie 1920, naziștii cumpără ziarul „Voelkischer Beobachter", care devine oficiosul partidului. *„De unde provin cele 60 de mii de mărci necesare pentru această cumpărare rămîne un secret pe care Hitler îl păstrează cu grijă. Se știe însă că Eckardt și Roehm l-au convins pe generalul-maior von Epp, fostul comandant al lui Roehm și el însuși membru al partidului, să adune banii necesari. După toate probabilitățile, ei provin din fondurile secrete ale armatei"* (pag. 75).

Îngrijorate de amploarea mișcării muncitorești, cercurile marii burghezii și ale aristocrației încep și ele să se intereseze de activitatea naziștilor și s-o subvenționeze. Helene Bechstein, văduva celebrului fabricant de piane, manifestă o adevărată pasiune pentru Hitler, căruia îi pune la dispoziție locuința sa de la Berlin, înlesnindu-i contacte cu personalități influente din lumea oamenilor de afaceri. Ernst Henfstaeng, unul din cei mai mari editori de artă din Germania, acordă fasciștilor un „împrumut" de 1000 de dolari, ceea ce la cursul de atunci al mărcii era o adevărată avere. Multimilionara baroneasă Carin von Fock aduce hitleriștilor veniturile întinselor sale moșii: bărbatul cu care se căsătorește ea este un fost aviator, stabilit la München și care, după ce încearcă zadarnic să treacă examenele anului I la Facultatea de științe economice a Universității din acest oraș, abandonează studiile și se înscrie, în 1921, în partidul nazist. Numele lui: Hermann Goering.

La acea dată, Statul Major al lui Hitler este compus din Rudolf Hess, fiul unui bogat comerciant german, stabilit în Egipt — și el student ratat al Universității din München; estonianul Alfred Rosenberg, cunoscut scandalagiu al unei organizații de ruși albi; măcelarul Ulrich Graf și geambașul Christian Weber; șantajistul Hermann Esser, despre care chiar Hitler spune: „Știu că e un pungaș, dar îl voi susține atîta vreme cît îmi va fi de folos"; pornograful Julius Streicher, ale cărui depravări sexuale îi aduc cîteva condamnări...

„Așa arată cei pe care Hitler îi strînge în jurul lui în primii ani ai luptei duse pentru a deveni dictatorul unei țări care a dat lumii pe Luther, Kant, Goethe și Schiller, pe Bach, Beethoven și Brahms" (pag. 80).

(Va urma)

Nicolae MINEI

ARHIEPISCOPUL MAKARIOS

Evenimentele care s-au succedat în Cipru, în ultimul timp, au readus în atenție numele arhiepiscopului Makarios, fruntaș al mișcării de eliberare națională și conducător al statului cipriot. Actualul președinte al Republicii Cipru s-a născut la 13 august 1913, în familia unor țărani din satul Ano Panaia, purtînd numele de Mihail Christodoulos Mouskas. A învățat la școala din sat. Mai tîrziu, a devenit novice pe lîngă mănăstirea din Kykkos și a fost trimis la Nicosia unde a terminat în 1936 studiile medii. Ulterior, a studiat teologia la Atena, pînă în 1943, cînd s-a întors la Nicosia. În tot timpul ocupației germane în Grecia a întreținut legături cu mișcarea de rezistență antifascistă. Sfîrșitul războiului l-a găsit profesor la Universitatea din Atena.

În 1946, oferindu-i-se o bursă a Consiliului Mondial al Bisericilor, pleacă în S.U.A. și studiază sociologia și teologia la Boston. În 1948 devine episcop de Kition și se înapoiază în Cipru.

În 1950, Makarios devine arhiepiscop al Ciprului sub numele de Makarios al III-lea ; concomitent, este ales conducător al comunității grecești din insulă. În 1952, arhiepiscopul Makarios întreprinde o călătorie în cîteva țări din Orientul Mijlociu, în Marea Britanie și S.U.A., atrăgînd atenția opiniei publice internaționale asupra situației din Cipru. El face același lucru în fața O.N.U. și la conferința de la Bandung din 1955. În martie 1956, curînd după decretarea stării excepționale în Cipru, arhiepiscopul Makarios este exilat și ținut timp de un an în insulele Seychelles din Oceanul Indian. Nu i se permite să se întoarcă în Cipru decît în 1959. În 1957 prezintă din nou situația Ciprului la O.N.U. În 1958, într-o scrisoare adresată noului guvernator al insulei, sir Hugh Foot, respinge un plan potrivit căruia Anglia și-ar fi menținut suzeranitatea asupra Ciprului pe o perioadă de încă șapte ani. Conferințele de la Zürich și Londra în problema cipriotă se încheie la 23 februarie 1959 cu o soluție acceptată de Makarios : cu proclamarea Republicii Cipru, Marea Britanie, Grecia și Turcia garantînd independența și indivizibilitatea țării. Tot atunci a fost elaborată și constituția țării. S-a format apoi un guvern de tranziție, condus de guvernator, în care arhiepiscopul Makarios a deținut portofoliul externelor.

La 13 decembrie 1959, Makarios este ales președinte al Ciprului, cu o majoritate considerabilă. De asemenea, în alegerile parlamentare din iulie 1960, partidul Frontul patriotic, condus de Makarios, obține majoritatea mandatelor.

La 16 august 1960, Ciprul se proclamă republică independentă în cadrul Commonwealthului.

Ca stat independent, Ciprul a dus o politică de neutralitate și de neaderare la alianțe militare. Arhiepiscopul Makarios a condus personal delegația Ciprului la conferința statelor neangajate care a avut loc la Belgrad.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Este unul dintre cele șase organe principale ale O.N.U., celelalte cinci fiind : Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul de Tutelă, Curtea Internațională de Justiție, Secretariatul.

Ideea creării unui organ menit să contribuie la dezvoltarea colaborării economice și sociale internaționale este anterioară Cartei O.N.U. Astfel, articolele 23—25 din Pactul Ligii Națiunilor cuprindeau un mănunchi de reguli referitoare la cooperarea statelor în acest domeniu. Deși în practica Ligii nu a existat un organ cu atribuții determinate în acest scop, au existat totuși cîteva organe tehnice, financiare, care au acționat în sfera problemelor colaborării economice și sociale.

În Carta O.N.U. se precizează : „În scopul de a crea condiții de stabilitate și bunăstare necesare unor relații pașnice și prietenești între națiuni, relații bazate pe principiul respectului egalității în drepturi și autodeterminării popoarelor, Organizația Națiunilor Unite va favoriza :

a) ridicarea nivelului de trai, folosirea completă a brațelor de muncă și condiții pentru progresul și dezvoltarea economică și socială ;

b) rezolvarea problemelor internaționale în domeniul economic, social, sanitar și a altor probleme asemănătoare ; colaborarea internațională în domeniul culturii și educației ;

c) respectarea universală și efectivă a drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie" (art. 55 din Cartă).

Realizarea acestor obiective a fost încredințată unui organ special, Consiliul Economic și Social, care întreține legături de colaborare cu Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul de Tutelă, precum și cu organizațiile internaționale din afara O.N.U. — instituțiile specializate, organizațiile internaționale interguvernamentale.

Conform art. 61 din Carta O.N.U., „Consiliul Economic și Social se compune din 18 membri [1]) ai Organizației Națiunilor Unite, aleși de Adunarea Generală" cu majoritatea calificată de două treimi pe o perioadă de 3 ani. Deși nu există o prevedere expresă în Cartă, cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate au fost aleși continuu în Consiliul Economic și Social.

În vederea realizării multiplelor sale sarcini, Consiliul Economic și Social se întrunește — potrivit art. 72 din Cartă — „ori de cîte ori este necesar, conform regulamentului său".

Hotărîrile Consiliului Economic și Social se adoptă cu majoritate simplă de voturi.

În vederea îndeplinirii sarcinilor sale, Consiliul Economic și Social poate organiza conferințe internaționale și pregăti proiecte de convenții în limita preocupărilor sale ; el coordonează activitatea instituțiilor specializate, consultîndu-se cu ele și încheind acorduri, pe care le supune aprobării Adunării Generale.

Printre problemele examinate pînă acum de acest organism se numără : reconstrucția economică a regiunilor devastate de război, coordonarea măsurilor pentru remedierea lipsei de alimente, folosirea forței de muncă, dezvoltarea comerțului interstatal, înțelegeri internaționale referitoare la produsele de bază, asistență tehnică și financiară țărilor în curs de dezvoltare etc. etc. Datorită propunerilor C.E.S., la a XII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a fost creat un fond special de aproximativ 100 milioane dolari pentru finanțarea programului de asistență tehnică destinat țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru îndeplinirea funcțiunilor sale, Consiliul, — conform art. 68 din Cartă — și-a creat o serie de organe subsidiare :

— Comisia economică pentru Europa (C.E.E.). A luat ființă în 1947. Ea se compune din 29 membri. C.E.E. este alcătuită din organe principale de lucru și subcomisii auxiliare organizate pe ramuri de activitate : energie electrică, industrie și produse de bază, forțe de muncă, transporturi terestre, materiale industriale, probleme de agricultură, comerț etc. În anul 1962 funcția de președinte al C.E.E. a fost deținută de reprezentantul Republicii Populare Romîne.

— Comisia economică pentru Asia și Extremul Orient (C.E.A.E.O.). A luat ființă tot în 1947 și se compune din 24 membri și 4 membri asociați. Ea are următoarea structură organizatorică : comitetul pentru industrie și resurse naționale cu subcomitete pe ramuri de producție : fier și oțel, energie electrică, dezvoltarea resurselor minerale și comerț ; comitetul transporturilor terestre (cu subcomitete pentru căi ferate, rutiere și fluviale) ; secretariatul, în componența căruia intră și un birou pentru controlul inundațiilor, valorificarea resurselor hidraulice etc.

— Comisia economică pentru America Latină (C.E.A.L.), creată în 1948. Este alcătuită din 24 membri și 2 membri asociați. Organele sale sînt : comitetul de colaborare economică și comitetul pentru comerț ; subcomisiile de comerț, energie electrică, transporturi, construcție-plan, coordonare statistică etc.

— Comisia economică pentru Africa, creată în 1958, avînd 15 membri și 8 membri asociați.

În cadrul Consiliului Economic și Social mai funcționează următoarele 8 comisii :

— Comisia pentru comerțul internațional al produselor de bază (18 membri) ; Comisia pentru statistică (15 membri) (din aceste două comisii face parte și R. P. Romînă) ; Comisia transporturilor și comunicațiilor (15 membri) ; Comisia populației (15 membri) ; Comisia pentru problemele sociale (18 membri) ; Comisia stupefiantelor (15 membri) ; Comisia drepturilor omului (18 membri), pe lîngă care funcționează și o subcomisie pentru prevenirea discriminărilor și a protecției minorităților (12 membri) ; Comisia pentru situația femeii (18 membri). Consiliul dispune, de asemenea, de o serie de comitete permanente : Comitetul pentru asistența tehnică a țărilor în curs de dezvoltare, Fondul Națiunilor Unite pentru copii (U.N.I.C.E.F.), înființat în decembrie 1946, Comitetul administrativ de coordonare etc. etc.

I. C.

[1]) În urma alegerilor care au avut loc la cea de-a XVIII-a sesiune a Adunării Generale, din cele 18 locuri existente în acest organism, statele socialiste dispun de trei, cele africane de două, iar cele asiatice de trei. Restul de 10 locuri revin statelor occidentale și țărilor din America Latină.

UN OBICEI DESEORI ÎNTÎLNIT pe străzile din Tokio : pentru a răzbate prin șuvoiul de trecători și vehicule, pietonii agită deasupra capului un steag galben pe care este scris : „Atenție, vreau să traversez". Explicația : în capitala Japoniei, care numără la ora actuală peste 9 milioane de locuitori (fiecare an aduce un spor de 300 000 de persoane) și unde circulă jumătate din totalul vehiculelor din țară, străzile sînt foarte strîmte și deseori lipsite de trotuare, fapt care duce la o maximă congestionare și dă posibilitate la numeroase accidente (anul 1963 a înregistrat peste 1 000 de morți și 50 000 de răniți).

„LAKONIA", pachebotul grec naufragiat la 22 decembrie 1963, în timpul unei croaziere, este cel de al treilea vas cu acest nume care a avut un sfîrșit tragic. La 26 mai 1916, un pachebot britanic „Lakonia" a fost torpilat la ieșirea din portul New York. În timpul celui de al doilea război mondial, un alt pachebot britanic, „Lakonia" — avînd la bord aproape 3 000 de oameni, dintre care 1 500 soldați italieni, făcuți prizonieri, și 100 femei și copii — a fost torpilat de un submarin german care, la rîndul său, a devenit ținta unui bombardier american.

BREVIAR

7 ianuarie

După ce a înmînat, într-un cadru festiv, Bibliotecii Naționale a Scoției o donație de cărți din partea Universității din București, ministrul R. P. Romîne la Londra, Alexandru Lăzăreanu, a făcut o vizită lordului primar al orașului Edinburg, Duncan M. Weatherstone. În ziua următoare, ministrul R. P. Romîne a vizitat pe cunoscutul om de știință, sir Edward Appleton, vicecancelar al Universității din Edinburg, precum și Centrul pentru Scoția al Consiliului britanic, unde a fost primit de Harold Leslie și Patrick Murray, președintele și, respectiv, directorul Centrului.

8 ianuarie

La Ministerul Învățămîntului și Culturii al R. S. Cehoslovace s-a semnat protocolul pentru completarea planului de colaborare culturală romîno-cehoslovacă.

9 ianuarie

Membrii ansamblului „Perinița" al Sfatului Popular al Capitalei, care întreprinde un turneu în R. D. Vietnam, au fost primiți de președintele Ho Și Min, care s-a întreținut prietenește cu artiștii romîni.

■

Un grup folcloric din R.P. Romînă a plecat spre Cairo pentru a participa la primul Festival internațional de folclor al R.A.U.

10 ianuarie

S-a înapoiat în Capitală delegația guvernamentală a R. P. Romîne, condusă de Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, care, la invitația guvernului Kenyei, a participat la festivitățile proclamării independenței noului stat african.

■

Au început la Skoplje lucrările pentru construirea policlinicii moderne care, împreună cu trei blocuri cu 102 apartamente, au fost oferite în dar de guvernul romîn orașului Skoplje. Obiectivele urmează să fie terminate pînă la sfîrșitul anului acesta. Policlinica complet utilată va putea să asigure asistența medicală pentru aproximativ 50 000 locuitori.

11 ianuarie

S-a semnat la București Protocolul privind schimbul de mărfuri și plățile între Republica Populară Romînă și Republica Populară Ungară pe anul 1964.

■

La Ulan Bator s-a semnat Protocolul privind schimbul de mărfuri și plățile între Republica Populară Romînă și Republica Populară Mongolă pe anul 1964.

■

La Moscova a fost semnată noua convenție de colaborare dintre Radioteleviziunea romînă și Radioteleviziunea sovietică.

14 ianuarie

În dorința unei mai bune cunoașteri reciproce și a dezvoltării relațiilor bilaterale între R. P. Romînă și Sierra Leone, guvernele celor două țări au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

■

S-a înapoiat în Capitală delegația condusă de Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele Comitetului de Stat al Planificării, care a avut între 10—14 ianuarie, la Budapesta, convorbiri cu o delegație condusă de Aitai Miklos, președintele Comitetului de Stat al Planificării al Republicii Populare Ungare. În cadrul discuțiilor, care s-au desfășurat în spiritul prieteniei și deplinei înțelegeri reciproce, au fost examinate problemele colaborării economice dintre R. P. Romînă și R. P. Ungară pe perioada 1966—1970.

POȘTA REDACȚIEI

Nicolae Piescu, elev, Bozovici, Banat. **Nu intenționăm să introducem, așa cum propuneți dv., o rubrică sportivă, dar vom publica în continuare relatări despre marile evenimente sportive internaționale, ca, de pildă, Olimpiada de la Tokio.**

Din lista statelor lumii ați omis statul Samoa de vest din Oceania. Se știe că acest stat ocupă partea vestică a arhipelagului Samoa din Oceanul Pacific, fiind format din mai multe insule, ca Upopu, Manono, Apolima etc. și și-a proclamat independența la 1 ianuarie 1962. Samoa de vest are o suprafață de 2 927 kmp și o populație de peste 100 000 de locuitori. Capitala țării este Apia.

Prof. KARSISIOTIS ANDREAS
Costinești — Constanța

Aș dori să aflu ce deosebire există între relațiile diplomatice la rangul de ambasadă și cele la rangul de legație.

LIDIA CATARGIU
studentă — Iași

Problema a fost explicată în articolul „Reprezentanțe diplomatice", publicat la rubrica „Fișier", în nr. 6 al revistei.

Pavel C. Motea, Craiova. **Așteptăm cu interes să vă concretizați ideile în legătură cu ilustrarea.**

La Institutul Proiect-București, revista „Lumea" este difuzată abonaților nu joi, ci cel mai devreme sîmbătă.

UN GRUP DE SALARIAȚI

Am sesizat Oficiul de difuzare a presei.

Cunoaștem puține lucruri despre țările nordice. Personal aș dori să citesc un material amplu referitor la Suedia : o descriere economică, politică și socială a acestei țări.

MARIA CRIȘAN
documentarist științific
București

Ne vom strădui să vă satisfacem dorința.

Șerban Grigorian, elev, București. **Toate amănuntele referitoare la Premiul Nobel, pe care doriți să le cunoașteți, vor fi expuse într-un număr viitor, la rubrica „Fișier".**

Nicolae Chiscop, Movileni — Tecuci. **Numele complet al președintelui Statelor Unite este Lyndon Baines Johnson.**

Ion Patriciu, Filipeștii de Pădure — Cîmpina. **În legătură cu data nașterii lui Jomo Kenyatta, citiți răspunsul publicat la „Poșta redacției" în numărul 9 al revistei.**

R. Romașcanu, Iași. **Lucrări ca cea trimisă de dv. sînt dificil de executat chiar pentru oamenii de specialitate. Regretăm, dar nu o vom putea folosi.**

Maria Pană, București. **Mirarea dv. este îndreptățită. Într-adevăr, Olanda nu este singura țară a cărei capitală nu este totodată sediul guvernului. Același lucru se întîmplă și cu Bolivia. Deși reședința guvernului și a parlamentului este La Paz, capitala oficială a țării este vechiul oraș Sucre. Trebuie menționat de asemenea cazul unor țări ca Brazilia care, avînd o capitală veche (în speță Rio de Janeiro), își construiesc o nouă capitală — Brasilia — într-un loc considerat mai potrivit în raport cu structura geografică a țării.**

Ce se înțelege prin „instrument de ratificare" ?

L. V.
Turda

Vom răspunde la rubrica „Fișier".

Barcu Ioan, Marghita — Crișana. **Problema care vă interesează a fost expusă pe larg în numărul de Anul nou al revistei „Magazin".**

Gh. Munteanu, București. **Am citit cu interes considerațiunile dv. referitoare la ultima noastră corespondență din Roma.**

La 22 noiembrie 1963, eram programat la sfatul popular pentru un eveniment important din viața mea, căsătoria. Dar pentru că revista „Lumea" nu venise joi, 21 noiembrie, la Sibiu, primul lucru pe care l-am făcut vineri dimineața a fost să-mi procur revista. Numai după aceea m-am dus să-mi iau logodnica pentru a ne prezenta la sfatul popular. Soția mea este acum și ea o cititoare pasionată a revistei „Lumea".

IOAN IORDAN
Craiova

Colectivul redacțional al revistei „Lumea" vă transmite calde urări de fericire.

C. Chiriacescu, București. **Relațiile politice și relațiile diplomatice nu sînt unul și același lucru.**

RELAȚIILE POLITICE reprezintă forma generală a legăturilor existente între state și ele îmbracă numeroase aspecte : colaborarea în cadrul conferințelor și organizațiilor internaționale, schimbul de scrisori, de mesaje între state etc. etc.

RELAȚIILE DIPLOMATICE stabilesc cadrul juridic formal și permanent al legăturilor dintre state. Ele sînt o formă specială a relațiilor politice, de un nivel, evident, superior. Relațiile diplomatice stabilesc cadrul formal al celorlalte categorii de relații — economice, culturale, științifice — care, la rîndul lor, se încadrează, în ultimă instanță, tot în relațiile politice.

Există practica promovării schimburilor comerciale chiar și între state care nu au relații diplomatice.

„Runda Kennedy" este denumirea dată tratativelor care vor începe în primăvară la Geneva, pentru liberalizarea schimburilor comerciale între Statele Unite și statele vesteuropene.

V. Marin, Suceava : Ce este „cazul Argoud" ?

În luna februarie 1963, agenți ai poliției secrete franceze au răpit dintr-un hotel din München pe colonelul francez Argoud, implicat în activitățile criminale desfășurate de O.A.S.-iști în Algeria, înainte de eliberarea acestei țări. R. F. Germană a protestat împotriva procedeului folosit. Despre evoluția acestui caz citiți la rubrica „Puncte de vedere" din acest număr articolul din Neue Zürcher Zeitung.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1, TELEFON 17.60.10.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

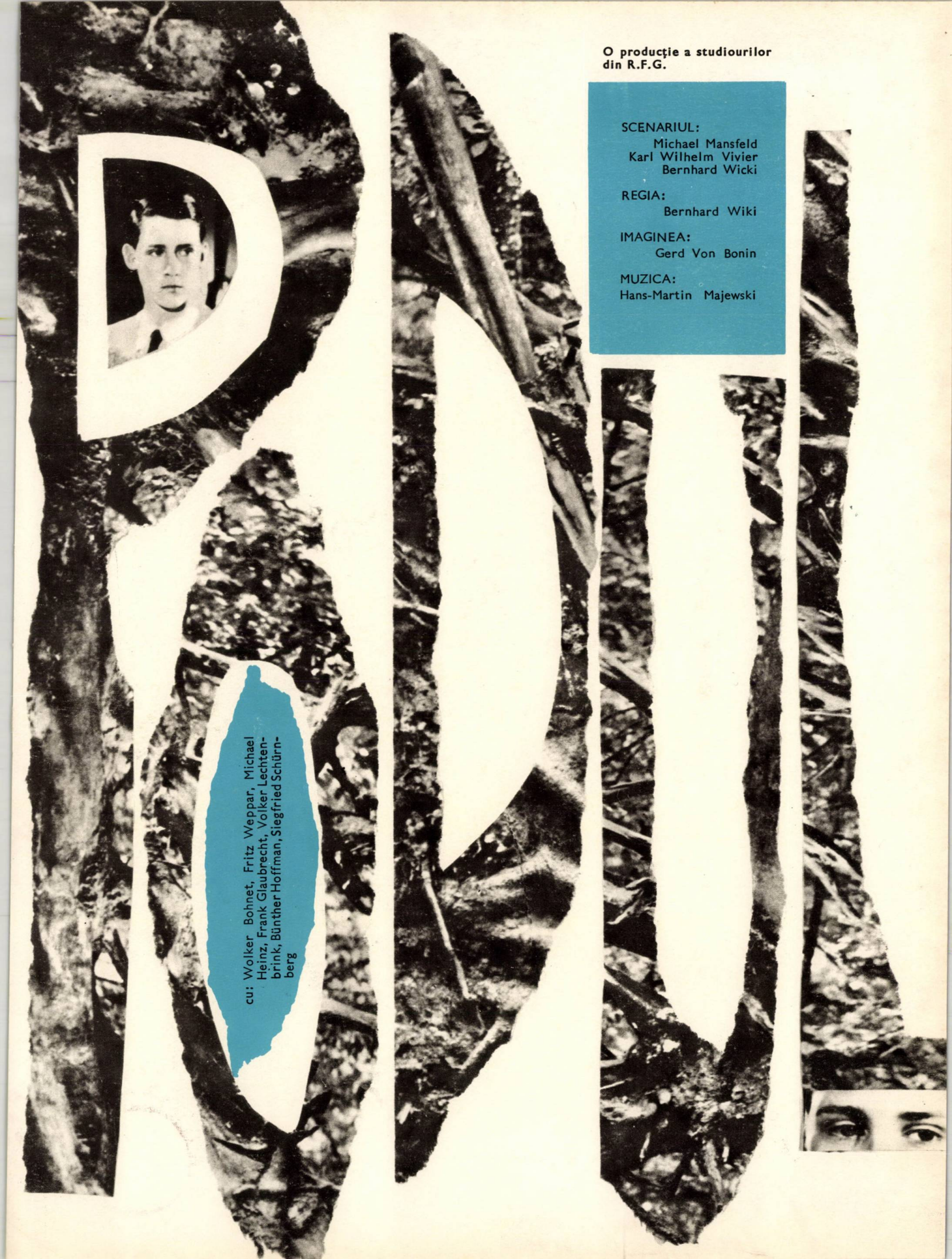

O producţie a studiourilor din R.F.G.

SCENARIUL:
Michael Mansfeld
Karl Wilhelm Vivier
Bernhard Wicki

REGIA:
Bernhard Wiki

IMAGINEA:
Gerd Von Bonin

MUZICA:
Hans-Martin Majewski

cu: Wolker Bohnet, Fritz Weppar, Michael Heinz, Frank Glaubrecht, Volker Lechtenbrink, Bünther Hoffman, Siegfried Schürnberg

2 lei

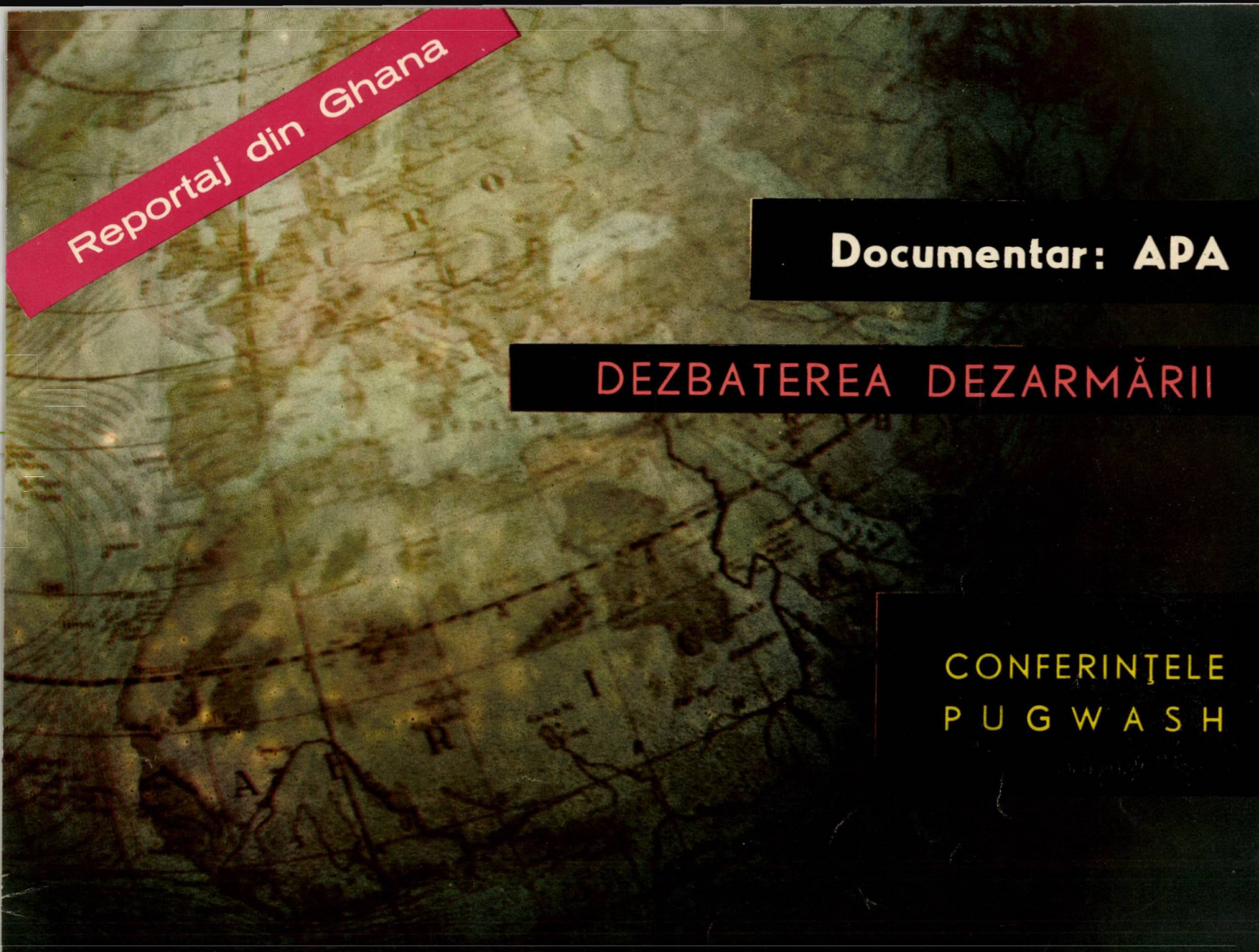

Reportaj din Ghana

Documentar: APA

DEZBATEREA DEZARMĂRII

CONFERINȚELE PUGWASH

4

Joi, 23 ianuarie 1964

Lumea

Explozia pe glob:

GENEVA
LONDRA
CAIRO
TOKIO
BONN

Palatul Națiunilor din Geneva unde se țin lucrările Comitetului celor 18 state pentru dezarmare.

— MARLBOROUGH HOUSE — Londra. Aspect din timpul conferinței în problema Ciprului.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 4 (13) 23 ianuarie 1964

În acest număr:

- **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** GENEVA — La reluarea lucrărilor Comitetului pentru dezarmare (p. 2). BONN — Tratative și vizite Interoccidentale (p. 3). LONDRA — Conferința pentru Cipru (p.4). BELGRAD — Vizita delegației Partidului Comunist Italian (p. 5). PARIS — „Definirea politicii" (p. 6). CAIRO — Rezultatele conferinței (p. 7). TOKIO — În vederea soluționării conflictului indoneziano-malayez (p. 7). BERLIN — Pe calea contactelor intergermane (p. 8).

- SCRISOAREA ADRESATĂ DE PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE STAT AL R. D. GERMANE, WALTER ULBRICHT, CANCELARULUI R. F. GERMANE, LUDWIG ERHARD (p. 9).

- **ARTICOLE, REPORTAJE:** LENIN ȘI POLITICA EXTERNĂ, de G. V. Cicerin (p. 10). DEZARMAREA: DEZBATEREA DE LA GENEVA, de Adrian Comănescu (p. 12). SCRISOARE DIN PLOVDIV, de C. Linte (p. 15). RECUNOAȘTEREA INTERNAȚIONALĂ A ÎNDOITEI ALEGERI, de Dan Berindei (p. 16). GHANA, de Ion Pătruț (p. 18). CONFERINȚA PUGWASH, de acad. prof. dr. N. Gh. Lupu (p. 20).

- **DOCUMENTAR:** APA PE GLOB, de Radu Țiulescu (p. 22).

- **PE URMELE ISTORIEI:** Ascensiunea și prăbușirea celui de al III-lea Reich (II) p. 25.

- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** (pp. 27—30). New Statesman; Trud; Le Figaro; Hamburger Echo am Abend; Le Monde; Observer; L'Express.

- **PROFIL, FIȘIER** (p. 31), **POȘTA REDACȚIEI** (p. 32).

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

La reluarea lucrărilor Comitetului de dezarmare

Palatul Națiunilor din Geneva cunoaște iarăși animația marilor întîlniri internaționale. Activitatea cotidiană de la sediul european al O.N.U. este completată acum de cea a delegațiilor participante la lucrările Comitetului celor 18 state pentru dezarmare.

A șasea „repriză" a lucrărilor Comitetului a început după o întrerupere de aproape cinci luni. Cele 156 de ședințe ale reuniunii precedente au adus o clarificare a pozițiilor și negociatorii sînt bucuroși că au pregătit terenul pentru încheierea Tratatului cu privire la interzicerea parțială a experiențelor cu arma nucleară.

Înfăptuirea dezarmării generale și totale, sub un strict control internațional, este, firește, obiectivul final al negocierilor care se desfășoară în cadrul Comitetului, dar debutul actualei reprize nu se face sub semnul „totul sau nimic", ci printr-o atenție specială acordată dezbaterii problemelor colaterale care, reglementate, sînt destinate să înlesnească o apropiere între delegați și, în perspectivă, realizarea unei înțelegeri generale.

„Există oarecari șanse de a se realiza noi acorduri în probleme marginale care să netezească calea în vederea unor realizări mai importante, scria marți *New York Times*. Atmosfera creată prin Tratatul pentru încetarea experiențelor nucleare a frînat cursa înarmărilor și a avut drept rezultat unele reduceri unilaterale ale înarmărilor și bugetelor de înarmare. Lumea speră totuși la mai mult, și la mult mai mult, și nu ar trebui lăsată să aștepte prea mult".

La reluarea tratativelor, D. Protici, reprezentantul special al secretarului general al O.N.U., a salutat în numele lui U Thant pe participanții la tratative cu următoarele cuvinte : „Progresele efective înregistrate anul trecut în micșorarea încordării și în privința dezarmării au fost mai importante decît în toți ceilalți ani care au trecut de la crearea O.N.U. Atmosfera de destindere tot mai netă și măsurile luate pînă în prezent în domeniul dezarmării ne îndreptățesc să sperăm că în 1964 vor putea fi luate noi măsuri concrete. Această speranță este întărită de recentele hotărîri, luate unilateral, în vederea reducerii bugetelor militare, a forțelor armate și a armamentelor. Dacă progresele realizate anul trecut vor avea o urmare în cursul noului an, generațiile viitoare vor putea cu deplin temei să considere anul 1963 ca un an de cotitură în relațiile internaționale".

Din activitatea preliminară deschiderii conferinței menționăm faptul că șeful delegației americane, William C. Foster, a avut o primă și îndelungată întrevedere cu colegul său sovietic, Semion K. Țarapkin, co-președinte al conferinței. Pe de altă parte, William C. Foster s-a întrunit înainte de prima ședință cu cei trei delegați occidentali — Peter Thomas (Marea Britanie), Francesco Cavaletti (Italia) și generalul M. Burns (Canada), pe care i-a pus la curent cu discuțiile sale cu Țarapkin. William C. Foster le-a arătat între altele că a propus delegatului sovietic întrunirea unei comisii oficiale însărcinată cu examinarea „problemelor colaterale ale dezarmării". Șefii delegațiilor occidentale au fost în principiu de acord cu poziția americană, exprimîndu-și în același timp unele rezerve față de cîteva puncte secundare.

În numele delegației sovietice S. K. Țarapkin a arătat că este necesar a se realiza un acord asupra reducerii forțelor armate și cu precădere a celor staționate pe teritorii străine, reducerea treptată a trupelor străine staționate în Europa, continuarea reducerii bugetelor militare, încheierea unui pact de neagresiune, crearea unor zone denuclearizate în Europa centrală și nordică, regiunea mediteraneană, Peninsula Balcanică, Africa, America Latină și alte regiuni, prevenirea răspîndirii armelor nucleare și crearea unor posturi de observație pentru prevenirea atacurilor prin surprindere.

William C. Foster a transmis comitetului un mesaj din partea președintelui Johnson în care se pune accentul pe prevenirea răspîndirii armelor nucleare, reducerea producției de materiale fisionabile și controlarea folosirii materialelor fisionabile în scopuri pașnice, extinderea Tratatului de interzicere parțială a experiențelor cu arma nucleară la experiențele subterane „sub un control eficace" și se prevede, de asemenea, adoptarea de măsuri pentru prevenirea declanșării unui război din accident sau datorită unei greșeli de calcul, incluzînd printre altele instalarea unor posturi de observatori.

La ora la care transmit această corespondență, cele două planuri sînt cunoscute numai în linii mari. Și alte delegații și-au anunțat intenția de a participa activ la găsirea unor soluții constructive. Reprezentanții celor opt țări neutre, de pildă, intenționează să ceară reluarea studierii modului în care ar trebui folosite fondurile eliberate în urma înfăptuirii dezarmării, în special pentru sprijinirea economiei țărilor în curs de dezvoltare.

Toți cei prezenți aici sînt conștienți de dorința omenirii de a se înlătura amenințarea unui război nuclear. În săptămînile viitoare se va putea aprecia mai concret la ce distanță ne aflăm de această cerere imperioasă a opiniei publice internaționale.

Corespondent

Geneva, 21 ianuarie

REFLECTOR

La 13 ianuarie Comitetul de conducere al Partidului social-democrat din R.F.G. a hotărît să-l propună pe Willy Brandt ca președinte al partidului. Hotărîrea definitivă în privința succesorului lui Erich Ollenhauer, care a încetat din viață la sfîrșitul lunii trecute, o va lua congresul extraordinar al partidului. El se va întruni în localitatea Bad-Godesberg la 15—16 februarie. Herbert Wehner și Fritz Erler vor îndeplini funcțiile de conducător al aparatului de partid și, respectiv, șef al grupului parlamentar, rămînînd vicepreședinți ai P.S.D.

■

În urma rezoluției adoptate la 4 decembrie 1963 de către Consiliul de Securitate, U Thant, secretarul general O.N.U., a desemnat cele patru personalități care vor forma grupul de experți însărcinat cu studierea măsurilor menite să asigure aplicarea drepturilor omului în Africa de Sud. Grupul e format din : sir Hugh Foot (Anglia), M. Djerda (Iugoslavia), sir Edward Asafu-Adjaye (Ghana) și dna Alva Myrdal (Suedia).

■

Se consideră posibil ca spre sfîrșitul acestui an Dirk Stikker, secretarul general al N.A.T.O., să demisioneze din motive de sănătate din postul pe care l-a ocupat din 1961, urmîndu-i lui P. H. Spaak. Presa occidentală face deja presupuneri asupra identității viitorului secretar general. În New York Times C. L. Sulzberger se oprește asupra candidaturilor italiene și engleze. Personalitățile italiene considerate ca potrivite pentru ocuparea acestei funcții sînt Manlio Brosio, ambasadorul Italiei la Paris, și prințul Guido Colonna, actualul secretar general adjunct al N.A.T.O. Dintre personalitățile britanice se vorbește despre lordul Franks (căruia i s-a propus să îndeplinească funcția de secretar general încă la constituirea N.A.T.O.), Edward Heath, actualul ministru al Comerțului, sir Harold Caccia, subsecretar la Foreign Office, și sir David Ormsby-Gore, ambasadorul Marii Britanii la Washington.

■

Vizita premierului cuban în Uniunea Sovietică continuă. Fidel Castro a avut schimburi de păreri cu conducători ai guvernului sovietic la reședința pusă la dispoziția oaspeților cubani lîngă Moscova. În orașul Kalinin a avut loc un miting în cadrul căruia au rostit cuvîntări Fidel Castro și N. S. Hrușciov.

■

După cum anunță agenția France Presse, întîlnirea între generalul Kong Le, comandantul trupelor neutraliste, și generalul Singkapo, comandantul unităților Patet-Lao, este programată la 23 ianuarie în Valea Ulcioarelor.

Pe de altă parte, în urma întîlnirii cu liderii Patet-Lao care a avut loc în provincia Sam Neua, prințul Suvanna Fumma a declarat că va căuta în continuare să obțină sprijinirea politicii sale neutraliste de pace. Este posibilă o întîlnire între Suvanna Fumma și premierul Cambodgiei, Norodom Sianuk.

Observatorii afirmă că în cursul întrevederilor din provincia Sam Neua s-a remarcat atît dorința evidentă a conducătorilor Patet-Lao de a colabora cu neutraliștii, cît și perseverența cu care neutraliștii conduși de prințul Suvanna Fumma urmăresc realizarea unității politice a Laosului.

BONN

Tratative și vizite interoccidentale

Activitatea diplomatică interoccidentală s-a desfășurat în această săptămînă la nivel înalt : cancelarul Erhard a avut întrevederi cu primul ministru englez aproape simultan cu vizita președintelui Italiei, Segni, la Washington și a premierului canadian Pearson la Paris ; în calendarul politic se mai înscriu vizite italiene la Londra și Paris, călătorii ale conducătorilor vest-germani la Roma și Paris, vizita primului ministru englez Home la Washington, precedată de o călătorie a premierului canadian în capitala Statelor Unite. Toate aceste deplasări, legate direct sau indirect între ele, au pus și pun, în majoritatea cazurilor, față în față, oameni politici aflați relativ de puțin timp în fruntea guvernelor și care pînă la sfîrșitul acestui an sau al celui viitor (cum este cazul Franței) urmează să se prezinte din nou în fața alegătorilor.

Dar nu „cunoașterea reciprocă" este pe primul plan al acestui schimb de vizite, oarecum fără precedent prin densitatea sa.. Majoritatea comentatorilor și observatorilor străini sînt aproape unanimi în părerea că „momentele-cheie" sînt determinate de precizarea atitudinii occidentale față de perspectiva relațiilor Est-Vest și a deplasărilor tot mai pronunțate în raportul de forțe din alianța atlantică.

Comentariile publicate pînă în prezent în presa străină arată că problemelor atlantice le-a fost consacrat, în general, timpul cel mai îndelungat în cadrul tratativelor interoccidentale. Vizita cancelarului Erhard la Londra prezintă, sub acest aspect, cel mai mare interes. Pe de o parte, ea a îngăduit noului cancelar vest-german să-și încheie primul turneu diplomatic, apreciat ca foarte important de presa vest-germană, — el parcurgînd succesiv Parisul, Washingtonul și Londra și precizînd, cu acest prilej, atitudinea noului guvern vest-german față de multe probleme controversate. Pe de altă parte, vizita vest-germană la Londra survine după confruntarea americano-vest-germană care a fixat în bună măsură „noile realități" **(Die Welt)** atlantice. În sfîrșit, diplomația engleză, care a fost solicitată de numeroase inițiative laburiste pe planul relațiilor internaționale, a văzut în această vizită o ocazie pentru a acumula cît mai multe puncte în avantajul politicii conservatoare.

La Londra s-a vorbit mai mult despre politica Franței decît despre cea a Angliei sau a R.F.G. Iar această evocare a fost făcută de interlocutori aflați pe poziții destul de apropiate. **Daily Telegraph,** conservator, nota dispariția „atmosferei sufocante creată de filozofia lui Adenauer". În mod concret, „filozofia" fostului cancelar s-a tradus pentru Anglia prin sprijinirea de către Germania occidentală a tezei franceze privind neadmiterea Marii Britanii în Piața comună și deci, practic, prin politica de izolare a Angliei față de problemele continentale. Politica francofilă a Bonnului este însă la ora actuală mult mai puțin marcată. **Die Welt** scria la plecarea lui Erhard spre Londra : „Zilele acestea tratatul germano-francez împlinește un an. El este însă atît de uzat, ca și cum ar fi fost încheiat cu generații în urmă". În schimb, ambasada Germaniei occidentale de la Londra, în documentele și datele biografice puse la dispoziția presei engleze cu prilejul sosirii vizitatorilor vest-germani, sublinia declarația făcută de Erhard încă în 1961 : „Fără Marea Britanie, Europa ar rămîne fără trunchi".

Convorbirile anglo-vest-germane au avut ca rezultat acordul Germaniei occidentale pentru o integrare vest-europeană (economică și politică) ce ar urma să includă și Anglia. Integrarea vest-europeană — stipulează comunicatul comun — trebuie făcută „pe o bază mai largă". Acest laconism, chiar și el plin de semnificație, a fost completat de declarații și comentarii mult mai precise. Problemele occidentale — declara Erhard cu ocazia unei cuvîntări ținute la Asociația anglo-vest-germană — „nu ar putea fi rezolvate dacă nu vom putea găsi, acum, calea pentru a păși, împreună cu Marea Britanie, spre comunitatea atlantică". Iar presa engleză saluta „înțelegerea de către Erhard a rolului cheie al Angliei în Europa" **(Guardian).**

Numai că, după cum se apreciază, această frază optimistă va rămîne deocamdată fără urmări propriu-zise. Comentariile unor cercuri informate din Anglia și R.F.G. sugerează că „pentru moment" nu se pune problema unei asocieri engleze. Într-un interviu acordat ziarului **Times,** cancelarul vest-german arăta că nu va pune deocamdată problema aderării Angliei și că nu se așteaptă la un răspuns în această problemă înainte de alegerile britanice. Comentînd această părere, corespondenți din Londra notau următoarele : „Probabil că premierul britanic i-a explicat oaspetelui său german că nu ar dori să riște un «nu» al francezilor în această problemă" (D.P.A.). Ziarul **Times,** la rîndul său, scria : „Dacă succesorul lui Adenauer rămîne un partizan convins al intrării Marii Britanii în Comunitatea Europeană cînd acest lucru va deveni posibil, se consideră, în schimb, că circumstanțele actuale exclud o nouă inițiativă în acest sens, inițiativă la care nici un guvern britanic nu ar putea, din punctul său de vedere, subscrie la cîteva luni înainte de alegeri". Singura soluție preconizată sînt tratativele și o participare mai activă a Angliei în U.E.O.

Poziția Italiei față de problemele integrării europene nu diferă prea mult de poziția vest-germană. Ministrul de externe italian a folosit din plin vizita sa în Statele Unite pentru a preciza

REFLECTOR

Conflictul lingvistic din Belgia continuă. La 14 ianuarie a început la Bruxelles o conferință pentru studierea posibilităților de modificare a constituției belgiene. Majoritatea membrilor Parlamentului belgian fiind formată de flamanzi, valonii afirmă că situația e de natură să genereze abuzuri. La conferință iau parte doi miniștri (unul flamand și unul valon) și cîte opt deputați reprezentînd partidele creștin-social și socialist care formează coaliția guvernamentală, precum și „partidul liberal pentru libertate și progres", aflat în opoziție.

Comisia ar urma să elaboreze un proiect de lege pentru modificarea constituției, a cărui aprobare în Parlament necesită o majoritate de două treimi din voturi. Ar urma dizolvarea Parlamentului și alegerea unei Adunări constituante.

Partidele participante la conferință sînt pentru menținerea unității țării, acordîndu-se însă garanții constituționale valonilor. Recent, mișcarea populară valonă a anunțat că nu va recunoaște hotărîrile conferinței, pe care o consideră nereprezentativă pentru poporul belgian. Această mișcare se pronunță în favoarea unui regim federalist. În cadrul unui referendum în rîndurile populației valone această revendicare a întrunit 650 000 de voturi.

■

Forțele armate ale S.U.A. din Pacific vor efectua în curînd un exercițiu de mare amploare asemănător cu ceea ce s-a numit „operația Big Lift". În cadrul acestei operații, care se va numi „Quick Release" (Deplasare rapidă), o brigadă aparținînd diviziei 25 de infanterie, cantonată în Hawai, va fi transportată pe calea aerului în insula Okinawa.

În timp ce divizia care a participat la operația „Big Lift" a fost echipată cu armament stocat anterior în Germania occidentală, soldații sosiți în Okinawa vor primi armament greu transportat concomitent de flota navală americană de la o bază aflată în Filipine.

Efectuarea operației „Quick Release" este pusă în legătură cu intenția S.U.A. de a reduce cu 3 500 de oameni efectivul trupelor staționate în Japonia.

■

Continuîndu-și călătoria prin țările Africii, Ciu En Lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, a vizitat Tunisia, Ghana, Mali. El a sosit la 21 ianuarie în Guineea.

■

Un comitet de experți întrunit la Addis-Abeba a elaborat un proiect de ordine de zi pentru conferința Organizației Unității Africane, care va începe la 17 februarie în capitala Nigeriei, Lagos. Conferința se va ține la nivelul miniștrilor de externe. Se presupune că Nigeria va folosi această ocazie pentru a propune stabilirea sediului permanent al acestei organizații în orașul Lagos.

■

Motivul declarat al acțiunilor de luni ale soldaților africani din batalionul de pușcași cantonat în apropiere de Dar es Salam (batalion care reprezintă de altfel jumătate din efectivul armatei naționale a Tanganicăi) îl constituia prezența ofițerilor englezi la conducerea acestei unități militare. În legătură cu aceasta merită a fi amintit faptul că, săptămîna trecută, președintele Nyerere a afirmat că el consideră necesară rămînerea în Tanganica a unor specialiști englezi (inclusiv specialiștii militari). Ulterior, unii lideri sindicali și-au exprimat dezacordul față de acest punct de vedere.

poziția italiană în problemele Pieței comune și ale alianței atlantice. În cursul unei conferințe de presă, Saragat a subliniat că Europa integrată presupune participarea Marii Britanii și că „în această privință Italia nu va precupeți nici un efort pentru a aplana — dacă nu a elimina — obstacolele puse de Franța în calea unei asemenea integrări". Și mai departe : „Primordialitatea pretinsei axe Paris-Bonn a dispărut".

Continuînd tratativele Johnson-Erhard, recenta întîlnire Johnson-Segni a pledat în aceeași măsură pentru deschiderea porților Europei celor șase în vederea unei asocieri mai strînse între S.U.A. și Europa occidentală : („Orice tentativă de a izola Statele Unite de Europa se va traduce printr-un eșec" — Giuseppe Saragat).

La Paris, semnificația intențiilor americane, engleze și vest-germane este comentată pe larg. Ziarul **Combat** vorbește direct despre posibilitatea „izolării Franței". Iar **Le Figaro** scrie : „A trecut un an de la faimoasa conferință de presă de la Elysée și diplomația britanică speră să se bazeze pe cei cinci din Piața comună în a forța mîna Franței pentru a accepta intrarea Angliei în Comunitatea Europeană sau pentru a o face pe aceasta din urmă a șasea țară într-o Piață comună din care Franța să fie exclusă". În legătură cu aceasta subliniem că, în vremea din urmă, presa franceză cere în permanență „inițiative" ale Franței în problemele vest-europene.

Evenimentul cel mai așteptat în cercurile politice din Franța este conferința generalului de Gaulle care va avea loc la 31 ianuarie. Cu acest prilej se reamintește însemnătatea și „caracterul crucial" al conferinței de presă care a avut loc cu un an în urmă și care a marcat elemente noi în politica franceză. Referindu-se la „surse informate", corespondentul agenției **France Presse** susține că generalul de Gaulle se va ocupa de problemele vest-europene însă numai prin prisma a ceea ce se denumește „unitatea politică".

Urmărindu-și propriile obiective, diplomația franceză a folosit și vizita premierului canadian Pearson pentru a încerca să definească o eventuală „similitudine de poziții". Dar poziția noului guvern canadian, condus de Pearson, în problemele relațiilor Est-Vest și ale alianței atlantice se deosebește de cea franceză. „Este greu de presupus — scrie **Le Monde** — că vizita va putea duce la o modificare sensibilă a pozițiilor". Concluzia trasă de **L'Aurore** este următoarea : „Dezacord cordial". Comunicatul nu se referă decît la probleme de interes comun fără a aborda nici una din „problemele spinoase". Singurul element interesant al vizitei, nota **Combat**, ar putea fi eventualitatea ca Lester Pearson să aibă rolul de „intermediar corect" pentru o „reconciliere de Gaulle-Johnson". De altminteri, sosind la Ottawa, premierul canadian declara că a obținut „informații extrem de profitabile" despre obiectivele politice și economice ale Franței și că „are intenția de a comunica impresiile sale președintelui Johnson" (întîlnirea a avut loc marți și miercuri la Washington).

Tratativele interoccidentale n-au putut ocoli problema relațiilor Est-Vest, mai cu seamă că ele s-au desfășurat în preajma deschiderii Conferinței de la Geneva în problemele dezarmării. Comunicatele publicate după întîlnirile care au avut loc anunță intențiile unor guverne occidentale de îmbunătățire a relațiilor Est-Vest. Conducătorii vest-germani și englezi au discutat despre „stadiul actual al relațiilor Est-Vest și despre necesitatea de a se căuta metode pentru reducerea încordării internaționale și continuarea tratativelor între Est și Vest". Președintele Johnson și președintele Segni au subliniat „importanța explorării mijloacelor de îmbunătățire a relațiilor Est-Vest".

Dar și de această dată, ca și după vizita lui Erhard în Statele Unite, lucrurile sînt limitate la elemente declarative. Una din știrile puse recent în circulație se referă la anumite „sugestii" pe care le-ar fi făcut guvernul vest-german în problema germană. Ele ar fi fost remise de ambasadorul vest-german Knappstein grupului de lucru al ambasadorilor de la Washington care examinează de mai mult timp poziția occidentală în problema germană. Aceste „sugestii" (și nu „propuneri" după cum precizau oficialități ale administrației americane) reprezintă „mai mult sau mai puțin o combinare a unor idei anterioare ale Occidentului" în problema germană. Sînt apoi menționate eventuale „noi propuneri americane în problemele dezarmării asupra cărora planează numeroase speculații".

Sergiu VERONA

LONDRA

Conferința pentru Cipru

Începe a doua săptămînă a conferinței de la Londra cu privire la constituția Ciprului și perspectivele sînt departe de a fi luminoase, în ciuda convorbirilor separate de cîte opt ore, pe care ministrul britanic pentru relațiile cu Commonwealthul, Duncan Sandys, le-a avut cu delegațiile cipriotilor greci și turci.

În locul întrunirii comitetului de lucru va urma o altă serie de convorbiri separate. Nici acest fapt și nici prima declarație a dlui Sandys nu dau impresia că el întrevede perspectiva unui progres rapid spre soluționarea crizei. Joia trecută, cînd dl Sandys a deschis conferința, erau prezenți dl Erkin, ministrul de externe turc, și dl Palamas, ministrul de externe grec. În fața reprezentanților guvernului britanic erau așezați delegații cipriotilor turci și greci. Dl Sandys a făcut apel la ambele părți cerîndu-le să folosească toată influența de care dispun pentru a împiedica noi acte dușmănoase și de violență. „Perspectiva unui eșec este prea întunecată pentru ca să o putem lua în considerare — a declarat el. Într-un fel sau altul trebuie să găsim o soluție".

Dl Sandys a mai spus că cei 2 500 de soldați britanici de pe insulă nu puteau continua „să acționeze ca forțe polițienești în Cipru pe o perioadă de timp nelimitată". Cu două săptămîni înainte, ziarul *Times* afirmase într-un editorial : „Rolul de polițiști atribuit soldaților britanici într-o țară independentă reprezintă o anomalie".

Aceste constatări dau naștere la o serie de întrebări. De pildă, cît de independent este Ciprul, cum au ajuns trupele britanice să acționeze acolo „ca forță de poliție" și în ce măsură acest rol diferă de rolul pe care l-au jucat trupele britanice în criza cipriotă din 1958 ?

Ciprul, o insulă aflată la 3 000 de mile marine și 2 000 de mile aeriene de Marea Britanie, a fost sub control britanic timp de aproape 80 de ani. Acesta a început în urma tratatului încheiat cu guvernul turc în 1878, care mai prevedea plătirea către sultan a sumei de 93 000 de lire sterline pe an (tribut pe care de fapt poporul cipriot l-a plătit autorităților britanice pînă în 1927. Atunci, cele 4 000 000 de lire adunate astfel au fost întrebuințate pentru a despăgubi pe acționarii britanici care-și pierduseră investițiile într-o firmă turcească falimentară). Anterior, ca și Grecia, Ciprul s-a aflat sub stăpînire turcească timp de 500 de ani. Cînd Turcia a intrat în primul război mondial ca aliat al Germaniei, Ciprul a fost anexat de guvernul britanic. În 1924 insula a devenit în mod oficial colonie britanică, conducerea ei fiind asigurată de un guvernator. Nici cipriotii greci (82 la sută din populație), nici cei turci (18 la sută din populație) nu au fost atunci consultați.

Deși în războiul antifascist oferiseră 20 000 de voluntari, cererea de autodeterminare a cipriotilor a fost respinsă în anul 1945.

În 1946, guvernul laburist a elaborat proiecte pentru o nouă constituție a insulei. Toate partidele din Cipru au respins însă propunerile, ca venind din partea unui guvern străin.

Cînd trupele britanice au fost obligate să părăsească Egiptul, așa-numitul comandament al Orientului Mijlociu a fost transferat în Cipru. Dl Henry Hopkinson, pe atunci ministru conservator de stat pentru problemele coloniale, declara în iulie 1954 : „Nu se pune problema unei schimbări a suveranității asupra Ciprului. Există în Commonwealth anumite teritorii care, datorită unor caracteristici speciale, nu pot spera să devină pe deplin independente".

În 1960, după doi ani de vărsări de sînge, au fost semnate acordurile de la Zürich și Londra, prin care Ciprul a devenit un stat nominal independent și reprezentat la O.N.U. Totuși, insula dobîndise o constituție, fără ca poporul cipriot — greci și turci — să aibă posibilitatea de a o aproba sau respinge printr-un referendum. Trei state membre ale N.A.T.O. — Anglia, Grecia și Turcia — au devenit „puteri garante", avînd dreptul de a staționa trupe în insulă și chiar de a interveni dacă una din ele sau toate trei ar fi considerat constituția periclitată. Anglia continuă să dețină baze în Cipru și să-și exercite deplina suveranitate asupra lor.

Acesta este fundalul pe care trebuie situată starea de lucruri actuală. Ea s-a agravat brusc în a doua jumătate a lunii decembrie, cînd au început lupte în urma unui incident, în sine nesemnificativ, întîmplat la Nicosia ; ciocnirile au atras grupuri rivale de poli-

ţişti şi civili greci şi turci, sfîrşindu-se cu aproape 200 de victime.

Efectivul trupelor britanice din insulă a primit întăriri printr-o hotărîre a guvernului britanic, în virtutea drepturilor de „putere garantă", ca o „măsură poliţienească". Liderii ciprioţi greci au dorit ca problema să fie adusă în faţa Consiliului de Securitate al O.N.U., dar liderii turci au opus acestei cereri dreptul lor de veto.

Care sînt poziţiile şi scopurile afirmate ale celor două părţi ?

Sosind la Londra lunea trecută, dl Spyros Kyprianou, ministrul de externe al Ciprului, a reluat afirmaţiile arhiepiscopului Makarios, preşedintele Ciprului, declarînd : „Dorim să vedem Ciprul un stat complet independent în cadrul Commonwealthului. Dorim ca majoritatea să conducă şi minoritatea să fie în siguranţă. Dorim să vedem Ciprul complet liber. Sîntem împotriva oricăror tratate care ne pun în pericol independenţa". Dl Kyprianou a reafirmat ceea ce ciprioţii greci, inclusiv membrii partidului Akel, partidul comuniştilor ciprioţi, afirmaseră întotdeauna : grecii şi turcii au trăit alături, în mod paşnic, decenii, dacă nu secole în şir. Ei consideră că apariţia conflictelor între naţionalităţi a fost provocată de influenţe din afară.

Dl Kyprianou a adăugat : „Doresc să afirm categoric că împărţirea insulei sau orice altă soluţie similară este inacceptabilă".

În ziua următoare, dl Glafkos Klerides, preşedintele Camerei Reprezentanţilor din Cipru, a declarat la Londra că nici o constituţie nu este nemodificabilă şi a sugerat asigurarea drepturilor minorităţii turce prin acordarea dreptului de recurs la instanţe în afara Ciprului, în cazul cînd minoritatea turcă ar afirma că justiţia cipriotă s-ar fi abătut de la principiile de drept. El a sugerat că o asemenea instanţă ar putea fi, de pildă, Consiliul privat britanic. Dl Klerides a afirmat că ciprioţii greci nu mai vor să tolereze situaţia ca o minoritate (cea turcă), care participă la administrarea ţării, să poată împiedica punerea în aplicare a hotărîrilor majorităţii. Potrivit acordurilor de la Zürich şi Londra, parlamentul cipriot (format din 35 de deputaţi greci şi 15 turci) trebuie să aprobe orice proiect de lege mai important, nu numai printr-o majoritate totală, dar şi cu majoritatea de voturi a celor 15 deputaţi turci, care au astfel posibilitatea de a bloca aprobarea oricărei legi. Recent, ei au încercat să-l determine pe arhiepiscopul Makarios să convină asupra instituirii de consilii municipale separate greceşti şi turceşti, refuzînd să aprobe legislaţia fiscală a ţării. Acesta a fost motivul pentru care arhiepiscopul Makarios a formulat cele 13 puncte ale proiectului de revizuire a constituţiei. Merită să fie reamintit faptul că imediat după începutul ciocnirilor, atît preşedintele Makarios cît şi vicepreşedintele Kuciuk, reprezentînd minoritatea turcă, au lansat un apel pentru încetarea vărsării de sînge.

Dar, după cum arăta de curînd ziarul *Times* „există, în rîndurile ambelor comunităţi, elemente care sînt nemulţumite de actuala conducere şi care recurg la măsuri extreme. De partea ciprioţilor greci, extremiştii sînt nemulţumiţi de faptul că preşedintele Makarios a acceptat intervenţia engleză. Ei ar fi preferat ca luptele să continue pînă la exterminarea minorităţii turce". Aceasta se referă la adepţii E.O.K.A., partidul de extremă dreaptă condus de generalul Grivas, partizani fanatici ai unirii cu Grecia (Enosis) chiar prin folosirea de metode teroriste. Ziarul *Times* continua : „Si de partea turcă, gruparea extremistă ar fi acceptat sacrificiul unui număr mai mare de vieţi omeneşti, dacă pînă la urmă Turcia s-ar fi simţit obligată să intervină forţînd împărţirea insulei".

În timpul incidentelor din Panama. Un grup de studenţi panamezi manifestează purtînd o pancartă pe care scrie : „Panama nu este un protectorat, e ţară liberă şi suverană".

În ajunul deschiderii conferinţei de la Londra, dl Rauf Denktash, lider al delegaţiei ciprioţilor turci, a spus că toate cele 13 puncte ale propunerii preşedintelui Makarios pentru schimbarea constituţiei aveau ca scop să pericliteze drepturile minorităţii turce garantate prin acordurile de la Londra şi Zürich.

La conferinţă, delegaţia turcă a insistat asupra acordării de garanţii suplimentare. Delegaţia turcă nu a acceptat trimiterea de trupe O.N.U. şi a declarat că nu va insista pentru împărţirea insulei, dacă s-ar găsi o soluţie mai satisfăcătoare. Pe de altă parte, dl Klerides a sugerat că dacă este nevoie de o garanţie împotriva acţiunii Enosis (sau Ilhak — echivalentul turcesc) şi împotriva împărţirii insulei, cea mai potrivită ar fi un tratat încheiat între Grecia şi Turcia, care să stipuleze că nici una dintre ele nu va accepta nici Enosis, nici împărţirea insulei. El a mai declarat că Marea Britanie ar putea participa la acest tratat şi s-a pronunţat împotriva prezenţei trupelor greceşti şi turceşti în insulă.

Deocamdată nu se pot face pronosticuri referitoare la rezultatul tratativelor. Observatorii din Londra sînt de acord că poporul cipriot va avea de suferit, dacă conferinţa pentru problemele Ciprului va eşua. Pentru moment, nimeni nu este prea optimist asupra perspectivelor acestei conferinţe.

Astăzi, unul din membrii delegaţiei ciprioţilor turci plecînd la Nicosia pentru noi instrucţiuni, tratativele s-au întrerupt, urmînd să fie reluate la înapoierea sa, peste o zi sau două.

John GRITTEN

Londra, 21 ianuarie

BELGRAD

Vizita delegaţiei Partidului Comunist Italian

La 14 ianuarie, la invitaţia C.C. al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, o delegaţie a Partidului Comunist Italian condusă de Palmiro Togliatti, secretarul general al P.C.I., a sosit la Belgrad pentru o vizită de o săptămînă. Din delegaţie fac parte Nilde Iotti, Giorgio Napoletano şi Alessandro Natta, membri în Direcţia Partidului Comunist Italian, precum şi Giorgio Caravole şi Spartane Marangoni, membri ai Comitetului Central al P.C.I.

În comunicatul dat publicităţii de P.C.I. se subliniază că în Iugoslavia delegaţia „va avea convorbiri cu cei mai înalţi reprezentanţi ai Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia privind dezvoltarea colaborării şi relaţiilor de prietenie dintre U.C.I. şi P.C.I. şi dintre mişcările muncitoreşti din cele două ţări" şi că „se va face un schimb de vederi privind problemele internaţionale actuale ale mişcării muncitoreşti internaţionale în lupta pentru pace şi socialism".

A doua zi după sosirea la Belgrad, au început convorbiri între delegaţia P.C.I. condusă de Palmiro Togliatti, secretar general al P.C. Italian, şi delegaţia U.C.I. condusă de Iosip Broz Tito, secretar general al U.C.I. Tratativele au continuat şi în zilele următoare.

Referindu-se la vizita delegaţiei italiene, agenţia Tanjug, într-un comentariu consacrat acestui eveniment, reamintea că el se înscrie într-o serie de contacte ale celor două partide din ultimii ani. „Au existat — se arată în comentariu — mai multe întîlniri între conducătorii celor două partide şi mai multe schimburi de delegaţii, fapt care

a contribuit la o mai bună cunoaştere reciprocă şi o mai bună colaborare. Confruntarea poziţiilor şi a experienţei în acest proces neîntrerupt de colaborare a dovedit — după cum au subliniat ambele părţi — că U.C.I. şi P.C.I. au puncte de vedere identice sau asemănătoare într-o serie din cele mai importante probleme ale politicii internaţionale şi ale dezvoltării interne". Tanjug subliniază activitatea P.C.I. „în cadrul mişcării muncitoreşti internaţionale de întărire a păcii în lume, rolul său constructiv de afirmare a coexistenţei paşnice, consecvenţa cu care comuniştii italieni depun eforturi pentru rezolvarea problemelor internaţionale pe calea tratativelor, fără a se recurge la forţă sau ameninţări. În toate acestea şi în alte aspecte importante ale activităţii s-a constatat apropierea poziţiilor şi identitatea intereselor mişcării muncitoreşti din Iugoslavia şi Italia". Comentariul conchide că vizita delegaţiei P.C.I. în Iugoslavia „reflectă năzuinţele şi dorinţele reciproce ale celor două partide de a contribui la dezvoltarea relaţiilor dintre mişcările muncitoreşti din cele două ţări".

În cursul vizitei la Belgrad, Palmiro Togliatti a făcut o declaraţie revistei „Komunist", organ al C.C. al U.C.I. Arătînd că cele două vizite precedente în Iugoslavia au avut ca scop să realizeze nu numai relaţii de cunoaştere şi înţelegere reciprocă cu comuniştii iugoslavi, ci şi prietenie şi solidaritate, Togliatti a declarat: „De data aceasta, nu există probleme deosebite care ne despart în acţiunea noastră pentru pace, democraţie şi socialism. Deci relaţiile dintre cele două partide ale noastre trebuie întemeiate şi dezvoltate în sensul unei depline solidarităţi şi al unei prietenii strînse... Noi, comuniştii italieni, considerăm că pot şi trebuie să existe, după specificul fiecărei ţări, căi diferite în dezvoltarea mişcării clasei muncitoare şi a maselor muncitoare, îndreptate spre construirea unei noi societăţi, democratice şi socialiste". El a relevat, de asemenea, „contribuţia pe care o poate da unitatea tuturor forţelor comuniste, indiferent de condiţiile în care activează, indiferent de sarcinile lor naţionale directe şi de forţele lor".

În rîndurile comuniştilor italieni şi iugoslavi vizita delegaţiei P.C.I. în Iugoslavia este urmărită cu interes. La Roma a avut loc o conferinţă de presă organizată de C.C. al P.C.I., în cadrul căreia Pajetta, Amendola, Macaluso şi Berlinguer — membri ai Direcţiei P.C. Italian — au răspuns la întrebările ziariştilor prezenţi. Arătînd că vizita delegaţiei condusă de Palmiro Togliatti şi vizitele recente ale liderilor comunişti italieni în Algeria şi Cuba sînt o parte componentă a activităţii internaţionale, tradiţionale a P.C.I., G. Pajetta a declarat că scopul de bază al acestor vizite este schimbul de experienţă cu mişcarea comunistă şi progresistă. El a subliniat „însemnătatea deosebită a schimbului de păreri cu partidele a căror experienţă şi puncte de vedere nu sînt identice cu punctele de vedere ale comuniştilor italieni".

La mitingul de la întreprinderea „Industria mecanică de precizie" din Belgrad, Togliatti a declarat: „Noi dorim unitatea mişcării muncitoreşti şi comuniste mondiale. Apărăm această unitate şi luptăm pentru ea". El a arătat că P.C.I. nu refuză să facă schimb de idei şi discuţii. „Dorim — a spus el — să discutăm, să comparăm situaţia, diversele experienţe şi să apreciem just toate acestea. Dar, în lupta pentru coexistenţă paşnică şi pentru pace, dorim şi trebuie să fim uniţi".

Togliatti a arătat că din actuala vizită în Iugoslavia „a reieşit convingerea că putem şi trebuie să fim uniţi în muncă şi în luptă. Să facem tot ce este posibil pentru unitatea noastră".

În primele zile ale călătoriei sale în Iugoslavia, delegaţia italiană a vizitat Belgradul, Muzeul Militar al Armatei Populare Iugoslave, Institutul pentru studierea mişcării muncitoreşti, Institutul pentru politică şi economie internaţională.

M. V

PARIS

„Definirea politicii"

„Sînt de părere că ceea ce trebuie să i se opună lui de Gaulle este o politică, nu un om", spunea Gaston Defferre într-o scrisoare adresată cu puţin timp în urmă ziarului **Témoignage Chrétien.** Expunerea acestei politici a fost aşteptată cu mult interes atunci cînd s-a aflat că primarul Marsiliei îşi va anunţa oficial candidatura la preşedinţie cu prilejul congresului Federaţiei S.F.I.O. din departamentul Bouches-du-Rhône. În ziarul citat mai sus, Georges Montaron îl invita: „Dorim să ştim în jurul căror lucruri veţi duce bătălia dacă veţi fi ales şi prin ce se vor deosebi acţiunile dv. de cele ale generalului de Gaulle. Spuneţi-ne părerea dv. despre Europa, despre forţa de şoc, despre colaborare, expuneţi contururile programului dv. economic şi social. Mai precis, purtaţi-vă chiar de pe acum ca şi cînd aţi fi preşedintele republicii. Cînd generalul de Gaulle ţine o conferinţă de presă, cînd Giscard-d'Estaing prezintă o nouă etapă a planului său de stabilizare, cînd Pisani se întoarce mulţumit de la Bruxelles, făceţi-ne cunoscută părerea dv. despre marile probleme internaţionale, despre situaţia economică, despre Europa. Dacă, timp de doi ani, veţi acţiona ca un preşedinte de republică, atunci, în decembrie 1965, opinia publică va putea aprecia. Ea nu va compara numai meritele omului de Gaulle cu cele ale omului Defferre; ea se va hotărî între două politici, aceea pe care o practică generalul de Gaulle şi aceea pe care o preconizează Gaston Defferre".

Dar, în amplul discurs pe care l-a rostit la congresul Federaţiei, Gaston Defferre a precizat chiar de la început că nu va prezenta „un program", ci „îşi va defini politica". De fapt, Defferre nu a făcut nici acest lucru. El nu a expus principiile care ar trebui să călăuzească după părerea lui politica internă şi externă a Franţei, ci s-a mulţumit să-şi formuleze atitudinea faţă de problema alegerilor prezidenţiale.

Discursul lui Defferre a fost viu comentat de presa franceză în aceste zile care preced apropiata conferinţă de presă a preşedintelui de Gaulle. Două aspecte — criticate sau elogiate în funcţie de orientarea politică a comentatorilor — au fost reţinute de toţi. În primul rînd, se atrage atenţia asupra faptului că Defferre, deşi se prezintă ca un candidat „al întregii stîngi", întîrzie însă să precizeze platforma politică a coaliţiei pe care intenţionează să se bazeze. În al doilea rînd, se subliniază că Defferre se prezintă ca adversar al regimului prezidenţial autoritar, dar propune în fapt o formulă de perpetuare a acestui regim. Defferre a afirmat: „Dacă voi fi desemnat la 2 februarie de congresul naţional extraordinar al partidului socialist, nu voi angaja tratative cu partidul comunist, nu voi negocia cu el, nu voi accepta un program comun... Partidul socialist a acceptat acţiuni paralele şi chiar comune în anumite cazuri limitate. Dacă mîine ar interveni un pericol grav, am fi fără îndoială alături de toţi democraţii şi deci şi de comunişti. Dar, în ciuda evoluţiei evenimentelor, între noi există încă divergenţe mari".

Replicînd, René Andrieu scrie în **L'Humanité:** „Numai definirea netă în faţa opiniei publice a programului stabilit împreună cu toate formaţiile republicane ar putea descătuşa forţele imense ale naţiunii. Promisiunile vagi şi dorinţele pioase nu vor ajunge pentru a suscita din partea francezilor entuziasmul necesar... Adevărata stabilitate nu poate fi fondată decît pe coeziunea organizaţiilor democratice, pe unirea lor în jurul unui program comun".

Defferre este însă nu numai împotriva unui program comun, dar chiar a oricărui program, în general. El argumentează astfel: „Definirea orientării politice în mare, tendinţele şi caracterul oamenilor la putere contează mult mai mult decît un program amănunţit".

Aşadar, s-a remarcat la Paris, din nou se trece pe primul plan problema personalităţilor, „a caracterului şi tendinţelor oamenilor", escamotîndu-se în schimb problema mult mai importantă a programului.

De altfel, Defferre se pronunţă şi împotriva acelor reprezentanţi ai propriului său partid care ar dori să-i limiteze libertatea de acţiune prin condiţii prealabile. Aceasta determină ziarul **Le Monde** să scrie: „Campania primarului Marsiliei debutează prin încercarea de a se opune atît reticenţelor din propriul său partid, cît şi condiţiilor puse de comunişti. Riscul evident este o orientare prea netă către centru sau chiar către dreapta".

Încă înainte de discursul lui Defferre, ziarul **Combat** scria: „Candidatura lui Gaston Defferre are o dublă semnificaţie: ea reprezintă o raliere la regim şi în acelaşi timp o manifestare a intenţiei de a crea o opoziţie politică în interiorul regimului. Ea este în acelaşi timp un omagiu adus lui de Gaulle şi o sfidare adresată acestuia. Făcînd act de candidatură, Defferre subscrie la legitimitatea alegerii preşedintelui republicii prin vot universal". În discursul său, Defferre a mers mai departe. El s-a pronunţat pentru aplicarea „corectă" a Constituţiei din 1958 care a instituit regimul prezidenţial. Chiar în cadrul reformei constituţionale pe care o preconizează pentru un viitor mai îndepărtat, el consideră necesar să se menţină sistemul votului de încredere pentru guvern şi dreptul preşedintelui de a dizolva Adunarea Naţională în cazul neobţinerii lui, precum şi de a controla activitatea primului ministru. Cea mai importantă modificare sugerată de Defferre este reînnoirea mandatului prezidenţial o dată la cinci ani, pentru

ca alegerile prezidențiale să aibă loc la intervale egale cu cele dintre alegerile parlamentare.

Constatînd și subliniind intenția lui Defferre de a deveni succesorul președintelui de Gaulle fără a modifica instituțiile stabilite de acesta, adversarii politici ai candidatului socialist îi opun propriile sale cuvinte rostite cu ocazia discursului semnalat: „În Franța nu există nici un om care să aibă, pe plan personal, o autoritate comparabilă cu cea a președintelui de Gaulle. Nimeni nu poate suporta comparația cu el, plasîndu-se pe propriul lui teren. A voi să faci gaullism fără de Gaulle sau contra lui de Gaulle ar fi nerealist, ridicol și ineficace".

Prietenii politici ai lui Defferre promit că pînă în 1965 alegătorii vor putea cunoaște mai îndeaproape intențiile politice ale candidatului opoziției.

Paul CHARRIER

Paris, 21 ianuarie

Din ordinul lui Franco, Papa Paul al VI-lea nu va fi denumit în Spania Pablo al VI-lea, ci Paulo al VI-lea. Într-o convorbire cu președintele Academiei spaniole, Franco a declarat: „Aceasta, pentru că avem doi Pablo pe care nu-i pot suferi". Este vorba de marele muzician Pablo Casals și de renumitul pictor Pablo Picasso, cunoscuți prin aversiunea lor față de regimul franchist.

CAIRO

Rezultatele Conferinței

La sfîrșitul a peste 50 de ore de discuții, conferința arabă la nivel înalt de la Cairo și-a consemnat concluziile în comunicatul final citit ziariștilor vineri de către secretarul general al Ligii arabe, Abdel Khalek Hassouna. Comunicatul — după cum se prevedea de altfel — se referă la probleme care depășesc evident ordinea de zi, oficială, în numele căreia a fost convocată conferința: stabilirea poziției arabe față de hotărîrea Izraelului de a abate apele Iordanului în vederea irigării unei părți însemnate din deșertul Neghev.

Deși comunicatul începe cu prezentarea acestei poziții, se desprinde clar concluzia că în centrul discuțiilor s-a situat de fapt problema unității arabe. Totodată, schimbul de vederi a cuprins probleme din cele mai actuale ale situației internaționale și ale solidarității afro-asiatice. „Redactat în termeni moderați, lipsit de orice element pasional — apreciază ziarul **Le Monde** — comunicatul s-a abținut să lanseze apelul tradițional la «djihad» (războiul sfînt) pentru eliberarea Palestinei. Documentul se adresează, în mod vizibil, mult mai mult opiniei publice internaționale decît lumii arabe".

În esență, rezultatele conferinței indică succese pe calea însănătoșirii relațiilor dintre țările arabe.

În fond, în jurul căror probleme s-au raliat cei 5 regi și 8 președinți de state arabe? Ei s-au declarat de acord că:

— Planul Izraelului privind abaterea apelor Iordanului aduce prejudicii țărilor arabe riverane, împiedicînd dezvoltarea lor economică; că prin aplicarea planului său unilateral Izraelul continuă să transpună în fapt așa-numita politică a „faptului împlinit". Pronunțîndu-se împotriva folosirii forței pentru a împiedica Izraelul să-și aducă planul la îndeplinire, conferința arabă la nivel înalt a hotărît să elaboreze un plan propriu de folosire îndeosebi a afluenților Iordanului — Hasbani, Banias și Yarmuk. Amănuntele privind transpunerea în fapt a acestui plan lipsesc. S-a precizat doar că planul trebuie realizat în termen de 18 luni, iar costul lucrărilor a fost evaluat la 6 250 000 lire egiptene. Acest plan arab reamintește de un acord, nerealizat, semnat în iunie 1953 între guvernele Iordaniei și Siriei, care prevede coordonarea avantajelor ce ar decurge din aplicarea planului de folosire în special a apelor rîului Yarmuk. Se preconiza exploatarea apelor acestui rîu în vederea furnizării de energie electrică și pentru irigații, care să ducă la valorificarea a peste 120 000 hectare pămînt cultivabil, creînd totodată posibilități de muncă unui număr de peste 30 000 de muncitori.

Adoptînd hotărîrea menționată privitoare la folosirea apelor bazinului Iordanului, conferința a desprins această chestiune de ansamblul problemei palestiniene.

— Atitudinea de pînă acum a țărilor arabe față de Izrael în general se va menține și pe viitor — fără a se manifesta vreo accentuare sau atenuare a conflictului. Atrag atenția pregătirile în vederea unei ofensive diplomatice întreprinse fie individual, fie în comun, de țările arabe, pentru a obține sprijinirea poziției lor de către statele afro-asiatice.

— Unitatea arabă este considerată de participanții la conferință drept condiția principală în vederea reușitei diferitelor planuri interarabe și a promovării intereselor lor esențiale. În acest sens se consideră că s-a obținut un succes substanțial, dat fiind faptul că, chiar în perioada desfășurării lucrărilor ei, au putut fi rezolvate o serie de probleme bilaterale, ca de pildă, restabilirea relațiilor diplomatice între R.A.U și Iordania, între Algeria și Maroc, încetarea atacurilor personale și a „războiului nervilor". Comunicatul precizează: ședințele consiliului au dus la realizarea acordului unanim al șefilor de state, de a se reglementa toate divergențele și de a se limpezi atmosfera arabă de toate defăimările, de a se consolida relațiile între țările arabe, de a se asigura reconstrucția prin cooperare colectivă și de a se respinge planurile care amenință în aceeași măsură pe toți arabii

Evident, unitatea interarabă manifestată la conferința la nivel înalt de la Cairo trebuie apreciată la proporțiile ei reale. Pînă în prezent, nici unul dintre participanții la conferință nu s-a considerat îndreptățit să afirme că problemele care au constituit obiectul încordării și „războiului nervilor" între unele țări arabe ar fi dispărut subit Însă după cum apreciază **Le Monde** — „o unitate foarte generală a fost regăsită, conflictele regionale se estompează, liderii cei mai calmi au făcut să triumfe realismul".

La ieșirea din sala de ședințe a conferinței arabe la nivel înalt: în rîndul din față, de la stînga la dreapta, mareșalul Sallal (Yemen), generalul Aref (Irak), președintele Nasser (R.A.U.) și regele Hassan II al Marocului; în rîndul al doilea, regele Hussein al Iordaniei, prințul moștenitor al Libiei și președintele El-Hafez (Siria).

Reacția Izraelului la rezultatele conferinței de la Cairo a fost moderată. După o ședință a guvernului izraelian care a avut loc duminică, s-a aprobat un raport al ministrului de externe, Golda Meyr, fără a se da amănunte asupra conținutului său. Primul ministru, Eșkol, a prezentat în parlament o declarație. „Izraelul — a spus el — este hotărît să-și pună în aplicare proiectul de deviere a apelor Iordanului, în scopul irigării deșertului Neghev și nu va renunța la acest plan".

În contextul situației internaționale actuale rezultatele conferinței de la Cairo dovedesc că asupra participanților a avut un efect pozitiv climatul internațional propice dezvoltării tratativelor, colaborării și înțelegerii.

Nicolae PUICEA

TOKIO

În vederea soluționării conflictului

Centrul tratativelor privind rezolvarea conflictului indoneziano-malayezian s-a deplasat săptămîna aceasta în capitala Japoniei, locul întîlnirii dintre mesagerul președintelui Johnson, ministrul justiției Robert Kennedy — și președintele Sukarno. Un preludiu al acestor convorbiri l-a constituit o scrisoare a președintelui S.U.A. transmisă lui Sukarno încă acum două săptămîni.

Lyndon Johnson sublinia în scrisoarea sa că actualul conflict ridică un obstacol în calea îmbunătăţirii relaţiilor indoneziano-americane.

Se pare că, în desemnarea interlocutorului preşedintelui Sukarno, preşedintele Johnson a ţinut seama de antecedentele primei întîlniri a celor doi oameni de stat din 1962.

Întrevederile de la Tokio dintre Sukarno şi Robert Kennedy au dus la profilarea unei soluţii care ar putea favoriza încetarea acutei crize în legătură cu Federaţia Malayeză. Preşedintele Indoneziei şi ministrul de justiţie al S.U.A. au ajuns la un acord asupra formalităţilor preliminare ale unei eventuale conferinţe la nivel înalt a membrilor asociaţiei Mafilindo (Indonezia, Filipine, Malaya), în cadrul căreia să fie examinată problema malayeză. Un purtător de cuvînt al delegaţiei indoneziene a declarat că preşedintele Sukarno este dispus să participe la o întîlnire tripartită cu preşedintele filipinez Macapagal şi primul ministru malayez Tunku Abdul Rahman. El a subliniat însă că retragerea trupelor britanice de la graniţele Federaţiei Malayeze din Borneo de Nord ar contribui la normalizarea situaţiei din această regiune. Cu prilejul unei conferinţe de presă ţinută la Tokio, ministrul afacerilor externe al Indoneziei, Subandrio, a menţionat că hotărîrea referitoare la o întîlnire la nivel înalt nu va fi fixată definitiv decît după vizita ministrului justiţiei al S.U.A. la Manila, Kuala Lumpur şi Djakarta. La aceeaşi conferinţă de presă, Robert Kennedy, exprimîndu-şi speranţa că liderii celor trei ţări se vor întîlni pentru a soluţiona în mod paşnic divergenţele existente, a subliniat că problemele asiatice trebuie rezolvate de ţările asiatice.

Itinerarul ministrului american a înscris la începutul săptămînii capitalele filipineză şi malayeză. În comunicatul comun dat publicităţii după întrevederea lui Robert Kennedy cu preşedintele Macapagal se arată că acesta din urmă a fost informat asupra convorbirilor de la Tokio. Preşedintele Macapagal a asigurat pe reprezentantul preşedintelui Johnson de întreaga sa colaborare în vederea rezolvării problemei Malayeziei.

Pentru aplanarea acestui conflict, au fost depuse diligenţe şi din partea guvernului japonez şi a celui cambodgian. Cu prilejul vizitei lui Sukarno la Tokio, premierul japonez Ikeda a avut cu acesta, potrivit propriilor sale cuvinte, „o convorbire intimă, de la frate la frate", în care şi-a exprimat speranţa că problemele în litigiu vor fi soluţionate pe cale paşnică.

Sosit luni la Kuala Lumpur, prinţul Norodom Sianuk a relevat dorinţa Cambodgiei de a vedea situaţia normalizîndu-se în această regiune. Întrevederile sale cu premierul Abdul Rahman au urmărit pregătirea unei viitoare întîlniri filipinezo-malayeză la nivel înalt, în capitala Cambodgiei, socotită de natură să netezească calea pentru o întrunire în trei — Sukarno, Macapagal, Rahman.

Preşedintele filipinez a comunicat liderilor parlamentului această probabilitate în cursul unei reuniuni de cinci ore în legătură cu revizuirea politicii guvernului său faţă de Malayezia. Agenţia americană U.P.I. precizează în acelaşi timp că Abdul Rahman a retras cererea ca Filipinele să recunoască Federaţia Malayeză, cerere prezentată pînă acum drept o condiţie prealabilă oricărei întîlniri la nivel înalt.

Actualei etape de intense consultări şi contacte diplomatice pentru depăşirea crizei indoneziano-malayeze i-a fost consacrată şi reîntîlnirea de acum, de la Djakarta, dintre Robert Kennedy şi preşedintele Sukarno.

După ce va vizita şi Djakarta, Robert Kennedy este aşteptat în capitala britanică, unde turneul său asiatic a fost urmărit cu maximă atenţie dar fără comentarii.

Ileana NICOLAESCU

BERLIN

Pe calea contactelor intergermane

Scrisoarea preşedintelui Consiliului de Stat al R.D.G., Walter Ulbricht, către cancelarul R.F.G., Ludwig Erhard, este comentată cu atenţie în numeroase capitale, ca un efort pe linia rezolvării unor probleme internaţionale pendinte, a fructificării tendinţei actuale spre destindere internaţională. Şi ori de cîte ori se vorbeşte despre destindere, nu se poate să nu revină în discuţie diferitele aspecte nerezolvate ale problemei germane care continuă să apese greu asupra situaţiei internaţionale.

În ultima vreme, ştiri de presă şi declaraţii oficiale vorbesc despre faptul că puterile N.A.T.O pregătesc şi ele unele propuneri în problema germană. Conţinutul acestor propuneri nu este cunoscut şi deci nu este posibil să se facă o apreciere asupra fondului lor.

Este semnificativă însă discuţia care se desfăşoară în legătură cu ele, ca şi, de altfel, în legătură cu recentul mesaj al lui Walter Ulbricht şi care atestă creşterea curentului în favoarea recunoaşterii existenţei a două state germane, ca singura bază realistă pentru obţinerea unei soluţii în problema germană.

Se amintesc în legătură cu aceasta o serie de fapte mai vechi. De pildă, s-a comentat mult invitarea ambasadorului R.D.G. la Varsovia la recepţia oferită de ambasadorul belgian în acest oraş, cu ocazia vizitei ministrului afacerilor externe al Belgiei, P. H. Spaak, în R. P. Polonă. Nemulţumirea manifestată de oficialităţile vest-germane a fost prost primită la Bruxelles de toate partidele politice principale. Referindu-se la aceasta, cunoscutul om politic belgian, senatorul catolic Paul Struye, scria în *La libre Belgique* : „Adevărul este că Republica Democrată Germană, cu sau fără recunoaştere, este un fapt care nu va putea fi şters din istorie şi geografie numai printr-o ignorare încăpăţînată".

Senatorul american Wayne Morse a declarat la 19 ianuarie : „Trebuie să se ducă tratative cu blocul comunist inclusiv cu reprezentanţii Germaniei răsăritene".

Chiar şi în R.F.G. se aud voci realiste. Ziarul influent *Frankfurter Rundschau* punea recent întrebarea : „Cui i-ar folosi dacă noi am preconiza şi în anul 1970 sau 1980 că R.D.G. nu trebuie scris niciodată fără ghilimele sau fără a pune înainte cuvintele «aşa-numita» ?"

Faptele recente au dovedit că dacă se porneşte de la realitate, raţiune şi bunăvoinţă şi se lasă la o parte ideile preconcepute se pot realiza înţelegeri care să ţină seama de interesele tuturor părţilor, fără a ştirbi prestigiul nimănui, ba chiar dimpotrivă.

Exemplul acordului semnat între reprezentanţii guvernului R.D.G. şi Senatului Berlinului occidental, cu privire la eliberarea de permise de trecere cetăţenilor vest-berlinezi în R.D.G., cu prilejul sărbătorilor de iarnă, a fost deosebit de semnificativ în acest sens. Vorbind de acest acord, ziarul *New York Herald Tribune* arăta : „O nouă fază a relaţiilor vest-germane — est-germane prin Berlinul occidental a început cu o nouă concepţie despre întreaga problemă germană... Concepţia celor trei Germanii primeşte un imbold tot mai puternic. Drepturile de acces şi drepturile de garnizoană sînt reîntocmite, dacă nu revizuite. Există toate şansele să se producă dezminţiri în care să se arate că, în cel mai bun caz, concepţia celor trei Germanii reprezintă doar o speculaţie. Şi totuşi lucrurile nu stau astfel, cu toată declaraţia defensivă a Germaniei occidentale în sensul că nimic nu s-a schimbat. Căci, într-adevăr, ceva s-a schimbat". Tratativele continuă acum pentru realizarea unui acord permanent cu privire la călătoriile între Berlinul occidental şi capitala R.D.G

Evident, exprimînd satisfacţia pentru paşii pozitivi care s-au făcut, nu există însă aci înclinaţia de a considera că de acum încolo lucrurile se vor desfăşura lin. Ca şi în trecut, în calea unei reglementări raţionale a problemei germane continuă să se ridice ceea ce senatorul belgian Paul Struye în articolul amintit numea „teama maladivă a Bonnului de a pune un jalon pe drumul recunoaşterii juridice a R.D.G.". O manifestare a acestor temeri a fost şi restituirea mesajului lui W. Ulbricht de către guvernul vest-german. Este însă grăitor că asemenea atitudini sînt criticate chiar de personalităţi politice din R.F.G.

Calificînd regimul cancelarului Adenauer ca nefast pentru perspectivele reunificării Germaniei, Thomas Dehler, vicepreşedintele Bundestagului, membru de frunte al partidului guvernamental liber-democrat, a declarat că guvernul actual ar trebui să ducă o politică de natură să nu piardă nici o şansă care ar mai exista în această direcţie. O asemenea politică, a arătat Dehler, nu este favorizată „prin restituirea scrisorilor venite din Răsărit destinatarilor lor".

Cît despre opinia publică vest-germană, să dăm cuvîntul corespondentului ziarului *Combat* care, după ce arată că populaţia Berlinului occidental aprobă cu o covîrşitoare majoritate eforturile pentru înlesnirea călătoriilor între Berlinul de vest şi Berlinul democrat conchide : „În schimb ea rămîne prea puţin sensibilă la argumentele de ordin politic, potrivit cărora acordul din 17 decembrie conţine şi el germenele unei recunoaşteri de facto a R.D.G. şi un început de oficializare a celui de al treilea stat german — Berlinul occidental".

Interesele păcii şi securităţii cer ca aceste opinii sănătoase şi realiste să se facă simţite şi în cancelariile occidentale unde se elaborează propuneri în problema germană.

V.T.

SCRISOAREA ADRESATĂ

de președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane WALTER ULBRICHT

cancelarului R. F. Germane LUDWIG ERHARD

Stimate domnule cancelar,

Pentru națiunea germană evitarea unui război atomic a devenit o problemă vitală. Un guvern german nu poate face considerațiuni asupra numărului supraviețuitorilor care ar mai rămîne după un asemenea infern. Un război cu arma atomică ar amenința nemijlocit existența fizică a națiunii germane.

Cursa înarmărilor continuă cu aceeași intensitate, se fac stocuri tot mai mari de arme atomice. Riscul dezlănțuirii unui război atomic, fie din interese politice, fie chiar dintr-o întîmplare, crește vertiginos o dată cu lărgirea numărului statelor care dispun de arma atomică. De aceea, ținînd seama de primejdiile care amenință națiunea noastră, consider ca un imperativ al ceasului de față să vă adresez apelul stăruitor de a lăsa de o parte tot ceea ce ne desparte pe planul concepțiilor politice și de a întreprinde împreună pași pentru înlăturarea primejdiei unui război atomic. În interesul securității germanilor din Est și din Vest, în interesul vieții și sănătății viitoarelor generații germane, în interesul păstrării valorilor artistice și științifice de neprețuit ale trecutului german ca și ale prezentului german, îmi exprim speranța că veți recunoaște necesitatea de a ne înțelege fără întîrziere asupra unei renunțări generale la armele atomice. Trebuie împiedicată stocarea explozibilelor unui război atomic la punctul de contact al celor două mari alianțe militare din lume. Situația este astăzi de așa natură încît o țară care se află în posesia armelor atomice determină în cazul unui conflict cealaltă parte să o atace direct cu arme atomice. De aceea, unele puteri N.A.T.O se opun categoric staționării de arme atomice pe teritoriul lor. Teritoriile germane ar avea cea mai bună garanție de securitate dacă le-am scuti de posesia armelor atomice și dacă am putea obține din partea statelor membre ale N.A.T.O. și ale Tratatului de la Varșovia, ca și din partea O.N.U., garanția că armele atomice ale unor terțe state nu vor fi folosite niciodată împotriva teritoriilor germane.

Aceasta este în primul rînd o revendicare umanitară, a cărei îndeplinire nu trebuie să eșueze din cauza unor rezerve de natură politică sau juridică. În cazul în care ați dori să evitați o prejudiciere a relațiilor statale dintre Republica Federală Germană și Republica Democrată Germană, sînt gata, în interesul acestei cauze, să mă declar de acord cu o reglementare care ar ține seama de acest punct de vedere. În problema războiului sau păcii nu trebuie să ne lăsăm călăuziți de interese de prestigiu și nici de probleme ale recunoașterii reciproce; toate acțiunile noastre trebuie să fie determinate de interesele vitale ale națiunii germane. Dacă se poate, de altfel, vorbi aici de recunoaștere, atunci este vorba de recunoașterea necesității de a înlătura primejdia distrugerii națiunii noastre printr-un război atomic.

Însuflețit de această dorință, vă prezint proiectul unui acord între guvernul Republicii Democrate Germane și guvernul Republicii Federale Germane cu privire la renunțarea generală la armele atomice.

Cuprins de o profundă îngrijorare, vă rog să contribuiți la eliberarea poporului german de teama unui război atomic și la evitarea adîncirii prăpastiei între cele două state germane prin înarmarea atomică a Republicii Federale Germane.

În egală măsură, în interesul păcii și în interesul unității națiunii germane, trebuie să ne străduim să se ajungă la o destindere între cele două state germane. Este evident că nu există altă cale pentru aceasta decît tendința sinceră spre o înțelegere cel puțin asupra celei mai arzătoare probleme a actualității. Pentru stabilirea modalităților și a tematicii unui schimb de vederi în această privință, vă propun ca atît dv. cît și eu să numim împuterniciți care să înceapă imediat contactele preliminare.

Cu expresia stimei mele deosebite

W. ULBRICHT

președintele Consiliului de Stat
al R. D. Germane

Proiect

ACORD

între guvernul Republicii Democrate Germane și guvernul Republicii Federale Germane cu privire la renunțarea generală la armele atomice.

Ținînd seama de datoria deosebită a poporului german ca, după cele două războaie mondiale, să dea un exemplu în domeniul dezarmării,

călăuzite de dorința de a contribui la punerea în aplicare a rezoluțiilor Adunării Generale a O.N.U. cu privire la interzicerea răspîndirii armelor atomice,

în dorința de a reduce încordarea în cel mai primejdios punct de contact dintre cele două mari sisteme de pacte militare ale lumii,

guvernele Republicii Democrate Germane și Republicii Federale Germane, denumite mai jos „participante la acord", cu obligația expresă ca prin aceasta să nu fie prejudiciate relațiile statale dintre Republica Democrată Germană și Republica Federală Germană, au numit ca reprezentanți ai lor cu depline împuterniciri pe: . . . . . care, după schimbarea scrisorilor lor de împuternicire redactate în forma cuvenită, au căzut de acord asupra următoarelor:

ARTICOLUL 1

Participantele la acord se obligă:

a) să nu producă singure sau cu ajutor străin arme atomice, nici pe propriul teritoriu, nici pe teritoriul altor state;

b) să nu achiziționeze sau să accepte arme atomice sau instalațiile corespunzătoare pentru fabricarea sau studierea lor;

c) să nu urmărească obținerea dreptului de a dispune de arme atomice, în nici o formă, direct sau indirect, prin intermediul unor terțe state sau grupări de puteri, singure sau în alianță cu alte state;

d) să nu participe la nici un fel de experiențe cu arma atomică;

e) să nu depoziteze arme atomice de nici un fel pe propriul teritoriu, sau să nu admită staționarea lor prin intermediul unor terțe state sau grupări de puteri;

f) să nu folosească niciodată arme atomice, fie singure, fie prin intermediul unor terțe state sau grupări de puteri.

ARTICOLUL 2

1. Participantele la acord adresează tuturor statelor apelul de a respecta obligațiile prevăzute în articolul 1 al acestui acord și — în măsura în care au depozitat arme atomice pe teritoriul german — de a le retrage.

2. Participantele la acord se vor strădui să primească din partea statelor membre ale N.A.T.O. și ale Tratatului de la Varșovia, ca și din partea O.N.U., declarații de garanție prin care Republica Democrată Germană și Republica Federală Germană sînt considerate teritorii definitiv denuclearizate, împotriva cărora nu se vor folosi în nici un caz arme atomice.

ARTICOLUL 3

Participantele la acord se declară gata să supună respectarea acordului unui strict control internațional, exercitat de o comisie alcătuită pe bază paritară din reprezentanți ai statelor membre ale N.A.T.O. și ai statelor membre ale Tratatului de la Varșovia.

ARTICOLUL 4

1. Acest acord este valabil pînă la intrarea în vigoare a unui acord general cu privire la interzicerea totală a armelor atomice.

2. Acest acord va fi ratificat în conformitate cu prevederile interne de stat ale părților. El intră în vigoare o dată cu schimbul instrumentelor de ratificare.

Acordul este redactat în două exemplare, ambele avînd valoare de original.

3. La acest acord poate adera și Berlinul occidental.

LENIN și politica externă

de

G. V. CICERIN

ÎNTREAGA lume a recunoscut de mult că Republica sovietică are un sistem închegat de politică externă. Acest sistem reprezintă o inovație și mai mare decît sistemul sovietic de politică internă. Pînă la Revoluția din Octombrie nu s-a încercat niciodată să se întocmească programul de politică externă al unui stat socialist înconjurat de state capitaliste. Nici Vladimir Ilici n-a expus vreodată, după un plan sistematic, întreaga politică externă a Republicii sovietice. Ansamblul ei armonios și închegat se găsea însă în mintea lui. Lenin și-a expus părerile în acest domeniu în nenumărate cazuri concrete. Într-o formă generală el nu a exprimat decît cîteva principii de bază, cîteva concepții fundamentale ale politicii sale externe. Abia mai tîrziu, cînd toate materialele privind politica noastră externă în perioada în care V. I. Lenin a condus treburile țării vor fi adunate și sistematizate și cînd o serie întreagă de probleme acute din zilele noastre vor căpăta perspectiva istoriei, politica externă a Republicii sovietice așa cum a înțeles-o Vladimir Ilici va putea fi reconstituită ca un sistem închegat.

G. V. Cicerin (1872—1936) a fost unul din diplomații sovietici proeminenți. În mai 1918 el a fost numit comisar al poporului pentru afacerile străine. A participat la încheierea păcii de la Brest-Litovsk. Cicerin a reprezentat Uniunea Sovietică la conferința de la Genova (1922) și a condus delegația sovietică la conferința de la Lausanne (1922—1923).
Articolul de față este scris în anul 1924.

În perioada cînd Vladimir Ilici participa în modul cel mai activ la viața de stat sub toate aspectele ei, prin natura muncii mele aveam o legătură aproape permanentă cu el. În primii ani de existență a republicii noastre, îi vorbeam la telefon de cîteva ori pe zi. Convorbirile telefonice țineau uneori foarte mult. Pe lîngă aceasta, aveam convorbiri personale directe și adesea discutam cu el toate amănuntele acțiunilor diplomatice curente cît de cît importante. Sesizînd imediat fondul oricărei probleme și dîndu-i pe loc o interpretare politică foarte largă, Vladimir Ilici făcea întotdeauna în convorbirile sale o strălucită analiză a situației diplomatice, iar sfaturile sale (adeseori date pe loc), textele răspunsurilor adresate altor guverne puteau servi ca modele de artă și suplețe diplomatică.

Primul schimb de vederi cu V. I. Lenin în problemele de politică externă l-am avut în perioada discuțiilor vii care s-au purtat după ultimatumul german. Pentru noi toți, cotitura de la vechile concepții ale partidului revoluționar aflat în ilegalitate la realismul politic al guvernului aflat la putere era extrem de grea.

Realismul său politic inegalabil ne-a salvat adeseori de erorile pe care le-au putut comite alți tovarăși, înclinați să se lase conduși de impresii de moment.

În urma recomandărilor lui Vladimir Ilici, guvernul nostru s-a adresat guvernului german arătîndu-i situația intolerabilă care se crease și propunîndu-i începerea unor noi tratative. Au urmat tratativele care s-au încheiat în august printr-un acord cu Germania și prin începerea evacuării regiunilor ocupate de nemți. Vladimir Ilici urmărea îndeaproape întreaga desfășurare a tratativelor, îmbinînd concesiile oportune cu fermitatea atunci cînd era necesar să se pună piciorul în prag în fața pretențiilor exagerate ale părții adverse.

Situația noastră era deosebit de grea în acea perioadă, pe de o parte din cauza presiunii exercitate de imperialismul german victorios împotriva noastră, iar pe de altă parte datorită presiunii Antantei, care afișa pretenții tot mai mari. Îmi aduc aminte de vizita făcută de reprezentanții Antantei în urma ocupării Vladivostokului de către japonezi. Vladimir Ilici mi-a recomandat atunci, dîndu-mi indicații foarte amănunțite, ca la declarația ipocrită a Antantei, care-și începea intervenția, să dau un răspuns semidiplomatic, semisarcastic.

În vremea aceea, grija noastră principală era să prelungim, în limita posibilităților, răgazul obținut și să amînăm acțiunile împotriva noastră la care ne așteptam din partea Antantei. În cursul încercărilor mele stăruitoare de a ajunge la o înțelegere cu Antanta, încercări care, chiar dacă n-ar fi avut succes, puteau cel puțin să amîne ruptura ce ne amenința, Vladimir Ilici îmi dădea, în convorbirile noastre telefonice zilnice, sfaturi foarte precise, vădind o uimitoare maleabilitate și pricepere de a evita loviturile inamicului. Tot datorită intervențiilor sale personale, reușeam să atenuez contradicțiile ascuțite care se iveau. După foarte interesante discuții cu Lenin, am avut o lungă întrevedere cu șeful misiunii militare franceze, generalul Lavergne, cu care am căutat, fără succes, să ajungem la o înțelegere. Franța, care-și încorda ultimele forțe într-o încăierare disperată, voia cu orice preț să fie restabilit frontul de est împotriva Germaniei. Toate argumentele de care am făcut uz atît în convorbirea cu Lavergne cît și în alte ocazii, demonstrînd că ne era imposibil să reîncepem războiul, n-au avut alt rezultat decît noi eforturi ale Antantei de a crea un front răsăritean împotriva Germaniei, fie și peste capul nostru. În cursul convorbirilor pe care le-am avut cu Vladimir Ilici, el m-a făcut să înțeleg ce importanță uriașă are Franța în politica militară europeană. Îmi aduc aminte deosebit de bine de interesul pe care Vladimir Ilici îl manifestase față de vizita contelui de Lubersac, un tînăr ofițer francez care își exprimase entuziasmul față de primul nucleu al armatei ruse noi, populare, adică al Armatei Roșii, pe care îl văzuse.

Totodată, cunoscînd rolul pe care Anglia îl juca pe glob, Vladimir Ilici urmărea cu deosebită atenție încercările noastre de a ajunge la o înțelegere cu această țară prin intermediul trimisului ei special — Lockhart. O asemenea înțelegere a părut posibilă un timp, pînă cînd rebeliunea cehoslovacilor a îndreptat politica Angliei pe linia unei intervenții active. Într-o convorbire pe care a avut-o cu mine, Vladimir Ilici a prevăzut că Anglia va încerca să se înțeleagă pe rînd cu toți, împotriva noastră. I-am răspuns că, dată fiind elasticitatea politicii ei, Anglia va căuta să se înțeleagă și cu noi. „Cu noi, la urmă de tot, după ceilalți" — mi-a răspuns Vladimir Ilici.

Imediat ce Antanta a început agresiunea fățișă împotriva noastră, intensifi-

V. I. Lenin în cabinetul său din Kremlin, cu economistul american Christensen

cînd-o printr-o activitate subversivă şi prin încercări de a provoca rebeliuni înăuntrul ţării, Vladimir Ilici a considerat necesar să răspundem printr-o serie de lovituri puternice. În asemenea momente nu mai trebuia să dăm dovadă de suplețe, ci să aplicăm fulgerător forţa.

Tocmai în perioada aceea de agravare la maximum a relaţiilor cu Antanta, Vladimir Ilici a insistat pentru prima oară să-i adresăm propuneri de pace. Mai întîi, prin intermediul consulului american Pool, am întrebat Anglia ce dorește în fond. După aceea am trimis propuneri oficiale de pace prin secretarul misiunii norvegiene, Christiansen, care ne era prieten.

Cînd ne-au parvenit primele ştiri că vom fi invitaţi la o conferinţă pe insulele Prinkipo, Vladimir Ilici a arătat imediat că trebuie să adresăm Antantei propriile noastre propuneri, fără a aştepta primirea invitaţiei. Lenin a formulat atunci pentru prima oară, într-o formă închegată, ideea că trebuie invocate avantajele economice pe care le poate obţine Antanta. Aceasta a devenit una din principalele idei ale politicii externe a lui Vladimir Ilici şi ea a fost ulterior dezvoltată tot mai mult. Prin nota din 4 februarie 1919, redactată după ce discutasem amănunţit problema cu Vladimir Ilici, consimţeam pentru prima oară să recunoaştem datoriile noastre, fără a fixa însă modalitatea de a traduce în viaţă această recunoaştere. Totodată, propuneam Antantei un sistem de concesiuni. Ulterior, programul respectiv a fost dezvoltat în propunerile pe care le-am înmînat emisarului american Bullitt. Fiecare cuvînt din propunerile noastre fusese minuţios cîntărit de Vladimir Ilici. Am fixat atunci şi termenul, la expirarea căruia propunerile amintite îşi pierdeau valabilitatea. Cu acest prilej, Vladimir Ilici a spus : „Dacă nu vor accepta acum propunerile noastre, mai tîrziu nu vor mai obţine condiţii atît de avantajoase".

La sfîrşitul anului 1919 începe perioada restabilirii relaţiilor cu statele mari ale Antantei. În noiembrie, tov. Litvinov pleacă la Copenhaga, iar la începutul anului 1920 tov. Krasin pleacă la Londra. Veghind cu o deosebită atenţie ca partea adversă să nu ne întindă vreo cursă şi examinînd amănunţit fiecare propunere prezentată, Vladimir Ilici promova, în general, o linie fermă de încheiere a unui acord comercial cu Anglia. Cînd, pe la mijlocul anului 1920, tov. Krasin se înapoie de la Londra cu cele patru condiţii ale lui Lloyd George, Vladimir Ilici insistă să fie acceptate în linii mari ca bază pentru tratative. În momentul cînd trupele noastre înaintau spre Varşovia, Vladimir Ilici a manifestat o răceală maximă faţă de ultimatumul lui Lloyd George, considerînd că acesta nu ne putea pricinui un rău prea mare.

În această perioadă am avut cu Vladimir Ilici o serie de convorbiri foarte interesante despre propunerea engleză, devenită apoi anglo-franceză, de a se convoca o conferinţă. Pe vremea aceea Franţa a dus un timp (pînă cînd l-a recunoscut brusc pe Vranghel) o politică destul de moderată faţă de noi şi a acceptat să ia parte, împreună cu Anglia, la o conferinţă de pace. Vladimir Ilici aprecia ca pozitive uriaşele avantaje pe care această propunere le prezenta pentru noi. Exista însă un mare „dar" : această conferinţă urma să discute relaţiile dintre noi şi statele baltice. Cu alte cuvinte, Anglia îşi asuma rolul de arbitru suprem în relaţiile dintre noi şi vecinii noştri. De aceea am refuzat, pe bună dreptate, să luăm parte la conferinţa anglo-franceză. Tot atunci Vladimir Ilici a manifestat un profund interes faţă de primele încercări de colaborare economică cu capitalul german.

Nu mai e nevoie să vorbim de uriaşul interes pe care Vladimir Ilici îl manifesta faţă de fiecare pas al politicii noastre în Orient. Îmi aduc aminte de îndelungata întrevedere pe care a avut-o cu prima misiune extraordinară a Afganistanului. Îmi amintesc apoi că, în cursul conferinţei de la Moscova cu Turcia, Vladimir Ilici mă întreba în fiecare seară, la telefon, despre cele realizate în cursul zilei. Manifesta un interes deosebit de viu faţă de soarta acestor tratative. Lenin a dus de asemenea cu perseverenţă politica de stabilire a unor relaţii de prietenie cu guvernul persan.

În 1921, înainte de a semna acordul preliminar cu Anglia, am discutat îndelung această problemă cu el. Vladimir Ilici insista în mod categoric ca acordul să fie semnat. În acest an participarea personală a lui Lenin la examinarea problemelor de politică externă se restrînge însă. Ea este definitiv înlocuită cu discuţiile în colectiv. Vladimir Ilici intra mult mai puţin decît pînă atunci în detaliile tuturor problemelor. El a participat însă foarte activ la tratativele cu „A.R.A." şi cu Nansen în privinţa ajutorării înfometaţilor.

Deşi în iarna 1921—1922 multă vreme n-a stat la Moscova, ci în împrejurimile ei, Vladimir Ilici se interesa mereu şi îndeaproape de problemele privind convocarea conferinţei de la Genova. El ne-a transmis o serie de notiţe în legătură cu această chestiune, şi conţinutul general al cuvîntărilor noastre la Genova a fost stabilit pe baza acestor notiţe personale ale lui Vladimir Ilici. Lui îi aparţine, între altele, ideea de a lega rezolvarea problemei datoriilor de cererea de credite. Cînd am discutat, înainte de a pleca la Genova, textul cuvîntării pe care o pregăteam pentru şedinţa de deschidere a conferinţei, propunînd fraze de demascare în spiritul acţiunilor noastre anterioare, Vladimir Ilici a scris cam aşa : „Nu-i nevoie de cuvinte teribile".

După înapoierea mea din străinătate, în toamna anului 1922, am stat la Moscova şase săptămîni. Principala problemă era aceea a Turciei. Se făceau atunci pregătiri pentru conferinţa de la Lausanne. Programul pe care l-am susţinut la Lausanne a fost discutat şi adoptat cu participarea cea mai activă a lui Vladimir Ilici. Aceasta a fost cea din urmă mare contribuţie pe care a adus-o el la politica noastră externă. Ultima problemă discutată cu Vladimir Ilici a fost aceea a strîmtorilor. A fost, de altfel, şi ultima mea întrevedere cu Lenin.

DEZARMAREA:

La 21 ianuarie 1964 a început la Geneva o nouă repriză a negocierilor pentru dezarmare. Aceste negocieri durează de zeci de ani; în legătură cu ele s-a adunat un material imens — sute de propuneri, contrapropuneri, rezoluții, procese verbale, cuvîntări și declarații oficiale precum și comentarii de presă — fără ca totuși pînă acum să se fi realizat vreo măsură practică de dezarmare. Această situație oferă un prilej facil pentru aprecieri sceptice și uneori cinice pe care observatorii blazați nu-l lasă să le scape. Asemenea aprecieri nu sînt însă justificate dacă privim lupta pentru dezarmare ca o luptă politică complexă care cuprinde cele mai diferite sectoare ale activității social-politice și a cărei evoluție este indisolubil legată de aceea a raportului general de forțe pe arena mondială.

I

Dezarmarea este, fără îndoială, o aspirație seculară a omenirii, dar abia după prima conflagrație mondială, sub influența curentului de opinie împotriva războiului, sub influența activității externe a primului stat socialist, punerea războiului în afara legii internaționale și, implicit dezarmarea, au devenit probleme politice pe ordinea de zi a vieții internaționale.

Forțele păcii nu au putut preîntîmpina cel de al doilea război mondial, dar cei aproape 15 ani cît au durat discuțiile despre dezarmare, după sfîrșitul primului război mondial, au contribuit totuși ca dezarmarea să fie inclusă într-o serie de acte juridice internaționale, să devină un principiu al dreptului internațional.

Al doilea război mondial, cu întreg cortegiul său de suferințe și distrugeri, a dat un nou impuls și amploare luptei popoarelor pentru înfăptuirea dezarmării, împotriva războiului. La aceasta a contribuit și apariția armei nucleare care prin caracterul ei distrugător, prin pericole grave pe care le reprezintă pentru toate statele și popoarele, face ca dezarmarea să devină un imperativ al epocii noastre. În aceste împrejurări, Carta Națiunilor Unite desăvîrșește ilegalizarea războiului ca mijloc de rezolvare a litigiilor dintre state și, în același timp, consacră și principiul dezarmării ca un principiu unanim recunoscut al dreptului internațional. Consacrarea juridică nu a însemnat și înfăptuirea practică a dezarmării, dar a constituit un sprijin important pe planul luptei politice pentru dezarmare, care s-a desfășurat cu intensitate neslăbită de la sfîrșitul războiului încoace.

Care sînt principalele rezultate ale acestei lupte?

1) A fost clarificat rolul dezarmării în ansamblul relațiilor internaționale, în ansamblul mijloacelor de luptă împotriva războiului, pentru înfăptuirea coexistenței pașnice. A fost spart cercul vicios care condiționa înfăptuirea dezarmării de destinderea internațională, de rezolvarea prealabilă a litigiilor politice dintre state.

Fără discuție, între cursa înarmărilor și încordarea internațională există o legătură. Dar cursa înarmărilor nu este numai un simptom sau exclusiv o consecință a încordării internaționale, ci reprezintă, în condițiile imperialismului, o politică bine determinată a marilor monopoluri legate de anumite țeluri politice și economice, în primul rînd de goana după profituri maxime. Continuarea cursei înarmărilor reprezintă, în sine, un mare pericol. Ea contribuie la creșterea influenței cercurilor militariste, extremiste, care dețin încă poziții importante în statele aparținînd blocurilor militare occidentale, ea face să crească necontenit primejdia unui accident sau a unei greșeli fatale de calcul.

Pe de altă parte, a condiționa înfăptuirea dezarmării de rezolvarea litigiilor politice înseamnă a recunoaște că forța militară este un mijloc de rezolvare a acestor litigii, concepție incompatibilă cu dreptul internațional contemporan și deosebit de primejdioasă. Diferende între state au existat și vor continua să existe multă vreme. Dar există o deosebire esențială care, în condițiile actuale, pentru sute de milioane de oameni înseamnă deosebirea dintre viață și moarte, dacă aceste diferende sînt rezolvate pe cale pașnică sau prin forța armelor. În aceste împrejurări s-a impus pînă la urmă concepția, promovată de la bun început de țările socialiste, și anume că înfăptuirea dezarmării nu trebuie condiționată de rezolvarea litigiilor politice, că ea reprezintă problema cheie a vieții internaționale întrucît înfăptuirea ei lichidează însăși baza tehnico-materială pentru ducerea războiului și reprezintă, după cum arată tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, „suprema garanție că relațiile de coexistență pașnică vor fi pe deplin respectate".

2) Un al doilea rezultat important este progresul ideii dezarmării nucleare.

Gravitatea primejdiei pe care o reprezintă azi continuarea cursei înarmărilor provine tocmai din faptul că ea împinge omenirea într-o catastrofă termonucleară de proporții incalculabile. Tocmai din această cauză nici un program de dezarmare nu poate fi considerat demn de acest nume dacă nu înlătură sau, pentru început, dacă nu reduce considerabil pericolul unui conflict cu arma de distrugere masivă.

Mai mult decît atît, întrebuințarea armelor nucleare este incompatibilă chiar și cu normele de drept internațional valabile în perioada în care războiul era socotit ca un mijloc legitim de soluționare a diferendelor internaționale și care urmăreau să împiedice, pe cît posibil, ca un conflict militar să lovească în populația necombatantă, în prizonieri, în bolnavi, răniți etc. În mod evident arma nucleară, chiar în înfățișarea

dezbaterea de la Geneva

sa tactică, nu poate feri populația civilă, necombatantă, de ororile războiului.

Respingerea de către puterile occidentale a propunerilor sovietice de a ilegaliza arma nucleară a dus — după cum arăta reprezentantul romîn încă la sesiunea a XII-a a Adunării Generale — la situația absurdă că în zilele noastre, cînd războiul ca atare este socotit în afară de lege, primejdia pe care el o reprezintă este mai mare ca aceea pe care o reprezenta un conflict militar în perioada în care el era socotit ca mijloc legitim de ducere a politicii externe.

Era firesc ca ideea ilegalizării armelor nucleare să-și croiască drum. Discutată de mai multe ori la sesiunile Adunării Generale a O.N.U., ea a fost însușită și de majoritatea statelor neparticipante la blocuri militare. Sesiunea a XVIII-a a Adunării Generale a adoptat, cu toată atitudinea negativă a puterilor N.A.T.O., o rezoluție prin care cere ca problema convocării unei conferințe în vederea semnării unei convenții de interzicere a folosirii armelor nucleare să fie deferită Comitetului celor 18 state.

3) Dezarmarea este în general recunoscută, azi, ca principală condiție internațională pentru progresul material și spiritual al omenirii și, în primul rînd, pentru ridicarea țărilor în curs de dezvoltare. Un asemenea rezultat nu a putut fi obținut decît în luptă cu tezele promotorilor cursei înarmărilor care căutau să acrediteze ideea că dezarmarea, pe de o parte, ar produce perturbări în economia țărilor capitaliste dezvoltate, cu repercusiuni asupra nivelului de trai al oamenilor muncii, iar pe de altă parte „ar abate atenția" țărilor în curs de dezvoltare de la sarcinile lor imediate.

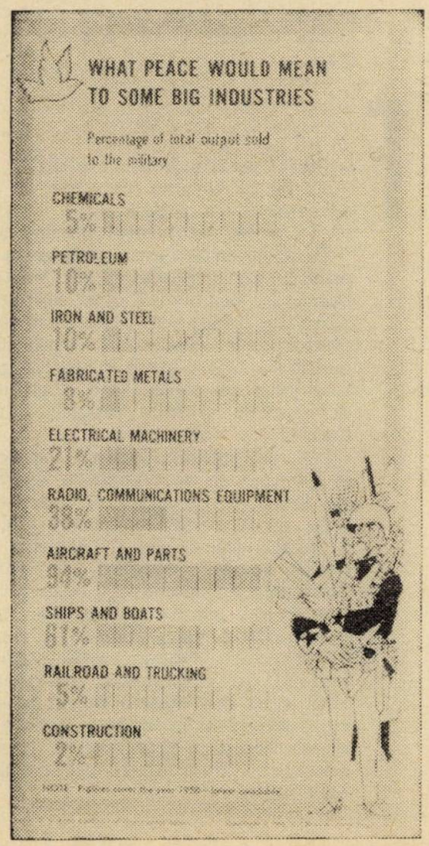

Din acest tabel publicat de revista U. S. News and World Report se vede în ce măsură diferite ramuri ale industriei americane depind de producția de armament: industria de avioane este solicitată de comenzi militare în proporție de 94%, construcția de nave — 64%, industria producătoare de aparataj radio și telecomunicații — 38% etc.

II

Discuțiile îndelungate în jurul dezarmării, din anii de după război, au permis elaborarea unei concepții închegate cu privire la căile care duc la rezolvarea ei.

Se știe că un timp îndelungat, de fapt pînă în anul 1959, în negocierile pentru dezarmare s-a pus accentul nu pe lichidarea tuturor forțelor armate și armamentelor, ci pe reducerea acestora, adică pe măsuri parțiale de dezarmare. Dezvoltarea tehnicii militare, diversificarea și perfecționarea armelor au făcut ca măsurile de dezarmare parțială, oricît de valoroase ar fi în sine, să nu mai poată servi pentru a opri cursa înarmărilor și a elimina pericolul de război.

Este vădită importanța unui acord cu privire la interzicerea și distrugerea armelor nucleare. Dar un asemenea acord, dacă nu este urmat de o înțelegere cu privire la distrugerea armamentelor clasice și lichidarea forțelor armate — ar lăsa la dispoziția statelor efective militare, arme, o anumită structură militară (state majore, comandamente etc.) ceea ce menține primejdia izbucnirii unui conflict armat. Evident că într-o asemenea eventualitate beligeranții se vor strădui să dobîndească superioritatea militară refăcîndu-și în primul rînd potențialul nuclear, ceea ce, în condițiile actuale ale tehnicii, nu cere un timp îndelungat.

Numai dezarmarea generală și totală — cu alte cuvinte lichidarea totală și definitivă de către toate statele a tuturor forțelor lor armate, a tuturor armamentelor, a producției de război, a tuturor obiectivelor și a instituțiilor militare — ar pune capăt cursei înarmărilor și ar constitui un mijloc radical pentru excluderea a înseși posibilităților de ducere a războiului.

Programul dezarmării generale și totale propus de Uniunea Sovietică și sprijinit de celelalte țări socialiste a fost prezentat într-o perioadă în care în lupta pentru eliminarea războiului din viața societății s-a deschis un nou capitol. Tehnica militară a atins un asemenea stadiu în care un război mondial s-ar transforma inevitabil într-un război termonuclear cu urmări atît de catastrofale pentru toate statele, încît nu numai că agresorul potențial nu se poate aștepta să obțină vreun rezultat politic, dar el nici nu poate fi sigur că va scăpa teafăr.

Sistemul socialist mondial, forțele care luptă împotriva imperialismului, pentru socialism, pentru pace, devin factorul hotărîtor al dezvoltării societății omenești. Superioritatea crescîndă a acestor forțe este o trăsătură fundamentală a relațiilor internaționale contemporane și constituie un proces ireversibil. Cenzura moral-juri-

dică pe care o exercită Carta O.N.U. împotriva agresiunii este astfel întărită de perspectiva unei sancțiuni materiale de natură a îndemna chiar și pe cel mai convins partizan al politicii de forță la o extremă prudență.

Dezarmarea intră astfel în domeniul posibilităților reale ; ideea dezarmării generale și totale se dovedește o idee mobilizatoare care pătrunde adînc în conștiința popoarelor, strîngînd sub steagul ei pe toți aceia care doresc pacea, bunăstarea și libertatea.

Mișcarea pentru dezarmare devine mișcarea cu masa cea mai largă de aderenți din întreaga lume. Aceste realități au un ecou și în atitudinea unor conducători lucizi ai puterilor occidentale. În cunoscutul său discurs de la Universitatea Americană, din 10 iunie 1963, fostul președinte Kennedy spunea : „Vorbesc despre pace din cauza noii fețe a războiului. Războiul total nu are nici un sens într-o epocă în care marile puteri mențin forțe mari nucleare relativ invulnerabile și refuză să capituleze fără a recurge la aceste forțe. El nu are nici un sens într-o epocă în care o singură armă nucleară are o forță explozivă de zece ori mai mare ca forța explozivă lansată de toate forțele aeriene aliate în cel de al doilea război mondial. Nu are nici un sens într-o epocă în care otrăvurile ucigătoare produse de un schimb de focuri nucleare ar fi transmise prin vînt, apă, pămînt și semințe în colțuri îndepărtate ale globului și unor generații încă nenăscute". Mai recent, la 7 ianuarie 1964, premierul englez Douglas-Home exprima un gînd asemănător : „De cîțiva ani, noi, din Marea Britanie, am susținut că armamentele nucleare au atins un asemenea grad de perfecționare și o cantitate atît de mare, încît războiul între U.R.S.S. și Occident este de neconceput".

Adaptarea practică la realități se face însă mult mai greu decît cea declarativă. Interese economice și politice intervin în statele N.A.T.O. în favoarea menținerii și consolidării structurii militare. Îngrijorarea față de consecințele unui război nuclear — care își face loc tot mai mult în cercurile conducătoare ale țărilor occidentale și care creează în mod evident premise pentru progrese în direcția dezarmării — nu este dusă de aceea pînă la ultimele concluzii raționale, ceea ce explică rezervele acestor state de a se pronunța pentru măsuri radicale de dezarmare.

Aceste împrejurări arată și singura cale realistă pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale.

„Acest obiectiv istoric, arată tov. I. Gh. Maurer, nu va putea fi realizat după principiul „totul sau nimic"... sarcina țărilor socialiste și a tuturor forțelor păcii este de a înainta cu răbdare, pas cu pas, pe calea luptei pentru înfăptuirea dezarmării" *)

Tocmai prin această prismă trebuie privită și activitatea Comitetului celor 18 state care și-a reluat activitatea la Geneva.

III

Constituirea Comitetului celor 18 state, ca și elaborarea mandatului său au constituit un pas înainte pe calea creării unui cadru adecvat negocierilor pentru dezarmare. Compoziția Comitetului, prin includerea unui număr de state neutre, reflectă mai corect tabloul lumii contemporane, adăugînd prin aceasta eficiență organului de negocieri. A fost depășită situația care a caracterizat multe dintre negocierile anterioare pentru dezarmare și anume irosirea eforturilor participanților în discuții despre ordinea de zi sau despre mandatul exact al organului de tratative. Pe baza acordului realizat încă de la începutul activității sale, Comitetul a pornit să examineze în paralel trei probleme : dezarmarea generală și totală ca obiectiv principal, încetarea experiențelor nucleare, măsuri colaterale menite să ducă la îmbunătățirea atmosferei internaționale și să faciliteze dezarmarea generală și totală.

În cei doi ani care au trecut de la începerea activității Comitetului nu s-au realizat măsuri practice de dezarmare. Dar nu este mai puțin adevărat că negocierile au decurs într-o atmosferă de lucru, că au contribuit la clarificarea și precizarea pozițiilor părților. În fața Comitetului a fost prezentat de către Uniunea Sovietică primul proiect concret al Tratatului de dezarmare generală și totală, ceea ce a constituit baza care a permis să se treacă la examinarea practică a acestei probleme vitale.

Fără îndoială că discutarea aprofundată a problemei experiențelor nucleare în cadrul Comitetului celor 18 a adus o contribuție prețioasă la încheierea acordului de la Moscova cu privire la interzicerea experiențelor nucleare în cele trei medii, care a marcat începutul, tendința actuală spre destindere.

Comitetul celor 18 se dovedește astfel un organ util de negocieri și îndreptățește cerința ca noua sesiune a Comitetului să aducă o contribuție și mai activă pentru îndeplinirea misiunii care i-a fost încredințată de comunitatea internațională.

În fața Comitetului stă, în primul rînd, sarcina de a înlătura obstacolele care blochează încă progresul elaborării tratatului de dezarmare generală și totală. Paralel cu aceasta, vor trebui continuate eforturile pentru încetarea experiențelor nucleare subterane, ca și pentru adoptarea unor măsuri parțiale sau regionale de destindere și dezarmare care să înlesnească înfăptuirea dezarmării generale și totale.

Trebuie spus că sarcina Comitetului este înlesnită azi de faptul că de la întreruperea lucrărilor Comitetului, în august 1963, și pînă acum, curentul spre coexistență pașnică a continuat să se afirme puternic. Sesiunea Adunării Generale a O.N.U. a subliniat în termeni categorici necesitatea continuării tratativelor în problema dezarmării generale și totale. Atît în cadrul Adunării Generale, cît și în afara O.N.U. au primit un nou impuls măsurile colaterale de dezarmare și destindere.

Recenta inițiativă a Uniunii Sovietice, exprimată în mesajul președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, adresat șefilor de state (guverne) ale țărilor lumii privitor la reglementarea pașnică a litigiilor teritoriale, a fost primită cu viu interes nu numai în țările socialiste, dar și în opinia publică din țările occidentale.

Este semnificativă preocuparea cvasi-generală de a elabora idei și propuneri noi în legătură cu reluarea negocierilor de la Geneva. Este adevărat că propunerile unei părți, judecînd după știrile apărute pînă acum, nu coincid întotdeauna cu propunerile altei părți, după cum nu coincide nici ordinea lor de prioritate. Pe de altă parte trebuie relevate și puncte de apropiere.

Trebuie subliniat progresul unor idei ca aceea a reducerii cheltuielilor militare și a efectivelor forțelor armate, sau ideea zonelor denuclearizate, care, deși sub forme deosebite, se regăsesc în preocupările a diferite state.

Firește, fructificarea condițiilor favorabile ale noului start de la Geneva depinde de aportul efectiv la cauza dezarmării în primul rînd al statelor participante, dar și de acela al tuturor țărilor și popoarelor.

Țara noastră își va aduce, la acest efort comun, împreună cu celelalte state socialiste, întreaga contribuție. În momentul cînd reîncep tratativele de dezarmare de la Geneva, poporul nostru pășește la înfăptuirea planului pe 1964, anul douăzeci al Romîniei noi, plan menit să ridice pe o nouă treaptă opera de construcție care prin ea însăși este o expresie concretă a politicii de pace a statului nostru, a interesului său vital în înfăptuirea dezarmării.

Nu ne legănăm în iluzii că activitatea Comitetului de la Geneva se va desfășura lin, fără greutăți. Dar evoluția negocierilor celor 18 ne arată că, în ciuda greutăților pe care le întîmpină, ele și-au adus contribuția la progresul cauzei dezarmării. Cu atît mai însemnate devin aceste negocieri, cu atît mai multe posibilități oferă ele în momentul actual cînd s-au creat perspective reale pentru prevenirea și eliminarea războiului mondial din viața societății, pentru înfăptuirea practică a dezarmării. Opinia publică așteaptă pe drept cuvînt ca factorii de răspundere din toate statele și în primul rînd cele din statele membre ale Comitetului celor 18 state să pună în valoare aceste posibilități, manifestînd consecvență în promovarea dezarmării, precum și perseverență și flexibilitate pentru găsirea soluțiilor reciproc acceptabile.

Adrian COMĂNESCU

*) Ion Gheorghe Maurer : Temelia de neclintit a unității mișcării comuniste internaționale ; „Probleme ale păcii și socialismului" nr. 11/1963.

scrisoare din PLOVDIV

DISTANȚA Sofia-Plovdiv cu mașina sau cu trenul se parcurge în circa trei ore. Cu mașina, călătoria este mai plăcută deoarece oferă posibilitatea de a te opri în locurile pitorești ale văii Mariței; apele fluviului național al Bulgariei coborînd de la izvor, din munții Rila, după ce ies din încătușarea strîmtorilor stîncoase își continuă drumul din ce în ce mai domol pe albia care se lărgește spre cîmpia Traciei, însoțind șoseaua în parte pietruită, în parte asfaltată și calea ferată. Fluviul a fost și este cîntat mult de poeți și scriitori nu numai pentru pitoresc, dar și pentru ascunzișurile ce le-a oferit odinioară haiducilor și partizanilor, pentru dărnicia lui dintotdeauna. Pe malurile lui întîlnești astăzi multe așezări, stațiuni de odihnă, orașe mari în plină dezvoltare. Să ne oprim la Plovdiv, al doilea oraș după Sofia ca mărime și importanță.

★

Săpăturile arheologice au scos la iveală numeroase dovezi despre trecutul multisecular și furtunos al Plovdivului. Pe teritoriul orașului de astăzi se spune că a existat așezarea Eumolpias, locuită de triburile trace Odrișii și Besii. Regele macedonean Filip al II-lea, cucerind această așezare, i-a dat numele Filipopolis (341 î.e.n.). Istoria dă amănunte despre atacurile și distrugerile la care a fost supus orașul trecînd sub un șir continuu de stăpîniri, printre care jugul otoman de peste cinci secole (1364—1878). De numele orașului sînt legate și date mai noi. Aci și-a desfășurat activitatea politică și obștească în ultimii ani ai secolului trecut Dimităr Blagoev, apoi Vasil Kolarov și alți cărturari și revoluționari bulgari.

Plovdivul din zilele noastre mai are și alte denumiri: „Orașul celor șapte coline", „Orașul tîrgurilor internaționale", „Orașul tutunului". Fiecare din ele își are semnificația sa, legată de configurația geografică a orașului sau de preocupările sale comerciale și industriale. Partea veche a orașului este așezată pe trei dealuri: Djambaz Tepe (Dealul geambașilor), Taxim Tepe (Dealul repartiției), Nebet Tepe (Dealul de veghe). Vestul și estul acestor dealuri au fost cîndva împrejmuiri cu ziduri înalte. Panorama orașului și a împrejurimilor văzute de pe aceste coline este minunată. Priveliștea cuprinde străzile care se întind ca un evantai pînă la poalele dealurilor, partea veche a orașului, cîteva turle de geamii și noi construcții simetric rînduite care dau tinerețe străvechiului oraș. Tot de aici se văd frunțile înzăpezite chiar și în timpul verii ale celor mai înalte piscuri din Balcani (Bozev 2 376 metri și Triglav 2 275 metri), apoi nuanțele variate ale Rodopiilor împădurite sau cîmpii întinse prin care șerpuiesc apele Mariței. Frumusețea naturală a orașului este îmbinată cu un climat plăcut, cu ierni blînde, primăveri înmiresmate, veri senine cu parcuri pline de verdeață și toamne îmbelșugate cu fructe, tutun, zarzavaturi.

Plovdivul este de asemenea cunoscut și ca orașul tîrgurilor internaționale. Cu 70 de ani în urmă, mai precis în 1892, aci a fost deschisă prima expoziție, cu caracter internațional, de produse agricole și industriale. Cu timpul, s-a creat tradiția ca în a doua jumătate a lunii septembrie, din doi în doi ani, să se organizeze tîrgul internațional de mostre. Anul trecut s-a sărbătorit un dublu jubileu: 70 de ani de la înființarea primei expoziții și al 20-lea tîrg internațional. Prin dimensiunile sale, (suprafața globală 510 000 m² și 19 pavilioane cu o suprafață acoperită de 67 000 m²), prin numărul țărilor participante și totodată prin varietatea produselor prezentate, agricole și industriale, tîrgul a depășit cu mult pe cele anterioare. Pentru al 21-lea tîrg din anul viitor gazdele și-au schițat de pe acum noi planuri privind amenajarea în ansamblu și extinderea pavilioanelor acoperite.

Ca „oraș al tutunului" Plovdiv, mai mult decît alte centre din Bulgaria, are întreprinderi de prelucrare a tutunului și de fabricare a țigărilor.

În Plovdiv se păstrează cu grijă multe case vechi și monumente. Sînt cunoscute, bunăoară, circa 80 de case vechi, așezate una lîngă alta între dealurile Djambaz Tepe și Nebet Tepe, multe din ele fiind declarate monumente ale culturii de însemnătate națională. Mai toate au o vechime de peste 120 de ani. Printre aceste case-muzeu este și una în care a trăit în 1833 cunoscutul poet și istoric francez Alphonse de Lamartine. În interior se păstrează facsimile din cartea sa „Călătorie în Orient", fotografii și alte documente. Ca un monument al artei musulmane s-a păstrat Giumaia giamia (moscheea tîrgului), o impunătoare construcție care datează din secolul XIV, împodobită cu ornamente colorate care nu au cedat timpului. Altă moschee, Imaret giamia (moscheea binefacerii), construită în anii 1444—1445, turla ceasornicului, datînd din secolul XVI, sau o baie din același secol, denumită Cifte bania, (sau Baia perechilor) și altele stîrnesc interesul vizitatorilor.

Cultura veche a Plovdivului este redată și de alte amănunte: aici, imediat după eliberarea Bulgariei de sub jugul turcesc, a luat ființă primul muzeu și prima bibliotecă națională, care acum poartă numele marelui scriitor și poet bulgar care a trăit în acest oraș, Ivan Vazov. În prezent în Plovdiv se numără cinci muzee (arheologic, etnografic, al mișcării revoluționare, al construcției socialiste și de științe naturale), o galerie de artă, o operă, o orchestră simfonică, șase cinematografe, patru stadioane, 14 parcuri.

Dezvoltarea orașului, începînd mai ales din acest secol, este grăitoare și prin numărul populației, care ajunge la aproape 200 000 locuitori, reprezentînd o creștere de peste opt ori față de cît a avut la eliberarea de sub jugul otoman. Prin noile construcții de locuințe, social-culturale, prin lărgirea întreprinderilor existente și crearea altora în anii puterii populare, care se adaugă la trecutul consemnat în documente și obiecte de arhivă și muzeu, vechiul Filipopolis devine tot mai mult și un centru de atracție pentru turiștii din țară și de peste hotare.

Cu ocazia ultimei vizite făcute nu de mult la Plovdiv am avut prilejul să vizitez cîteva întreprinderi printre care Combinatul de textile Maritza, Combinatul de zinc și plumb din apropierea orașului și altele. Combinatul textil, care este cel mai mare de acest fel din Bulgaria, se află pe malul stîng al fluviului cu același nume. Două cifre spun multe despre acest combinat: în 1947 aci era doar un atelier textil cu 200 muncitori, iar acum lucrează circa 4 000 țesătoare și filatoare. Și această unitate se extinde treptat. În primăvara aceasta au intrat în producție 35 000 de noi fuse, iar acum se fac probe de producție la o nouă secție de apretură cu o capacitate de 60 milioane metri anual, care urmează să fie dată în curînd în funcțiune. De la secția expediție am aflat că anual, pe poarta combinatului, ies aproape 40 de milioane metri țesături. Aci am avut ocazia să cunosc și unele preocupări ale colectivului, îndreptate spre îmbunătățirea calității produselor, crearea de noi articole, modele și desene care să satisfacă cerințele pieței interne și externe.

Plovdivul se afirmă tot mai mult ca un centru cultural, comercial și industrial în dezvoltare. În decurs de un an și cîteva luni am vizitat acest oraș de patru ori și de fiecare dată am rămas cu plăcute impresii.

O călătorie pe această rută este și rămîne pentru vizitator nu numai deosebit de plăcută prin peisajul variat, dar oferă și un bun prilej de a cunoaște aspecte din viața și realizările oamenilor muncii din țara vecină și prietenă.

C. LINTE

105 ani de la Unirea Țărilor Romîne

Votul de la 24 ianuarie 1859 — tablou de Th. Aman

RECUNOAȘTEREA INTERNAȚIONALĂ A ÎNDOITEI ALEGERI

ÎNDOITA alegere a colonelului Alexandru Ioan Cuza ca domn al Moldovei, apoi al Țării Romînești în 1859, a produs la Constantinopol — și desigur la Viena și, în parte, la Londra — ceea ce un periodic clujean sintetiza în cuvintele : „ o furtună de vară iscată din senin". Elucidarea problemei Unirii printr-un fapt împlinit a adus din nou problema Principatelor Romîne — ca și în vara lui 1857 — pe primul plan al atenției diplomației europene. Lupta maselor rezolvînd ceea ce diplomația europeană refuzase sau tergiversase, marile puteri ale continentului au trebuit să accepte dorința manifestată atît de hotărît de poporul romîn. Dacă puterile ostile Unirii au fost silite în cele din urmă să se declare de acord cu îndoita alegere, ele au căutat totuși să întîrzie consimțămîntul lor final. Astfel, acceptarea de către aceste puteri a faptului îndoitei alegeri apare tot ca un rod al luptei poporului romîn pentru progres și unitate națională.

Dorința exprimată atît de evident de poporul nostru la 5 și 24 ianuarie 1859 nu a fost o simplă manifestare de circumstanță ; tînăra diplomație a Principatelor Unite a putut acționa cu fermitate beneficiind de sprijinul puternic al unui întreg popor. Aceasta a îngăduit lui Alexandru Ioan Cuza — se ivise atunci eventualitatea participării țării la conflagrația care opunea Franța și Italia, Austriei habsburgice — să se declare gata de a participa la luptă spre a dobîndi, cum scria el, „tot profitul posibil pentru fericirea și independența poporului".

Bizuindu-se pe sprijinul poporului, diplomația tînărului stat național romîn a acționat cu succes, deși în condiții de completă inegalitate față de diplomația puterilor care beneficia de un raport de forțe favorabil, de mijloace superioare și de o experiență bogată. Acționînd însă cu îndrăzneală, folosind rivalitățile dintre puteri, tînărul stat a reușit să obțină, rînd pe rînd, consimțămîntul fiecărei puteri garante și sancționarea de către diplomația europeană a faptului Unirii, împlinit la 24 ianuarie.

Chiar la 5 ianuarie 1859, reprezentanților din Iași ai puterilor li s-a anunțat în mod oficial alegerea ca domn a lui Alexandru Ioan Cuza ; lui Napoleon al III-lea, noul domn îi adresează la 14 ianuarie și o scrisoare personală, solicitîndu-i sprijinul. Alegerea nouă de la 24 ianuarie din Țara Romînească impune în mod firesc o sporire a activității diplomatice a Principatelor, nemaifiind vorba de obținerea recunoașterii unui act prevăzut de tratate, ci de acceptarea de către puteri a unui eveniment cu un caracter deosebit, a unui fapt ieșit din normalul activității politico-diplomatice europene. Chiar a doua zi, la 25 ianuarie, însuși domnitorul s-a adresat puterilor garante pentru a le aduce la cunoștință evenimentul și, implicit, pentru a obține acceptarea de către Europa a faptului împlinit, a îndoitei alegeri, care reprezenta realizarea Unirii pe o cale ingenioasă.

Lipsit de reprezentanți diplomatici sau consulari, tînărul stat național a trebuit să recurgă la misiuni speciale, trimițînd peste hotare reprezentanțe cu caracter temporar, a căror activitate s-a dovedit deosebit de eficientă. Principalii reprezentanți ai diplomației romînești în formare s-au dovedit de la început V. Alecsandri și C. Negri, cel dintîi activînd în capitalele occidentale — la Paris, Londra și Turin — iar cel de-al doilea impunîndu-se ca firescul conducător al delegațiilor romînești trimise la Constantinopol. În afara lor, au mai acționat Ludovic Steege la Berlin și Viena, Ștefan Golescu la Berlin și Paris, prințul Obolenski, prieten al noului domn, la Petersburg, iar D. Brătianu și I. Bălăceanu în capitalele occidentale și, în special, în Italia. La Constantinopol, Principatele au fost reprezentate prin două delegații conduse de C. Negri și I. I. Filipescu ; cîteva luni mai tîrziu, majoritatea membrilor celor două delegații a fost rechemată, rămînînd în capitala Imperiului Otoman doar conducătorii lor,

funcția de principal reprezentant revenind lui Costache Negri.

Atît membrii misiunilor speciale, cît și membrii delegațiilor trimise la Constantinopol au reușit să fie permanent prezenți în dezbaterea diplomatică legată de problema recunoașterii îndoitei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza. C. Negri declara dîrz reprezentanților puterilor din capitala Imperiului Otoman că nu se va lăsa „batjocorit votul unui neam întreg" ; ambasadorului Angliei el i-a sugerat chiar necesitatea de a se acorda independența noului stat național romîn. De la Paris, V. Alecsandri avea prilejul de a raporta domnitorului că fusese primit ca „reprezentant al unui prinț stimat în cel mai înalt grad".

Puterile garante au adoptat atitudini diferențiate față de îndoita alegere. Dacă Franța și Rusia, ca și Prusia și Sardinia, au întîmpinat vestea cu satisfacție — Cavour considerînd-o „triumful politicii Franței și Sardiniei în Orient" — iar Anglia a adoptat o atitudine de expectativă, imperiul habsburgic și cel otoman s-au situat pe poziții net ostile, plănuind chiar o intervenție armată care să înlăture prin forță noua stare de lucruri instaurată prin voința maselor. Hotărîrea manifestată de poporul romîn, susținerea îndoitei alegeri de către puterile favorabile Unirii, trecerea Angliei de partea acestora — în bună măsură și datorită acțiunii diplomatice a lui V. Alecsandri, desfășurată pe terenul prielnic al dificultăților din Asia ale guvernului englez — izolarea Imperiului habsburgic și a Porții Otomane, toți acești factori au contribuit la recunoașterea faptului împlinit.

La 26 martie/7 aprilie 1859, s-a întrunit la Paris conferința puterilor garante pentru a analiza situația excepțională în care se aflau Principatele Române în urma evenimentelor de la 5 și 24 ianuarie. Reprezentantul Imperiului Otoman a folosit cea dintîi ședință a conferinței pentru a declara ilegal rezultatul alegerilor din cele două principate. Cea de a doua întrunire a conferinței a avut loc peste o săptămînă, cînd delegații au ascultat „rezervele" lui Hübner, reprezentantul Imperiului habsburgic, care a calificat dubla alegere ca o încălcare a Convenției de la Paris din august 1858. Majoritatea puterilor garante nu erau însă de acord cu politica de intervenție și de obstrucție, preconizată de cele două imperii ostile Unirii. De aceea, în aceeași ședință reprezentanții a cinci puteri au adoptat propunerea lui Walewski, delegatul Franței, prin care se recunoștea că îndoita alegere nu era conformă cu prevederile Convenției, dar totodată se recomanda Turciei să confere lui Cuza investitura. De fapt, sub o abilă formulă diplomatică, cele cinci puteri recunoșteau faptul împlinit. Pe drept cuvînt, în ziua următoare, unul dintre trimișii romîni a telegrafiat la București : „Indoita alegere a prințului Cuza a fost recunoscută pur și simplu de cinci dintre puterile garante", peste două zile el anunțînd din nou că „faptul împlinit este consacrat".

Asentimentul Porții Otomane și al Imperiului habsburgic va mai întîrzia aproape o jumătate de an, dar era evident că poporul romîn izbutise să-și impună punctul de vedere. Izbucnirea războiului din Italia a întîrziat „formalitățile finale" ale recunoașterii îndoitei alegeri, dar, în același timp, Imperiul habsburgic s-a văzut constrîns, chiar și în perioada anterioară recunoașterii, să-și modifice atitudinea față de Principatele Unite. La 2 mai, consulii austrieci restabileau legăturile cu autoritățile romînești, recunoscînd *de facto* îndoita alegere. La rîndul ei, izolată, Poarta Otomană a început și ea să arate oarecare maleabilitate. Consimțămîntul Imperiului habsburgic și al Turciei otomane a fost obținut și datorită acțiunilor hotărîte — mergînd pe linia dobîndirii deplinei independențe — pe care le-au manifestat Principatele Unite la sfîrșitul primăverii și în vara anului 1859. Poporul romîn era hotărît să respingă orice intervenție din afară, concentrîndu-și forța armată în tabăra de la Florești, de unde să poată răspunde oricărui atac al armatei otomane sau habsburgice. Principatele s-au arătat gata să lupte în vederea dobîndirii deplinei lor unificări naționale și a independenței. „A trăi respectat sau a muri regretat — scria în această vreme Alexandru Ioan Cuza — iată, dragul meu Alecsandri, deviza mea și de asemenea ambiția mea". Poporul sprijinea orice inițiativă în direcția preconizată de domnitor. „Niciodată n-am văzut îmbrățișîndu-se cu atîta căldură serviciul armelor ca acum", scria un corespondent al foii „Steaua Dunării" în legătură cu înrolările de voluntari în unitățile pornite spre tabăra de la Florești. Masele sprijineau acțiunea de apărare a noului stat național, ca și lupta pentru desăvîrșirea deplinei sale unități.

Sfîrșitul precipitat al ostilităților din Italia, concretizat prin încheierea armistițiului de la Villafranca, a înlăturat primejdia unei ocupații a Principatelor și totodată eventualitatea antrenării lor în conflagrație ; pe de altă parte, s-au creat condițiile necesare pentru reîntrunirea conferinței puterilor garante și pentru recunoașterea de către toate puterile a îndoitei alegeri. Slăbit în urma înfrîngerii din Italia, Imperiul habsburgic s-a văzut nevoit să accepte ceea ce combătuse cu înverșunare, iar Poarta Otomană n-a mai putut refuza investitura, persistența într-o atitudine negativă putînd să atragă consecințe mai grave pentru propriile-i interese în țările dunărene și să accelereze desprinderea lor din sistemul ei de dominație.

La mijlocul lunii august 1859, s-a aflat în cercurile diplomatice că Imperiul Otoman era dispus să accepte textul protocolului de recunoaștere a noii stări de lucruri din Principate. La 25 august/6 septembrie, reprezentanții puterilor garante s-au întrunit în cea de-a treia ședință a conferinței, care-și începuse lucrările în primăvara anului 1859. Protocolul care s-a încheiat cu acest prilej confirma pe cel acceptat în primăvară de reprezentanții a cinci puteri, acordîndu-se doar guvernului otoman dreptul de a semnala eventuale încălcări ale Convenției. Lupta poporului romîn pentru recunoașterea îndoitei alegeri se vedea astfel încununată și prin aceasta se consolida actul de la 24 ianuarie. Se încheia astfel cu succes prima etapă pe calea unificării naționale a poporului romîn. Nu era însă vorba decît de confirmarea printr-un act internațional a ceea ce poporul romîn înfăptuise singur în ianuarie 1859. Actul *ireversibil* al îndoitei alegeri fusese consfințit de puterile garante și acceptat de puterea suzerană. De altfel, pentru a da un cadru „modest" investiturii și a sublinia faptul că ea nu reprezenta decît un act adiacent față de cel înfăptuit de poporul romîn, ceremoniile de remitere a firmanelor prin care Poarta recunoștea domnia lui Alexandru Ioan Cuza s-au desfășurat într-un cadru restrîns, în săli aproape goale. „Totul era făcut astfel — scria un martor al vremii în legătură cu investitura — ca să nu se facă ostentație, nici să se dea vreo strălucire lucrului". O dată cu recunoașterea *de jure* de către toate puterile garante a îndoitei alegeri, începea însă o nouă etapă în lupta politică și diplomatică pentru realizarea unității naționale a poporului romîn, etapa luptei pentru recunoașterea de către Europa a unificării Principatelor pe plan administrativ.

Dan BERINDEI

DOSAR

MEZOSCAFUL, primul submarin turistic din lume, destinat Expoziției naționale elvețiene — 1964, care va avea loc la Geneva, primește ultimele îngrijiri : a fost vopsit în alb. Conceput de savantul Auguste Piccard și realizat de fiul său, Jacques Piccard, acest submersibil va întreprinde călătorii de plăcere în lacul Leman. După cum scrie presa elvețiană, pe lîngă realizatorul lui, mezoscaful va mai avea ca pilot pe Erwin Aebersold.

DUPĂ CUM AVERTIZEAZĂ revista Tempo, mai multe monumente istorico-culturale ale Italiei sînt amenințate de a cădea în ruină, dacă statul nu va lua măsuri urgente de protecție. E vorba de cele mai celebre edificii din Florența : Santa Maria Novella, Loggia dei Lanzi și Orsammichele, de Muzeul arheologic național din Neapole, de ultimele morminte etrusce din Tarquinia, precum și de două monumente ale artei arabo-normande de la Palermo.

SE PARE CĂ PROCEDÎND la executarea planului său de modernizare a curții pontificale, papa Paul al VI-lea ar avea de gînd să desființeze garda elvețiană, creată în 1525. În cercurile Vaticanului se susține că această gardă a devenit anacronică, acum, cînd poliția statului papal îndeplinește aceleași sarcini.

DUPĂ CALCULELE REVISTEI uruguayene F.O.L., în ultimii 150 de ani în țările din America Latină au fost răsturnate prin forță peste 1 000 de guverne. Numai în Salvador, de pildă, în cursul a 138 de ani s-au produs nu mai puțin de 117 lovituri de stat ; în aceeași perioadă, la cîrma treburilor statelor Columbia și Peru s-au perindat 66 și respectiv 64 de președinți ; situații similare s-au înregistrat și în Guatemala, Honduras etc.

200 DE SUPRAVIEȚUITORI ai dezastrului de la Vajont (Italia) au blocat, la 1 ianuarie 1964, timp de cinci ore, circulația pe șoseaua națională spre Longarone, ca protest împotriva hotărîrii de a se reclădi în alt loc acest oraș. O delegație a demonstranților a precizat că populația dorește ca Longarone să fie reconstruit pe propriile sale ruine.

PORTRETUL DUCELUI DE WELLINGTON, celebra pînză a lui Goya, furată în 1961 de la National Gallery din Londra, a fost ars ? O scrisoare anonimă a informat poliția londoneză că într-o cutie depusă la gara Victoria s-ar afla cenușa tabloului ; analiza a arătat însă că este vorba de alte resturi. În același timp, autorul unei alte scrisori anonime s-a oferit să restituie tabloul, aducîndu-l el însuși la National Gallery, în următoarele condiții : să i se permită a avea fața mascată ; să fie prezenți mai mulți fotoreporteri ; să fie amnistiat ; să se verse — ca răscumpărare — suma de 140 000 lire sterline, pentru opere de binefacere.

GHANA

reportaj pe glob

PE DRUMUL de la aeroport spre hotel, Accra îți apare ca un parc proaspăt, ieșit de sub mîna unui grădinar priceput. Cît poți vedea cu ochii se întind covoare de verdeață, din care, ici și colo, țîșnesc îndrăznețe spre cer siluetele elegante ale cocotierilor. Între covoare se aliniază, desenate de o mînă sigură, bulevarde largi și asfaltate. Căsuțele cochete, de obicei în formă de vile, vopsite în culori pastel, abia dacă le poți distinge din masa de arbori verzi.

Această parte a orașului este locuită de burghezia înstărită. Centrul comercial prezintă încă contrastele obișnuite în țările abia eliberate de sub regimul colonial. Blocuri mari, moderne, alături de case, căscioare sau colibe din lut ori din scînduri. Marelui magazin universal îi fac concurență negustorii ambulanți care își înșiră mărunțișurile (de la mosorelul de ață, la ceasurile de mînă extraplate) direct pe trotuar.

Este pitorescul care, pînă nu de mult, încînta pe bogătașii metropolelor capitaliste.

Străzile sînt animate de o mulțime multicoloră. Ținuta pentru lucru este pantalon lung, negru, cămașă cu mîneci și cravată.

La sud de oraș se întinde plaja cu nisip fin, strălucitor, bătut de valurile mari ale Oceanului Atlantic, care așternpe mal dantele de spumă. Șirurile de palmieri care mărginesc plaja, cu verdele lor crud, tropical, alături de albastrul spumos al oceanului, sînt de o rară frumusețe.

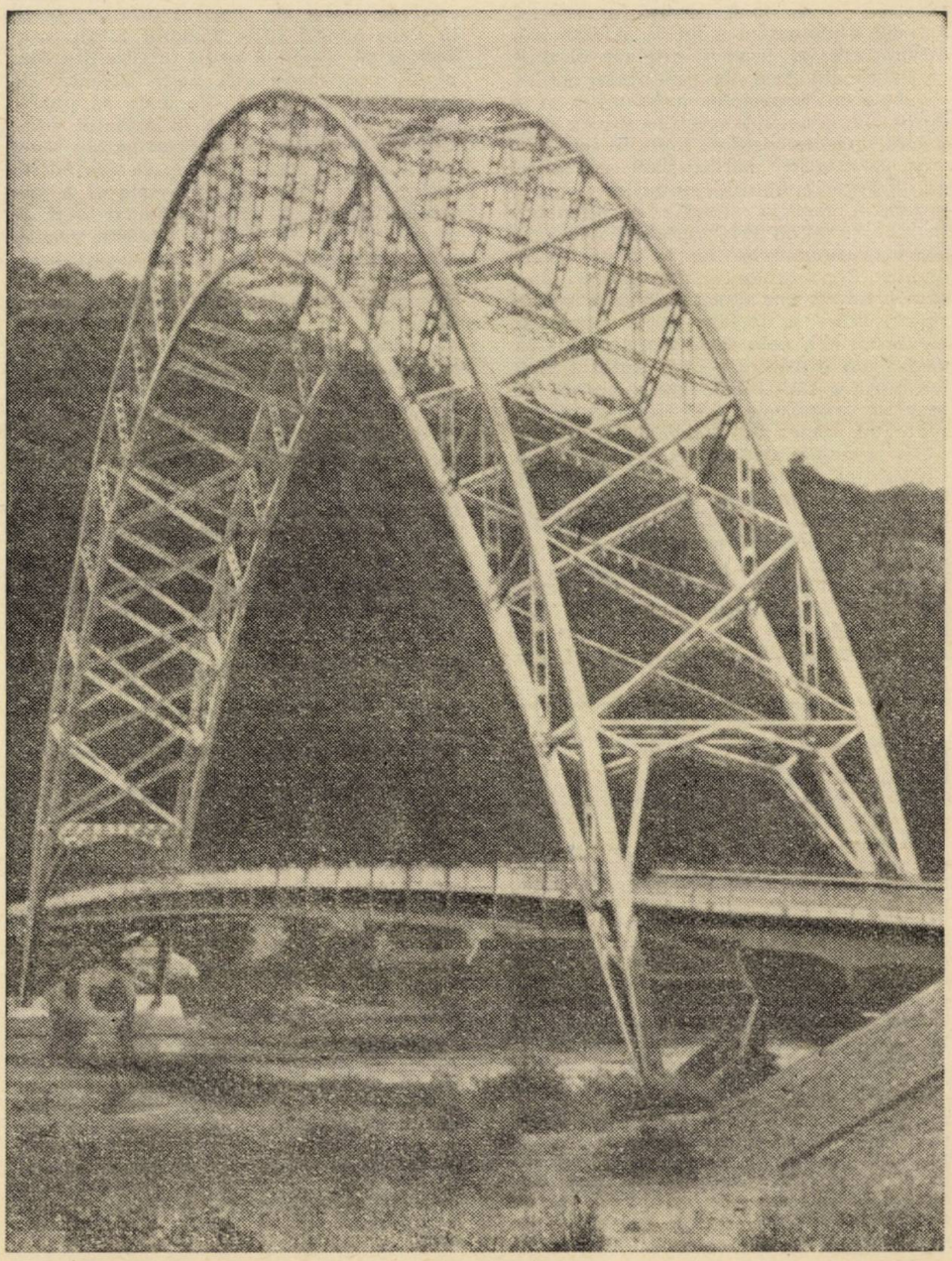

Puțină istorie

Accra a fost primul contact cu realitățile lumii ghaneze, care surprind chiar și pe cel avizat. Articolele, reportajele, studiile nu pot exprima decît o realitate de moment, deoarece Ghana este într-o continuă transformare. Doar istoria ei mai poate fi prinsă în tipare durabile.

Între secolele IV și XIII, în Africa de Vest a existat un puternic imperiu, numit Ghana, cu o cultură și o civilizație înaintată. În universitățile imperiului se predau literatura, dreptul, medicina, ma-

Fotografiile :
Sus : în împrejurimile portului Tema
Jos : podul de la Adami, pe Volta

tematicile, iar oamenii ei de știință studiau corpurile cerești cu mișcările lor, eclipsele și cutremurele, într-o vreme în care în Europa domnea obscurantismul medieval.

Prin secolul XII, istoria mai vorbește despre *regatul Bono*, chiar în partea centrală a Ghanei de azi și apoi de un exod de triburi nordice, de-a lungul fluviului Volta, sfîrșit cu colonizarea întregii regiuni.

În decursul timpurilor, triburile Ashanti, care ocupaseră partea centrală a Ghanei, s-au organizat într-un regat puternic, cu capitala la Kumasi (al doilea mare oraș al Ghanei de azi). Acest regat a avut o strălucire deosebită după anul 1600, iar cultura și arta lui se reflectă pînă azi în folclorul și artizanatul ghanez.

Primii europeni, portughezii, au apărut pe coastele golfului Guineii în 1471. Le-au urmat danezii, olandezii, englezii. Întreaga coastă marină a fost presărată cu forturi, din care se dirija exploatarea bogățiilor și negoțul cu sclavi.

Treptat, colonialiștii englezi și-au înlăturat ceilalți concurenți europeni și după șapte războaie au reușit să înfrîngă și eroica rezistență a regatului Ashanti din interiorul țării, creînd o colonie unică, *Coasta de Aur*.

Mișcări băștinașe pentru obținerea de drepturi politice și cetățenești au existat chiar de la începutul asupririi coloniale. După al doilea război mondial, conștiința națională a ghanezilor se trezește mai viguroasă ca oricînd, dînd naștere unei mișcări, *Convențiunea Unită a Coastei de Aur*, care ridică steagul luptei pentru independență. Din sînul acestei mișcări se separă apoi un curent puternic, dinamic, cu idei progresiste, *Partidul convenției poporului*, condus de d-rul Kwame Nkrumah. Lupta pentru independență capătă acum un sens și un conținut nou, prin asigurarea sprijinului nemijlocit al maselor populare. Acestea cîștigă victorie după victorie, cucerind independența țării (6 martie 1957) și instaurînd republica (1 iulie 1960).

Constituția republicană a Ghanei lasă deschisă posibilitatea aderării ei la un ansamblu politic african. Căci ideea de bază a politicii d-rului Kwame Nkrumah este o Africă liberă și unită. „Numai atunci, spune el, noi (africanii) vom fi în stare să ne exercităm pe deplin întreaga noastră putere, pentru cauza păcii și bunăstării umanității".

Mai multă lumină

La sfîrșitul ultimului război, 90 la sută din populația Ghanei era analfabetă. După cucerirea independenței, au apărut primii învățători ghanezi. O mulțime imensă i-a asaltat : bătrîni, maturi, tineri, copii. Setea de a învăța era atît de mare, încît învățătorii nu-și mai puteau împărți timpul ; chiar azi au greutăți cu copiii, care vor să vină la școală de la 4 și 5 ani. Pînă în 1962, numărul elevilor școlilor elementare de stat a crescut la 800 000. În fiecare an se construiesc școli noi, pînă în cele mai îndepărtate sate din junglă sau savană.

Învățămîntul elementar este general și gratuit și se face în limba maternă a elevilor. Din clasa a IV-a, ei încep să învețe și limba engleză, care este încă limba oficială a Ghanei. Aceasta pentru că popoarele ghaneze vorbesc cinci limbi mai importante și numeroase dialecte.

O deosebită dezvoltare a luat și învățămîntul mediu. În anul 1962 numărul elevilor din școlile medii și pedagogice se ridica la aproape 200 000. Aproape toate școlile au ferme proprii, unde elevii învață cum trebuie lucrat pămîntul. Lecțiile se predau în limba engleză, dar în același timp se învață și limbile mai des folosite în Ghana (cel puțin trei limbi).

Învățămîntul universitar este nou în Ghana. În 1961, colegiul universitar din Accra, înființat în 1948, s-a transformat în Universitatea din Ghana. Aici se studiază științele naturii, agronomia, dreptul, filozofia, limbi străine. De curînd a luat ființă facultatea de medicină.

Orășelul universitar este situat la poalele dealului Legon, de lîngă Accra, într-o minunată poziție naturală : un parc întins, în care, printre palmieri, se resfiră pavilioane largi și luminoase, ce servesc drept săli de cursuri, laboratoare și cămine. Aici învață peste 1 000 studenți, printre care și străini din Uganda, Nigeria și chiar din S.U.A. La Kumasi există o universitate de științe și tehnologie, în care studiază aproape 1 000 studenți. De curînd, un institut tehnic a luat ființă la Cape Coast.

Barajul de pe Volta

De la nord la sud, Ghana este străbătută de fluviul Volta. Valorificarea potențialului energetic al acestui curs de apă, mare aproape cît Dunărea, a fost gîndită de multă vreme, dar a devenit o realitate abia în ultimii ani. Guvernul ghanez a luat hotărîrea de a construi un mare baraj cu o hidrocentrală la Acosombo, cca 80 km de la gura fluviului și cam tot atîta distanță de Accra.

Șoseaua asfaltată care duce de la Accra la Acosombo taie de-a curmezișul cîmpia largă de pe coasta Oceanului. Departe, în fund, o ridicare domoală, colinele Akwapim, străjuiește tot lungul zării. În dreapta și în stînga drumului, din loc în loc, se ridică limbi șerpuitoare de flăcări, învăluite într-o pîclă grea. Sînt ierburi cărora li s-a dat foc. Așa se începe pregătirea cîmpiei pentru agricultură.

Peisajul cel mai caracteristic al șoselelor ghaneze este *mammytrack*-ul (căruța mamei), un camion de mic tonaj, care face transport de călători și mărfuri mărunte. Caroseria camionului este acoperită fie cu scîndură subțire, pe care se așterne o pînză impermeabilă, fie numai cu o simplă pînză. Laturile camionului rămîn goale și de aceea capătă mai degrabă aspectul unei căruțe (de unde și numele de căruță). În Ghana, pentru toată lumea, de la copii pînă la bătrîni, în semn de respect și duioșie, femeia este numită *mammy* (mamă). Cum micul comerț ghanez constituie, practic, un monopol al femeilor, ele sînt și clienții cei mai numeroși ai track-urilor, de unde și denumirea acestora.

Nu există *mammytrack* care să nu aibă o deviză scurtă și concisă, scrisă cu litere mari, pe spatele caroseriei sau în față, pe cabină, deasupra parbrizului, de obicei în limba engleză, dar uneori și în limba popoarelor ghaneze. Deviza reflectă firea proprietarului mammytrack-ului. Unul mai lacom după bani va scrie: *because of money* (din cauza banilor), sau *help me* (ajută-mă). Altul, mai fatalist, va adopta o lozincă corespunzătoare: *God knows* (Dumnezeu știe) sau *God is all* (Dumnezeu e totul). Cele mai multe însă exprimă firea veselă, optimistă, glumeață a ghanezului : *hard and soft* (tare și moale), *say joker boy* (spune-i băiat glumeț), *oh man !* (vai omule !), *you too can fly* (și tu poți să zbori) etc.

De-a lungul șoselei spre Acosombo satele sînt rare, dar prezența lor o ghicești de departe, după pîlcurile de cocotieri sau palmieri care le adăpostesc. Sînt sate mici, cu căsuțe strînse una lîngă alta, așezate în formă de cerc. Materialul de construcție — lutul ; acoperișul — frunza de palmier sau iarba de savană. Interiorul caselor este modest, contrastînd cu aspectul obiectelor de uz casnic, de aluminiu sau material plastic.

Proverbială este ospitalitatea țăranilor. În Ghana *bun venit* nu este o simplă și convențională formă de salut, ci exprimă adînca bucurie și dragoste a ghanezului de a te primi și cinsti. Ți se oferă totdeauna scaun ca să te odihnești unde e umbra mai deasă și apoi, după caz și regiune, ești tratat cu fructe citrice, banane, ananas, nuci de cocos culese pe loc pentru ca lichidul din ele să fie proaspăt.

*

Cînd te apropii de Volta, peisajul se schimbă. Din cîmpie țîșnește brusc o movilă, înaltă de cîteva zeci de metri. În spatele ei, la oarecare distanță, apare alta și apoi altele din ce în ce mai multe și mai apropiate, pînă cînd se contopesc în colinele Akwapim. Nu mult după aceea șoseaua atinge Volta și podul de la Adami, cel mai mare pod din Africa și una din mîndriile ghanezilor. Pilonii, sprijiniți pe cele două maluri, se înalță mult deasupra podului, unindu-se într-un arc zvelt de oțel strălucitor, cu o deschidere de 250 m.

De la pod pînă la baraj nu mai sînt decît 15 km. Șoseaua ține tot malul drept al Voltei care taie o zonă de munți vechi, acum niște simple coline de cel mult 400—500 m înălțime. Construcția barajului este în plină desfășurare. De pe acum, pe malul drept al Voltei s-a construit un oraș modern, care domină întreaga zonă a șantierului. Proiectul prevede realizarea unui baraj înalt de 125 m și lung de 700, care va închide un lac de acumulare de cca 300 km lungime, cu o suprafață de 8 500 km p. Vor fi strămutate 600 sate cu 70 000 de locuitori.

Capacitatea de acumulare a lacului este de cca 37 milioane mc și va putea alimenta o hidrocentrală de cca 500 megawați cu posibilitate de amplificare pînă la 880 megawați. Jumătate din energia furnizată de hidrocentrală se va utiliza în industria de aluminiu (prelucrarea bauxitelor), a cărui producție anuală se prevede a ajunge pînă la 120 000 tone.

Un port și un oraș

Deși are peste 500 km lungime, litoralul maritim al Ghanei este lipsit de porturi naturale. Un port artificial mare și modern s-a construit la Takoradi, în partea de vest a țării, dar acesta nu poate satisface toate nevoile traficului oceanic ghanez. Necesitatea unui alt mare port, care să deservească jumătatea estică a țării, a fost impusă și de barajul de pe Volta. Portul trebuie să primească numeroasele utilaje necesare construcției și apoi să asigure exportul producției de aluminiu.

În 1951 s-a hotărît ca acest port să fie construit la 30 km la răsărit de Accra, în satul pescăresc Tema, iar în 1962 a

Intr-o mină auriferă

fost inaugurat. Este cel mai mare port artificial din Africa și unul din cele mai mari din lume. O anexă a lui este destinată pentru vasele de pescuit. În fața portului, din apele Oceanului Atlantic, apare o stîncă numită *Meridian rock* (stînca meridianului). Exact prin ea trece meridianul Greenwich.

În același timp cu construcția portului Tema, a început să ia ființă și noul oraș Tema, prevăzut să adăpostească peste 120 000 locuitori. El este în mare parte terminat și cuprinde 12 cartiere, fiecare cu stilul lui de construcție, cu școli, centre sociale, locuri de odihnă și magazine.

Aurul verde

Ghana este o țară bogată în resurse naturale — aur, diamante, mangan, bauxită — dar cea mai mare bogăție a ei o constituie arborele de cacao.

Înainte de 1879, acest arbore nu era cunoscut în Ghana. În acel an, un fierar ghanez, Tetteh Quarshie, întorcîndu-se din Insula Fernando Po, unde fusese la lucru, a adus cîteva semințe și le-a plantat la noroc în grădina lui din satul Mampang (la nord de Accra). După cinci ani, cînd a obținut prima recoltă, a vîndut-o la un preț neașteptat de mare. Cultura arborelui de cacao s-a extins cu repeziciune, și în 50 de ani Ghana a ajuns cea mai mare producătoare de cacao din lume. Suprafața cultivată ocupă astăzi peste 2 milioane ha, iar numărul total al arborilor se ridică la 600 milioane.

Statul ghanez are în vedere și pericolul pe care-l reprezintă dezvoltarea masivă a producției de cacao ; pe de o parte pentru că duce la destrămarea agriculturii, iar pe de alta pentru că acest important izvor de venituri (cca 60 la sută din bugetul național) depinde de calitatea producției și de fluctuațiile pieței mondiale. De aceea, încurajînd cultura arborelui de cacao, statul a luat și măsuri pentru refacerea agriculturii și dezvoltarea ei multilaterală.

Închei o succintă suită de impresii ghaneze, cu gîndul la prietenii alături de care am lucrat în junglă sau în regiunea mlaștinilor de la gura Voltei... Am părăsit această țară cu un sentiment de sinceră admirație și prietenie pentru modestul și vrednicul popor ghanez.

Ion PĂTRUȚ
doctor în științe geologice

la 27 ianuarie, la Udaipur, în India, se deschide cea de-a XII-a

CONFERINȚA PUGWASH

„SÎNTEM convinși cu toții că omenirea trebuie să desființeze războiul pentru a nu deveni victima unei catastrofe... că instaurarea unei păci trainice va însemna pentru întreaga omenire începutul unei ere noi și triumfale". Cuvintele finale ale comunicatului primei Conferințe a oamenilor de știință din 10 țări, întruniți în orașul natal al omului de afaceri american Cyrus Eaton, au constituit preludiul mișcării care se bucură astăzi de o recunoaștere mondială și de un înalt prestigiu : MIȘCAREA PUGWASH.

Ce reprezintă această mișcare, cum a luat ființă, care este scopul său, ce rol are ea pe arena mondială ?

„Particularitatea mișcării Pugwash — spunea, într-o cuvîntare, cunoscutul om de știință englez lordul Bertrand Russell, unul dintre întemeietorii ei — constă în dorința unanimă a participanților de a colabora în interesul întregii omeniri. Consider că oamenii de știință poartă o răspundere deosebită pentru urmările sociale ale activității lor".

Aceste conferințe au apărut deci ca urmare a îngrijorării manifestate de oamenii de știință pentru destinele păcii în lumea întreagă.

Dezbătînd în comun cele mai arzătoare probleme ale omenirii, participanții la conferințele Pugwash au dovedit în mod convingător că știința nu se poate situa în afara preocupărilor majore ale contemporaneității.

La temelia acestei mișcări se află apelul către toți oamenii de știință, inițiat în 1955 de un grup de savanți, printre care Bertrand Russell, Albert Einstein, Frederic Joliot-Curie etc., precum și invitația cunoscutului financiar și fruntaș al vieții publice din S.U.A., Cyrus Eaton, ca prima conferință a acestor oameni de știință să aibă loc la reședința sa din Canada, care a dat mai tîrziu numele conferinței.

Pe această bază avea loc, în iulie 1957, la Pugwash (Noua Scoție), o primă conferință întrunind 25 de oameni de știință din 10 țări, printre care U.R.S.S., S.U.A. și Anglia. Pentru coordonarea „Mișcării Pugwash" a fost ales, la conferință, un comitet cu sediul permanent la Londra. Comitetul, prezidat de Bertrand Russell, include 8 membri — 2 din Marea Britanie, 3 din U.R.S.S. și 3 din S.U.A. Secretariatul general a fost încredințat savantului englez de origine poloneză, J. Rotblat.

De la această dată, conferințele Pugwash au intrat în tradiția savanților care-și consacră talentul, eforturile și capacitățile creatoare slujirii omului și vieții.

Din 1957 și pînă în prezent, au avut loc 11 conferințe Pugwash, care au întrunit sute de savanți din numeroase state ale lumii.[1] (Prima conferință Pugwash a avut loc, după cum am mai spus, în 1957, la Pugwash în Canada ; a doua — în 1958, tot în Canada, la Lac Beauport ; a treia — în 1958, la Kitzbuld,

[1] Dacă la prima conferință Pugwash au participat 25 de savanți din 10 state, la ultima conferință, a XI-a, din septembrie 1963, au participat savanți din 24 de țări, numărul delegaților și observatorilor ajungînd la 80. Printre ei erau numeroși savanți de renume, din care 15 laureați ai Premiului Nobel. Îmbucurătoare a fost participarea activă la aceste conferințe, alături de oamenii de știință europeni și americani, a celor din India, Ghana, R.A.U., Brazilia și din alte țări din Asia, Africa, America Latină. Numeroși delegați și-au exprimat dorința de a vedea la conferințele Pugwash și mai mulți savanți din țările în curs de dezvoltare.

Austria ; a patra — în 1959, la Baden, Austria ; a cincea — în 1959, la Pugwash, Canada ; a şasea — în 1960, la Moscova ; a şaptea şi a opta — în 1961, la Stowe, S.U.A. ; a noua — în august 1962, la Cambridge, Anglia ; a zecea — în septembrie 1962, la Londra ; iar cea de-a XI-a — în 1963, la Dubrovnik, în Iugoslavia).

Aceste conferinţe au adus o reală contribuţie la afirmarea unei atitudini constructive a oamenilor de ştiinţă faţă de cele mai importante probleme internaţionale. Este semnificativ că pînă în prezent, nici un savant invitat la conferinţe nu a refuzat să participe şi nici un participant nu şi-a exprimat dezacordul cu ţelurile conferinţei. Au fost abordate, în cadrul unor discuţii sincere, spontane, problemele cele mai arzătoare, care frămîntă toate popoarele lumii — problema dezarmării generale şi totale sub multiplele ei aspecte, problema detectării exploziilor subterane, colaborarea internaţională în problemele ştiinţifice. Nu au lipsit nici înfruntările de opinii. Însă întotdeauna au prevalat luciditatea, stăpînirea de sine şi dorinţa de colaborare.

Toate discuţiile au fost animate de dorinţa participanţilor de a găsi soluţii pentru asigurarea convieţuirii paşnice, pentru înfăptuirea dezarmării generale şi totale sub un strict control internaţional. Oamenii de ştiinţă au subliniat în cuvîntările rostite la conferinţele Pugwash că războiul poate şi trebuie să fie exclus din viaţa omenirii, că dezarmarea generală şi totală poate fi înfăptuită. „Reafirmăm convingerea noastră că dezarmarea generală şi totală constituie un ţel realist care se cere înfăptuit cît mai grabnic, se spunea în declaraţia celei de-a X-a Conferinţe Pugwash de la Londra. Acţiunile îndreptate spre atingerea acestui ţel trebuie privite ca o parte a luptei îndelungate pentru progresul omenirii, luptă în care oamenilor de ştiinţă le revine un mare rol".

Oamenii de ştiinţă au subliniat, de asemenea, necesitatea încetării neîntîrziate a experienţelor cu armele nucleare. Se ştie că problema inspecţiei a constituit multă vreme piedica principală în calea realizării unui acord în acest sens. Îmbunătăţirea sensibilităţii instrumentelor de detectare realizate de oamenii de ştiinţă permite să se înlăture acest obstacol. „Discuţii particulare între cîţiva oameni de ştiinţă sovietici şi americani în cursul conferinţei Pugwash ţinută la Londra, în 1962 — se spunea într-un articol din numărul pe iunie 1963 al revistei americane *The Bulletin of the Atomic Scientist* semnat de prof. Rabinowitch — au dus la concluzia că staţii seismice automate fără necesitatea intervenţiei umane („cutiile negre") ar putea reduce numărul cazurilor îndoielnice pentru care ar fi necesară o inspecţie internaţională, în special dacă aceste staţii ar fi plasate în zone cunoscute pentru activitatea lor seismică. Scurt timp mai tîrziu, această propunere a fost reluată în cursul unor discuţii guvernamentale (ea a fost menţionată de fostul preşedinte Kennedy şi de N. S. Hruşciov — în cursul schimbului de scrisori din decembrie 1962 — ianuarie 1963)".

Conferinţele Pugwash au abordat şi alte aspecte ale dezarmării generale şi totale. La aceste conferinţe s-au dezbătut crearea zonelor denuclearizate în diverse regiuni ale globului şi în special în Europa centrală şi în Balcani, denuclearizarea Arcticei, consecinţele denuclearizării spaţiului cosmic, unele aspecte economice ale dezarmării, rolul statelor neangajate în rezolvarea problemei dezarmării şi securităţii colective etc. etc.

De asemenea, cea de a XI-a Conferinţă Pugwash, care a avut loc în oraşul Dubrovnik din Iugoslavia, a propus ţărilor N.A.T.O. şi statelor participante la Tratatul de la Varşovia să ajungă la o înţelegere privind măsurile menite să preîntîmpine un atac prin surprindere în Europa centrală, pentru a crea, în felul acesta, posibilitatea unei „reduceri reciproce a armamentelor clasice şi a forţelor nucleare", ceea ce „ar putea contribui la crearea zonelor denuclearizate în Europa centrală".

Participanţii la conferinţă au adresat celor trei mari puteri nucleare chemarea de a studia fenomenele seismice şi de a uşura în felul acesta procesul obţinerii unui acord privind interzicerea experienţelor nucleare subterane.

Dintre problemele colaborării internaţionale luate în discuţie cele mai importante au fost explorarea spaţiului cosmic — studiată la Conferinţa Pugwash din 1961 de la Stowe şi care s-a tradus în cele două rezoluţii ale Adunării Generale a O.N.U. privitoare la colaborarea internaţională în domeniul folosirii paşnice a spaţiului cosmic. Aceste rezoluţii au fost adoptate după ce U.R.S.S. şi S.U.A. au căzut de acord în această problemă. De asemenea, la conferinţele Pugwash s-a dezbătut colaborarea pe tărîmul meteorologiei, medicinei, agriculturii, ajutorarea tehnică a statelor în curs de dezvoltare.[2]

Rolul uriaş al ştiinţei în relaţiile internaţionale şi prestigiul tot mai mare al conferinţelor Pugwash s-a reflectat şi în marele număr al mesajelor de salut primite de la o serie de şefi de state şi de guverne. Aceasta se explică prin faptul că problemele evocate preocupă guvernele diferitelor state.

Activitatea savanţilor romîni în conferinţele Pugwash este de dată relativ recentă.

Pentru prima dată, la lucrările celor de a IX-a şi a X-a Conferinţe Pugwash, din 1962, care au avut loc în Marea Britanie, a participat o delegaţie condusă de acad. Horia Hulubei, iar în 1963 o delegaţie condusă de acad. D. Dumitrescu, secretar prim al Academiei R. P. Romîne, a participat la lucrările conferinţei de la Dubrovnik. Expunerea făcută de domnia-sa şi-a găsit oglindirea în documentul elaborat de conferinţă drept concluzie asupra referatului privind zonele denuclearizate, în special în Europa centrală şi în Balcani.

Conferinţele Pugwash joacă un rol pozitiv în viaţa internaţională şi, cum spuneam, ele au contribuit la găsirea unui limbaj comun al oamenilor de ştiinţă din Răsărit şi Apus în numeroase probleme care stau în faţa omenirii. A reieşit limpede din aceste conferinţe hotărîrea oamenilor de ştiinţă de a nu permite ca rezultatele muncii creatoare să fie distruse, de a face ca ele să folosească asigurării unui viitor fericit întregii omeniri.

Acad. prof. dr. N. Gh. LUPU

[2] Cea de-a XII-a Conferinţă Pugwash, care va avea loc la Udaipur, în India, are pe ordinea de zi tocmai acest ultim punct.

BREVIAR

15 ianuarie

Preşedintele Consiliului de Stat, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Marii Britanii în R. P. Romînă, James Dalton Murray, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare.

17 ianuarie

Delegaţia Republicii Populare Romîne la Conferinţa Comitetului celor 18 state pentru dezarmare, condusă de Vasile Dumitrescu, ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al R. P. Romîne la Berna, a plecat la Geneva.

■

Sesiunea Biroului Executiv al Federaţiei Sindicale Mondiale a hotărît ca cea de a doua conferinţă internaţională pentru problemele femeilor muncitoare să-şi desfăşoare lucrările la Bucureşti, între 11 şi 16 mai 1964.

18 ianuarie

A plecat spre Stockholm o delegaţie de specialişti din Ministerul Industriei Metalurgice, Comitetul de Stat al Planificării şi Ministerul Comerţului Exterior, condusă de ing. Ion Marinescu, ministrul industriei metalurgice, care întreprinde o vizită de studiu şi documentare în Suedia.

■

O delegaţie condusă de arh. Gustav Gusti, vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare, a plecat spre New York pentru a participa la lucrările celei de a doua sesiuni a Comitetului O.N.U. pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare.

■

A sosit la Atena o delegaţie a Uniunii Asociaţiilor Studenţilor din R. P. Romînă care, la invitaţia Uniunii Naţionale a Studenţilor din Grecia, face o vizită în această ţară.

20 ianuarie

La Vina del Mar (Chile) are loc prima reuniune latino-americană de lingvistică şi filologie. Din ţara noastră participă acad. Iorgu Iordan, vicepreşedinte al Academiei R. P. Romîne.

A sosit la Bucureşti Ciang Ying-u, director în Comitetul pentru Relaţii Culturale cu Străinătatea al R. P. Chineze, împreună cu Liu Ciun-liu şi Ien Cia-pan, membri ai delegaţiei culturale a R. P. Chineze la semnarea Planului de aplicare a Acordului cultural pe anii 1964—1965.

21 ianuarie

Sub preşedinţia lui Gogu Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, s-au desfăşurat lucrările şedinţei Comitetului naţional de pregătire a participării R.P.R. la Conferinţa O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare, care va începe la 23 martie, la Geneva. Cu acest prilej Comitetul a examinat unele aspecte ale lucrărilor celei de-a XVIII-a sesiuni a O.N.U. referitoare la comerţul internaţional şi hotărîrile adoptate de Adunarea Generală cu privire la Conferinţă.

■

A început cea de a 4-a ediţie a Festivalului internaţional de televiziune de la Monte Carlo.

Din juriul festivalului face parte Constantin Prisnea, vicepreşedinte al Comitetului de Radiodifuziune şi Televiziune din R. P. Romînă.

documentar

APA pe GLOB

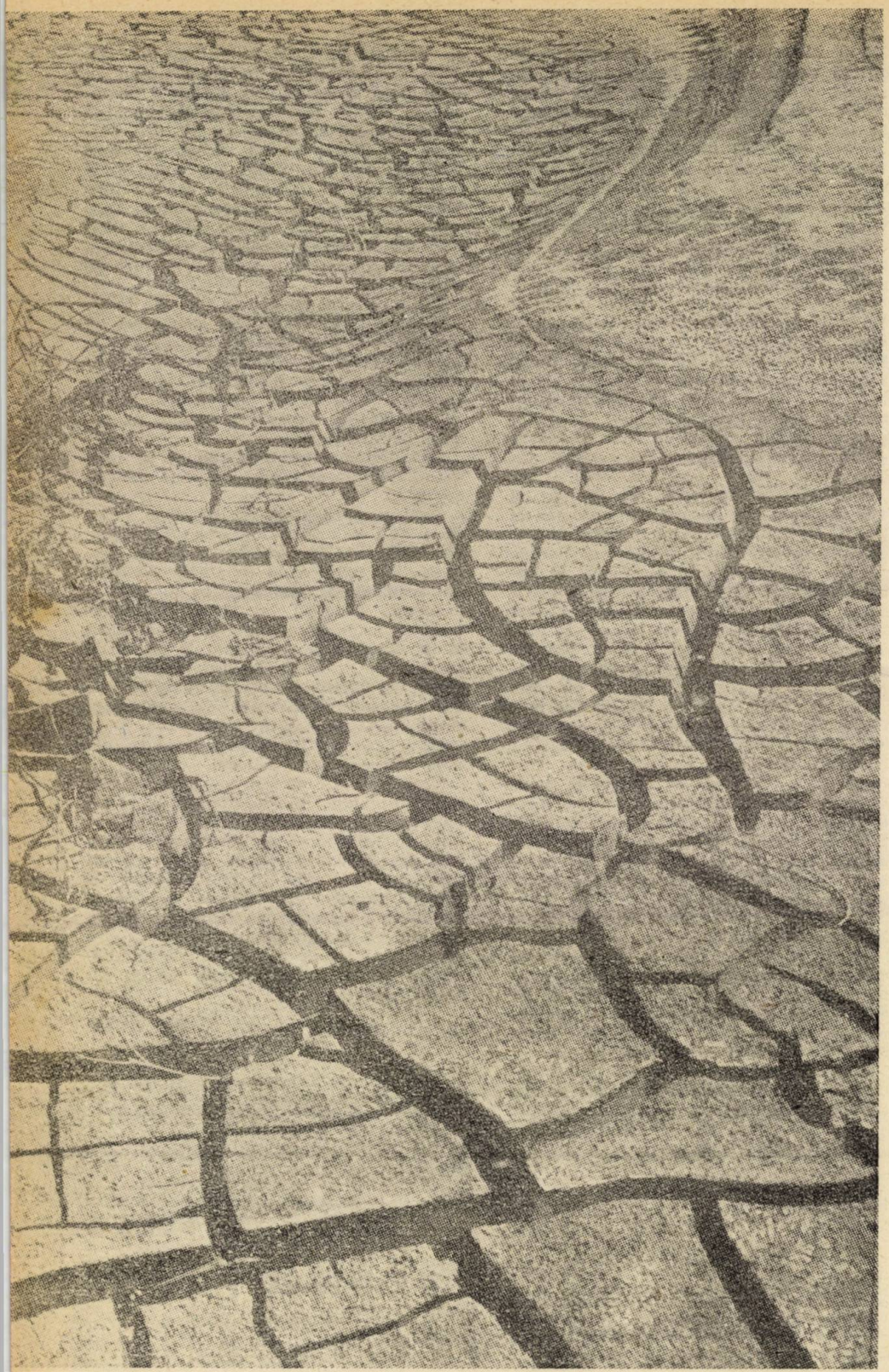

Urmări ale lipsei de apă în Republica Sud-Africană

TRĂIM înconjurați de apă. Pretutindeni în jurul nostru e prezent lichidul în care, încă acum 2 500 de ani, Thales din Millet vedea „începutul a tot ce există".

Trăim înconjurați de apă, de acel element pe care Aristotel îl punea alături de aer, de foc și de pămînt, cînd stabilea cele patru substanțe care stau la baza lumii...

Iată un glob pămîntesc. Petele albastre, legate între ele, ocupă o suprafață mult mai întinsă decît cele verzi-cafenii, care indică uscatul.

După ultimele măsurători, mările și oceanele lumii — „Oceanul Planetar", ocupă 70,7 la sută din suprafața pămîntului ; uscatului nu-i revin decît 29,3 la sută...

În cifre absolute, suprafața de aproximativ 510 100 000 km² a planetei este împărțită între cei 360 700 000 km² acoperiți cu apă și cei 149 400 000 km² care alcătuiesc uscatul. Singur Oceanul Pacific, cu cei 197 700 000 km² ai săi, este mai întins decît toate continentele lumii luate la un loc.

Imensa cantitate de apă cuprinsă în Oceanul Planetar a fost evaluată la 1 330 000 000 km³. Dacă toată această cantitate ar fi întinsă pe suprafața globului pămîntesc, ea s-ar ridica la înălțimea de aproximativ 2 400 m.

Dimensiunile Oceanului Planetar vor fi puse și mai bine în evidență dacă vom adăuga că el cuprinde un volum de apă de aproximativ un milion de ori mai mare decît cel al tuturor fluviilor și rîurilor care brăzdează uscatul celor cinci continente...

Pe măsură ce oamenii au urcat treptele istoriei, ei au lărgit tot mai mult sfera de folosință a apei. De la satisfacerea nevoilor bio și fiziologice, pînă la obținerea primelor culturi irigate, de la primele ambarcațiuni purtate de valuri pînă la „regele abur" descoperit în oala lui Denis Papin, de la paletele primelor roți mișcate de puterea rîurilor pînă la turbinele uriașelor hidrocentrale care dau lumii lumină și forță — apa și-a dovedit din plin capacitatea de a servi omul în continua sa evoluție către progres. Omul a biruit (deși în multe privințe mai are de biruit și azi) forțele oarbe ale apei — a domesticit revărsările și valurile uriașe, a tăiat cărări pe întinderile nesfîrșite ale mărilor și oceanelor și a îmbogățit firul uneori prea sărac al rîului, a săpat drum

spre izvorul din adîncul pămîntului și a adunat ploile căzute din cer. Omul a fost nevoit să facă ordine acolo unde natura a lucrat haotic. Astăzi încă oamenii sînt preocupați să rezolve marile probleme pe care le pune folosirea cît mai rațională a apei pe pămînt.

Pare paradoxal, dar într-o lume alcătuită (geograficeşte vorbind) în proporție de 3/4 din apă, uscatul, atîta cît rămîne, este alcătuit în măsură de 1/3 din regiuni care sînt lipsite, sau aproape lipsite, de apă. Marile deşerturi — Sahara și Arabia, Calahari și Gobi, Gibson (Australia) și Arizona, Tibetul și Patagonia, întinsele stepe ale Asiei, Americii și Australiei, sînt rezultate ale inechității cu care se distribuie apa pe glob. Există regiuni (Sahara, deşertul peruvian) deasupra cărora în decursul unor ani întregi nu cade nici o picătură de ploaie. În regiunea Pirados (Chile), a plouat în 1936, pentru prima oară după 91 de ani...

În același timp, există regiuni ale globului în care precipitațiile ating cantități-record. La poalele Himalaiei, la Cerapundgi, cad anual 12 655 mm apă pe m^2, pe versantul nordic al Camerunului — 10 470 mm, în insulele Hawai — 12 090 mm...[1] Stă în putința oamenilor să aducă corecturi naturii care își împarte apele cu atît de puțină chibzuință.

În fond, este vorba de a transforma părți întinse ale globului într-un sistem de vase comunicante : regiunile mai bogate în ape sînt silite să dea celor mai sărace o parte din surplusul lor. În prezent sînt irigate în lume peste 120 000 000 ha, din care 9 000 000 numai în U.R.S.S. Mijloacele științifice, tehnice și organizatorice de care dispun astăzi oamenii fac pe deplin posibilă creşterea de zeci de ori a acestor suprafețe. (O dovadă este faptul că Uniunea Sovietică își propune să adauge, în următorii 20 de ani, încă 20 000 000 ha irigate celor existente azi).

[1] Spre comparație : în regiunile muntoase ale țării noastre — Făgăraș, Apuseni — cad anual 1200—1400 mm precipitații.

Un grup de ingineri sovietici a elaborat planul irigării deşertului Gobi cu ajutorul izvoarelor din Tibet. Mari baraje și lucrări hidrotehnice ar dirija izvoarele care astăzi alimentează apele ce curg spre sud (unde și așa e prea multă umiditate), îndreptîndu-le spre nord, unde fiecare picătură de apă capătă valori neprețuite. S-ar crea noi fluvii, pe malurile cărora s-ar întinde holde și grădini, ar apărea orașe și sate.

Un alt proiect, datorat inginerului german Herman Segerl, preconizează lupta împotriva deşerturilor africane. E vorba ca fluviul Congo (care varsă azi în Oceanul Atlantic o cantitate mai mare de apă decît fluviile Enisei, Obi, Volga și Nipru laolaltă) să-și schimbe cursul spre Marea Mediterană. Marele fluviu african ar urma să umple la loc, în decursul unui șir de ani, fundurile vechilor mări care au existat cîndva în regiunea actualului lac Ciad și apoi, mai departe, să străbată Sahara, vărsîndu-se în Marea Mediterană, undeva în golful Gabes. Herodot spunea că Egiptul este un „dar al Nilului". Există posibilitatea ca fluviul Congo să facă Africii daruri mult mai bogate.

Acestor proiecte li se adaugă numeroase altele, printre care acelea care își propun schimbări esențiale în viața unor întinse regiuni de pe continentul sud-american : rîuri artificiale ajungînd pînă la 1 100 km în Argentina și udarea a 3—4 milioane ha, pe care s-ar putea cultiva bumbac, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, porumb ; irigarea deşertului Atacama în Chile, legarea prin canale a bazinelor Oceanului și Amazoanelor ; irigarea a 2 milioane de ha în Mexic, ceea ce ar duce la dublarea producției agricole a țării ; crearea rezervelor de apă de care are nevoie Brazilia pentru a-și dezvolta industria siderurgică, chimică, de aluminiu...

În fața omenirii stă, așadar, posibilitatea de a folosi apa pentru fertilizarea solului în regiuni întinse ale globului.

Apa poate face însă infinit mai mult decît atît. Să nu uităm : ea a dat omenirii pe „regele abur" și tot ea l-a detronat treptat pe acesta, înlocuindu-l cu zeul electricității. Electricitatea produsă în centrale hidroelectrice este mai ieftină decît cea produsă pe cale termică. Hidrocentralele pot atinge puteri ce nu sînt obținute în termocentrale (hidrocentrala de la Kuibîşev are o putere de 2,5 milioane kW ; cea care se construieşte la Bratsk va avea o putere de 4,5 milioane ; pe rîul american Columbia funcționează Grand Cooly cu o putere de aproape 2 milioane kW ; centrala care se construieşte la Assuan va avea o capacitate de 2,1 milioane kW). În plus, hidroenergia poate economisi omenirii însemnate cantități de combustibil.

Energeticienii au calculat că lumea dispune de resurse hidroenergetice în sumă de 3 750 000 000 kW. Cu alte cuvinte, apele lumii pot pune în mișcare 2 500 de hidrocentrale ca aceea care se va construi pe Dunăre, la Porțile de Fier.

Energia care s-ar putea căpăta azi prin hidrocentrale întrece de cel puțin 20 de ori energia pe care o furnizează *toate* centralele termo și hidroelectrice de pe glob. Deocamdată însă apa nu dă oamenilor decît 5 la sută din totalul energiei electrice care se produce azi în lume. Dar dacă... ? Există și în această privință proiecte cărora nu le lipseşte grandoarea.

Unul din ele prevede crearea unui baraj peste strîmtoarea Gibraltar — un arc de beton de 29 km care ar transforma complet configurația Mediteranei. Puterea preconizată a hidrocentralei : 100 000 000 kW. În Asia, în bazinul fluviului Gange, unde locuiesc 150 000 000 de oameni, există posibilitatea construirii unui șirag de 50 de hidrocentrale. Puterea totală — 13 000 000 kW.

Brahmaputra — alt fluviu indian, poate trăi vremurile unor noi legende care să le eclipseze pe cele milenare. Aici e posibilă construcția unui șir de 35 centrale, cu o putere de 13 000 000 kW.

Pentru Africa, un grup de ingineri belgieni a elaborat „planul Inga", prevăzînd construcția în bazinul fluviului Congo a

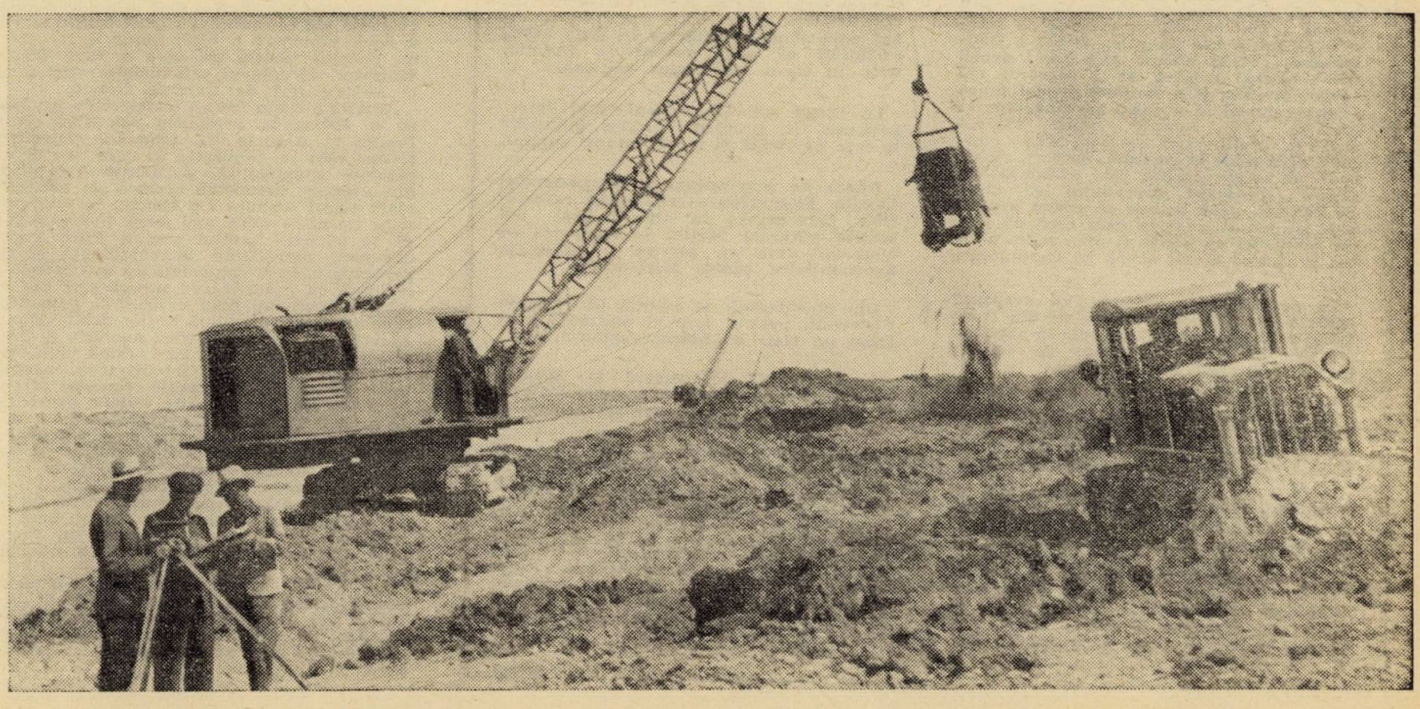

În Stepa Flămîndă se construieşte un canal care va iriga în curînd peste 100 000 ha de pămînt

unui lanț de hidrocentrale cu o putere de 35 000 000 kW, capabile să dea anual sudului african o cantitate de trei ori mai mare de energie electrică decît produce azi Republica Federală Germană.

Apele repezi de munte din America de Sud pot asigura punerea în funcțiune a unor hidrocentrale care merg de la 7 000 000 kW, în Anzi, pînă la 16 000 000 kW, la frontiera dintre Brazilia, Paraguay și Argentina...

Există alte planuri, care prevăd obținerea de energie electrică nu din puterea fluviilor, ci din puterea nesecată a Oceanului Planetar. S-a calculat, de pildă, că de-a lungul coastei de apus a Franței energia unei singure lovituri a valului oceanic are o forță de 75 milioane cai putere.

Au fost elaborate proiecte pentru construcția unor centrale electrice care să folosească fluxul oceanelor. Dar cea proiectată pentru sud-vestul Angliei (800 000 kW) n-a fost realizată, cea plănuită pentru golful Kabsook-S.U.A. n-a fost realizată, cea prevăzută a fi construită în golful Passamanodi la granița dintre S.U.A. și Canada n-a fost realizată... Franța a reușit să ducă la bun sfîrșit construcția centralei „de flux" în estuarul fluviului Rance.

Inginerii francezi au elaborat și alte planuri îndrăznețe care îngăduie, după calcule, obținerea în viitor a unor capacități instalate în centrale „de flux" de ordinul a 18 milioane kW. E interesant de remarcat că dacă aceste centrale vor fi construite, ele vor mări rezistența Pămîntului față de atracția Lunii — rezistență care stă la baza fenomenului de flux și reflux. Se va provoca în felul acesta o oarecare încetinire a rotației pămîntului în jurul axei sale — cu o zi la 2 000 de ani...

Așadar, proiecte — destul de amănunțite de a folosi apa în lupta pentru schimbarea înfățișării pămîntului — nu lipsesc. Posibilitățile tehnice de a executa aceste proiecte există.

Ce-i împiedică în acest caz pe oameni să treacă la înfăptuirea tuturor acestor planuri ?

Dacă omenirea ar cheltui fie și o mică parte din banii pe care-i înghite cursa înarmărilor pentru lucrări hidrotehnice și hidroelectrice, ea ar putea îmbunătăți rapid nivelul de viață al unor popoare, chiar al unor continente întregi. Omenirea cheltuiește azi mai mult de 100 000 000 000 dolari pe an pentru arme. Dar o țară ca Irakul (ca să nu luăm decît un singur exemplu) n-ar avea nevoie decît de 1 400 000 000 dolari pentru a iriga 4 milioane ha pămînt și a-și construi centrale hidroelectrice cu o capacitate de 1 300 000 kW ! Înfăptuirea programului de dezarmare generală și totală ar elibera sume uriașe care ar putea fi folosite pentru înfăptuirea planurilor pașnice ale popoarelor.

■

Nevoile de apă ale lumii cresc considerabil. Cresc și nevoile de hrană. Omul a și început să caute noi mijloace de a-și satisface aceste nevoi. Oare apa, care ocupă 2/3 din suprafața pămîntului, nu ar putea constitui, în bună parte, „ogoarele fertile" necesare vieții ?

Cercetătorii neobosiți ai apelor au descoperit că mările și oceanele constituie de pe acum asemenea „ogoare". Nu e vorba numai de pește, care a constituit dintotdeauna un mijloc de hrană pentru om. În ultima vreme se acordă atenție din ce în ce mai mare planctonului — lumea de vietăți și plante acvatice minuscule. Biologii au calculat cantitatea de albumine și glucide concentrate în fiecare metru cub de apă a oceanului. Rezultatul a fost îmbucurător : 1,5 g albumine, 3,9 g glucide, pentru fiecare m^3. Raportați aceste cifre la cele 1 330 000 000 km^3 de apă ale Oceanului Planetar. Apa poate furniza hrană ieftină și consistentă unui număr de 100 miliarde oameni. E drept că tehnica actuală îngreunează folosirea hranei din apă : pentru a obține un kg de plancton, trebuie filtrate 1 milion tone de apă marină. Dar cine se îndoiește că tocmai apa va pune mîine în mișcare mijloacele tehnice capabile să accelereze obținerea hranei din mările și oceanele pămîntului ?

O problemă de mare importanță pentru viitorul omenirii este păstrarea în stare de curățenie a marelui tezaur acvatic de care dispune. Specialiștii au constatat că în ultima vreme — ca urmare a încetării experiențelor nucleare în atmosferă și sub apă — procentul de radioactivitate din apele lumii a scăzut sensibil. Diferite convenții internaționale încheiate între state au drept scop să asigure curățenia apei, element indispensabil vieții, izvor direct sau indirect al bogățiilor pămîntului.

Dînd în ultimii ani nume oceanelor descoperite pe suprafața vizibilă a Lunii, oamenii le-au spus unora dintre ele al Fertilității, al Liniștii. E cunoscută puterea de atracție pe care o exercită Luna asupra apelor pămîntești. Ideea că oceanele și mările care ne înconjoară ar putea fi la rîndu-le ale Fertilității, Seninătății, Liniștei, exercită asupra minților omenești o putere de atracție considerabil mai mare...

Radu ȚIULESCU

PRESA ACUM 50 DE ANI

Se încheie un acord franco-german privitor la delimitarea zonelor de interese în Asia Mică și la chestiunea căii ferate a Bagdadului. Renunțînd la interesele sale legate de calea ferată a Bagdadului, Franța obține prin acest acord între altele, dreptul de a construi căi ferate în Siria și o creștere și mai mare a influenței ei în această regiune. Ziarul francez „Le Temps" atacă violent acordul, considerînd că s-au făcut concesii prea mari Germaniei, care va putea controla singura mare cale transasiatică. Ziarul reproșează guvernului că duce „o politică slabă numai și numai pentru a fi pe placul acelora care cred că nici un sacrificiu nu poate fi prea mare pentru a ajunge la un acord cu Germania".

În acțiunile lor revendicînd drepturi egale pentru femei, sufragetele din New York au organizat un cortegiu impunător alcătuit din trei regimente de femei, între care unul de amazoane.

La Universitatea din Viena se deschide un curs de literatură română. Prima prelegere : despre însemnătatea operei lui Gala Galaction.

Mărirea flotei militare italiene, precum și alte acțiuni care demonstrează intenția guvernului Italiei de a-și întări situația în regiunea Mării Mediterane, provoacă reacții critice în Anglia și Franța. Comentatorul militar al ziarului londonez „Times" cere guvernului britanic să mărească efectivul flotei din Marea Mediterană și garnizoanele din Malta, Gibraltar și Cipru. Guvernul englez protestează împotriva unei note italiene prin care se propunea Imperiului turc cedarea unor insule Italiei în schimbul unei zone de interese în Asia Mică, susținînd că zona respectivă (Adalia) cade în sfera intereselor engleze.

La Roma are loc o conferință internațională în problema bolilor plantelor la care participă și reprezentanți romîni.

Apare un nou volum al astronomului Camille Flamarion — consacrat cercetărilor întreprinse în ultimii zece ani asupra planetei Marte. — În carte se aduc noi date cu privire la existența așa-numitelor canale marțiene.

Din Portsmouth se anunță că Winston Churchill, primul lord al amiralității, a făcut un zbor cu hidroaeroplanul.

La București, concertează la Ateneu, violoncelistul Pablo Casals. Concertele se bucură de un succes deosebit.

Un incident din Mexic cu influență asupra relațiilor anglo-americane : Condamnarea la moarte de către generalul Villa, pentru agitație subversivă, a cetățeanului englez Benton a stîrnit protestul Angliei, care a cerut efectuarea unei anchete. Statele Unite — care-l susțin pe Villa — se împotrivesc unei asemenea anchete, cu atît mai mult cu cît ea ar duce la întărirea prestigiului președintelui Mexicului Huerta, pe care S.U.A. nu l-au recunoscut.

Tratative franco-algeriene

La sfîrșitul săptămînii trecute, la Paris au avut loc tratative franco-algeriene prilejuite de vizita ministrului algerian al economiei, Boumaza, care a discutat cu miniștrii francezi probleme referitoare la relațiile economice și comerciale dintre cele două țări. Aceste negocieri, care s-au referit în prima fază mai ales la unele aspecte concrete ale schimburilor, sînt continuate în a doua jumătate a lunii ianuarie la Alger, cu prilejul vizitei pe care o face Olivier Wormser, directorul problemelor economice al Ministerului de Externe francez.

Această a doua fază a tratativelor urmează să se refere la problema relațiilor dintre Franța și Algeria în domeniul petrolifer, și mai ales la condițiile în care vor fi exploatate importante zăcăminte petrolifere din Algeria. Discuțiile acestea au loc, constată ziarul francez **Le Monde**, în contextul unor tratative mult mai largi, începute încă de la sfîrșitul anului trecut, între marile companii petrolifere internaționale și Organizația țărilor exportatoare de petrol, în legătură cu modificarea procentelor din veniturile realizate prin exploatări petrolifere care urmează să revină țărilor producătoare. Algeria, care nu este încă membră a Organizației, intenționează însă, după cum scrie **Le Monde**, să obțină modificarea redevențelor plătite de companiile franceze în conformitate cu punctele de vedere prezentate de organizația țărilor exportatoare.

Un punct care urmează, de asemenea, să fie rezolvat îl constituie condițiile de construire a unei conducte petrolifere suplimentare pentru transportarea petrolului din zăcămintele sahariene. (În momentul de față o cantitate de aproximativ 120 000 tone petrol brut nu poate fi evacuată în fiecare lună din lipsa unei capacități de transport suficiente).

În cadrul tratativelor franco-algeriene se va discuta și construirea unei conducte de gaze naturale submarine care ar urma să transporte gazele naturale din zăcămintele algeriene spre țările vest-europene mediteraniene.

„ASCENSIUNEA ŞI PRĂBUŞIREA CELUI DE AL III-LEA REICH“

WILLIAM L. SHIRER:

(Urmare din numărul trecut)

ÎN LUCRAREA sa, William Shirer consacră numeroase pagini crizei economice în care se zbate Germania în anii de după primul război mondial. Obligat să plătească învingătorilor despăgubiri în valoare de 164 miliarde de mărci, guvernul condus de cancelarul Gustav Stresemann, *„fostul purtător de cuvînt al lui Hindenburg şi Ludendorff“*, are de ales între devalorizarea monedei naţionale şi aplicarea unor impozite directe, proporţionale cu veniturile. *„În loc să ridice impozitele celor care pot să plătească, guvernul le reduce... Împins de marii industriaşi şi proprietari funciari, care nu au decît de cîştigat de pe urma pauperizării a milioane de oameni, guvernul lasă în mod deliberat marca să se devalorizeze...“* (pag. 96). În 1921, cu un dolar se pot cumpăra 75 de mărci, în 1922 — 400, în ianuarie 1923 — 7 000, în august acelaşi an — un milion.

Inflaţie, mizerie, profundă nemulţumire a celor mai largi pături ale poporului. De această situaţie încearcă să profite Hitler. La 8 noiembrie 1923, berăria „Bürgerbräukeller“ din München, unde conducătorii guvernului local al Bavariei ţin o întrunire cu reprezentanţii oamenilor de afaceri, este înconjurată de trupe S.A. Ameninţîndu-i cu revolverul, Hitler cere membrilor cabinetului bavarez să i se subordoneze în cadrul loviturii de stat pe care intenţionează să o extindă la întreaga Germanie. Intimidaţi, miniştrii cedează. A doua zi, alături de Ludendorff, „führerul“ mărşăluieşte pe străzile Münchenului, în fruntea a trei mii de huligani înarmaţi cu carabine. Un detaşament de poliţie, format din numai o sută de oameni, le barează drumul. Se naşte o încăierare. Hitler, care în ajun declarase *„Dacă pînă mîine după-amiază nu obţin victoria, mă sinucid“*, se aruncă la pămînt, ca nu cumva să-l atingă vreun glonte. *„Viitorul cancelar al celui de al III-lea Reich este apoi cel dintîi care o şterge de pe cîmpul de luptă“*. (Pag. 113).

Acest puci avortat pare extras dintr-un libret de operetă. Unul din personaje, colonelul von Seisser, şeful poliţiei bavareze, îi reproşează, de pildă, lui Hitler — ca un Conu Leonida redivivus — că *„a făcut o rebeliune fără aprobarea poliţiei“*. Procesul care urmează are acelaşi caracter de farsă. Deşi articolul 81 din Codul penal de atunci prevede că *„oricine va încerca să atenteze prin forţă la Constituţia Germaniei este pasibil de închisoare pe viaţă“*, Hitler e condamnat doar la 5 ani de temniţă şi eliberat la nouă luni după încarcerare. Două săptămîni mai tîrziu, partidul nazist, interzis după puci, capătă din nou drept de existenţă. Un adevărat vodevil — dar cu urmări din cele mai tragice.

Între 1925 şi 1929, hitleriştii recrutează noi adepţi. *„Nici un partid din Germania nu atrage un număr atît de mare de persoane dubioase... Întreţinuţi, asasini, homosexuali, şantajişti, alcoolici se înrolează cu miile în rîndurile lui“* (pag. 173). În această perioadă, este creat S.S.-ul (Schutzstaffel). În fruntea lui e numit în 1929 un crescător de găini care dăduse faliment şi al cărui nume, peste un deceniu, va deveni în toată Europa sinonim cu groaza şi teroarea: Heinrich Himmler. Îşi dă adeziunea şi Paul Joseph Goebbels, unul din „intelectualii“ partidului: pentru a obţine o diplomă, el a colindat în opt universităţi şi, la ora la care intră în partid, este autorul unui roman refuzat de toate editurile, a două piese respinse de toate teatrele şi al unui ciclu de articole pe care le-a propus, fără succes, ziarului liberal „Berliner Tageblatt“. Speculînd faptul că s-a sinucis a doua zi după Hitler, la 1 mai 1945, epigonii nazismului au creat imaginea unui Goebbels devotat cu trup şi suflet „führerului“ său. Ei trec sub tăcere faptul că, cu douăzeci de ani mai înainte, în noiembrie 1925, acelaşi Goebbels face parte dintr-o fracţiune condusă de Gregor Strasser şi, la o şedinţă ţinută la Hanovra cu şefii organizaţiilor districtuale din nordul Germaniei, strigă: *„Cer ca micul burghez Adolf Hitler să fie exclus din rîndurile partidului nazist!“* (pag. 180).

Marea criză economică, care începe în 1929, loveşte greu Germania. Producţia industrială se reduce la jumătate, iar numărul şomerilor ajunge la peste şase milioane. Mii de fabrici şi întreprinderi comerciale dau faliment. În iulie 1931, guvernul este silit să închidă pentru un timp toate băncile. Nemaiputîndu-şi exporta produsele finite, Germania se vede nevoită să-şi restrîngă considerabil importurile de cereale şi cozile la pîine se întind pe distanţe de kilometri.

Shirer zugrăveşte în culori vii portretele cîtorva din personalităţile politice ale Germaniei din anii care preced venirea la putere a lui Hitler: preşedintele Hindenburg, pe jumătate senil şi îmbibat pînă în măduva oaselor de prejudecăţile sale de junker; eminenţa lui cenuşie, generalul Schleicher, care se consideră un Metternich, manevrînd din umbră cu ceea ce i se pare a fi o supremă abilitate; cancelarul Brüning, lipsit de sprijinul Reichstagului şi guvernînd pe bază de decrete; liderii partidelor burgheze, dezorientaţi de radicalizarea corpului electoral, care le acordă din ce în ce mai puţine voturi; conducătorii social-democraţi, speriaţi şi ei de pierderea voturilor, dar refractari pînă la capăt unui front unic cu comuniştii şi susţinîndu-l pe Hindenburg; patronii marilor trusturi industriale, bancare şi comerciale, îngroziţi de perspectiva „bolşevizării“ şi mizînd din ce în ce mai mult pe cartea lui Hitler.

Un singur — dar esenţial — aspect îi scapă autorului aproape cu desăvîrşire: rolul jucat de Partidul Comunist ca unică forţă care se opune fascizării Germaniei. Poate din cauza unilateralităţii surselor lui de informaţie — în covîrşitoare majoritate documente naziste — Shirer acordă luptei comuniştilor împotriva lui Hitler un spaţiu extrem de redus, pe care-l umple, de cele mai multe ori, cu aprecieri eronate, în vădit contrast cu luciditatea şi realismul celorlalte consideraţii ale sale. Shirer omite să menţioneze faptul că Partidul Comunist a fost singurul care a văzut cu claritate pericolul reprezentat de hitlerişti, singurul care a prevenit poporul asupra acestei primejdii,

singurul care a combătut nazismul cu infinit curaj şi spirit de sacrificiu.

Pentru tabăra burgheză, 1932 este anul intrigilor de culise. Toţi conspiră împotriva tuturor, într-un cadril care ar fi comic, dacă urmările nu s-ar dovedi atît de dezastruoase.

Capul de afiş îl deţine „machiavelicul" Schleicher care, în dorinţa de a-l da peste cap pe cancelarul Brüning, susură la urechea lui Hindenburg sfaturile cele mai contradictorii, duce tratative cu naziştii dar se pronunţă pentru interzicerea S.S.-ului şi S.A.-ului, recomandă o „guvernare de mînă forte" dar provoacă în Reichstag atacuri împotriva „abuzurilor dictatoriale" etc. etc. La 1 iunie, Brüning e înlocuit cu von Papen, boiernaş scăpătat şi reîmbogăţit prin căsătoria cu fiica unui industriaş, om pe care *„nu-l iau în serios nici prietenii, nici duşmanii"* şi care nu e nici măcar deputat în Reichstag. *„Cabinetul baronilor"* pe care-l formează patronează cu indulgenţă cele mai sîngeroase violenţe ale bandelor hitleriste. Schleicher continuă să comploteze, ba cu von Papen împotriva lui Hitler, ba cu acesta împotriva cancelarului.

În alegerile din iulie, toate forţele reacţiunii acţionează împotriva Partidului Comunist. Şi totuşi acesta înregistrează o considerabilă creştere a voturilor obţinute, trimiţînd în Reichstag 89 de deputaţi — cu 12 mai mult decît în alegerile precedente.

Se marchează şi o creştere a numărului de voturi acordate naziştilor, în dauna celorlalte partide de extremă dreaptă.

În august, Hitler are o întrevedere cu Hindenburg. Căpetenia naziştilor cere să fie numit cancelar. Bătrînul mareşal îl refuză. Dialogul între ei e reprodus — transfigurat artistic, dar cu un mare respect faţă de autenticitate — de Bertolt Brecht în „Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită". Furios, Hitler şi aliaţii săi răstoarnă de la putere pe von Papen. În noiembrie au loc noi alegeri. Rezultatele lor umplu de spaimă întreaga reacţiune din Germania: hitleriştii pierd două milioane de voturi şi 34 de locuri în Reichstag. *„Fluxul nazist începe să dea înapoi. Legenda invincibilităţii sale a fost nimicită. Hitler se află într-o poziţie mult mai slabă pentru a pretinde puterea"* (pag. 241). Dar asta nu e tot. Majoritatea celorlalte partide burgheze înregistrează şi ele pierderi simţitoare. Plătind pentru politica lor şovăielnică, de compromis, social-democraţii îşi văd scăzînd atît numărul voturilor, cît şi cel al locurilor în Reichstag. În schimb, Partidul Comunist primeşte cu 750 000 de voturi în plus — trecînd astfel de 6 milioane — şi are 100 de deputaţi, cu 11 mai mult ca în iulie.

Curba constant ascendentă a popularităţii comuniştilor determină o regrupare a forţelor reacţiunii. Von Papen negociază cu Hitler alcătuirea unui cabinet comun. Hindenburg îl convoacă din nou pe „führer" şi îi oferă locuri în guvern. Fiecare din ei speră că îi va trage pe sfoară pe ceilalţi doi. Incorijibilul Schleicher continuă să ţeasă intrigi şi, dintre toţi candidaţii, el e cel care este numit cancelar la 2 decembrie 1932. Guvernarea lui durează 57 de zile, în care timp, după propria sa declaraţie, este trădat de 57 de ori pe zi. Dar e o clarviziune *post-festum*: la 15 ianuarie, el declară: *„Hitler nu mai e o problemă, mişcarea sa a încetat de a mai fi un pericol, iar nazismul e un fenomen care aparţine trecutului"* (pag. 252).

Exact două săptămîni mai tîrziu, Schleicher e înlocuit cu Hitler. La aceasta contribuie şantajul exercitat asupra lui Hindenburg (care primise „în dar" o moşie din partea marilor latifundiari, pentru a-i scuti de restituirea împrumuturilor acordate de guvern), dar mai ales presiunea cercurilor industriale şi bancare germane şi internaţionale, care consideră că naziştii sînt singurii capabili să zăgăzuiască *„procesul de comunizare"* a Germaniei. La 30 ianuarie 1933, Hitler devine cancelar. *„În fostul vagabond austriac, clasele conservatoare găsesc omul... care le va ajuta să-şi atingă ţelurile. Nimicirea Republicii de la Weimar e doar primul pas. Ceea ce se urmăreşte este lichidarea oricărei democraţii, destiinţarea organizaţiilor muncitoreşti, ...reconstituirea unei puternice forţe militare..."*. (Pag. 261).

Din primele zile, în cel de al III-lea Reich domneşte cea mai cumplită teroare. Goering declară făţiş: *„Noi nu avem să ne împiedicăm de considerente de dreptate. Misiunea noastră e să ucidem şi să distrugem!"* Partidul Comunist este în centrul atenţiei naziştilor, sediile lui sînt devastate, conducătorii şi membrii săi de rînd arestaţi, torturaţi, aruncaţi în lagăre de concentrare sau asasinaţi la locuinţele lor. Pentru a crea un curent de opinie anticomunist, hitleriştii încendiază Reichstagul, aruncînd vina asupra comuniştilor şi pretinzînd că au în acest sens cele mai concludente probe. Shirer citează însă numeroase documente care dovedesc în mod categoric răspunderea naziştilor şi a lui Goering personal. Iată de pildă un moment din depoziţia generalului Franz Haller, şeful statului-major german în prima parte a celui de al doilea război mondial, la procesul de la Nürnberg: *„La un prînz... în 1942, conversaţia se ducea în jurul valorii artistice a clădirii Reichstagului. Cu propriile mele urechi l-am auzit pe Goering întrerupînd discuţia şi strigînd: — Singurul care ştie cu adevărat ceva despre Reichstag sînt eu, deoarece eu i-am dat foc. Şi Goering s-a pocnit satisfăcut cu palma peste coapsă"* (pag. 269).

În 1933 însă, grosolana provocare e folosită pentru a suprima presa comunistă, a înteţi teroarea şi a înscena cunoscutul proces de la Leipzig *„care se dovedeşte un fiasco pentru naziştii şi mai ales pentru Goering, pe care Dimitrov îl face de rîs"* (pag. 270).

În aceste condiţii au loc alegerile din 5 martie 1933. În ciuda faptului că la guvern sînt naziştii, în ciuda represiunilor feroce, în ciuda întemniţării conducătorilor Partidului Comunist, acesta obţine 4 848 000 de voturi. Peste 56 la sută din alegători se pronunţă împotriva lui Hitler, care era sigur că va recolta două treimi din voturi. Abia cu sprijinul partidului naţionalist al lui von Papen, naziştii dispun în Reichstag de o majoritate de 16 deputaţi. Peste puţine zile însă, după ce ordonă arestarea aleşilor comunişti, Hitler obţine de la un Reichstag docil împuterniciri depline pentru a guverna în mod dictatorial. La 23 martie 1933, regimul parlamentar din Germania îşi pune capăt vieţii de bunăvoie.

Shirer dă amănunte interesante cu privire la atitudinea partidelor politice din Reichstag, după înlăturarea comuniştilor, atunci cînd veleităţile totalitare ale lui Hitler nu mai rămîn un secret pentru nimeni. Monseniorul Kaas, de pildă, liderul partidului catolic „de centru", solicită „führerului" o singură şi măruntă favoare: ca Hindenburg să-şi păstreze dreptul de veto asupra legilor împotriva cărora are de formulat obiecţii. Hitler îi face o promisiune verbală, pe care însă refuză să o confirme în scris. Totuşi deputaţii catolici votează în unanimitate deplinele puteri pentru căpetenia naziştilor.

Două luni după aceea vine rîndul social-democraţilor să se prezinte — şi să cadă — la examenul pentru apărarea democraţiei parlamentare. La 10 mai, hitleriştii ocupă sediile partidului, interzic apariţia tuturor ziarelor şi publicaţiilor sale şi arestează mii de muncitori socialişti. Dar liderii continuă să nutrească iluzia absurdă că nazismul îi va tolera şi nu numai că nu îl combat, dar merg pînă acolo încît blamează pe socialiştii din străinătate care-l atacă pe Hitler. La şedinţa din 19 mai a Reichstagului ei votează în unanimitate moţiunea de aprobare a politicii externe a acestuia, iar la 19 iunie aleg un nou comitet de conducere, *„mai apropiat de ideile naţional-socialismului"*. În zadar! Trei zile mai tîrziu, partidul social-democrat este dizolvat definitiv, ca *„organizaţie subversivă şi ostilă Statului"*. Seria de compromisuri şi laşităţi nu a servit decît la dezorientarea şi demobilizarea unei părţi din muncitorimea germană.

Aceasta face repede cunoştinţă cu monstruoasa duplicitate caracteristică hitlerismului. Guvernul nazist proclamă 1 mai 1933 sărbătoare legală, dîndu-i numele de *„Ziua muncii naţionale"*. Lideri sindicali, *„surprinşi de această dovadă de prietenie"*, colaborează cu hitleriştii la organizarea unei manifestaţii de mari proporţii care se ţine la Berlin. Hitler însuşi declară reprezentanţilor proletariatului: *„Veţi vedea cît de neadevărată şi de nedreaptă e acuzaţia ce ni se aduce că am fi împotriva muncitorilor germani!"* La mitingul care are loc, „führerul" lansează lozinca *„Onorăm munca şi respectăm pe muncitor"*. În aceeaşi seară, Goebbels notează în jurnalul său intim: *„Mîine vom ocupa sediile sindicatelor"*. Şi într-adevăr, la 2 mai, sediile sînt ocupate, bunurile confiscate, sindicatele dizolvate iar conducătorii lor arestaţi. Hitleriştii declară acum făţiş că au de gînd să *„restabilească autoritatea absolută a conducătorului firesc al fabricii — patronul... Numai el poate decide. Patronul va redeveni stăpîn în casa lui"* (pag. 281—283).

După ce au dat astfel o prompţă dovadă a gratitudinii lor faţă de marele capital care i-a subvenţionat, naziştii se grăbesc să-şi afirme fidelitatea şi faţă de cealaltă forţă căreia îi datoresc venirea la putere — ofiţerimea. Într-un discurs care durează două ore, Hitler se adresează generalilor şi amiralilor, făgăduindu-le că acum se vor putea ocupa nestingheriţi de reînarmarea Germaniei. Auditorii sînt, bineînţeles, încîntaţi. Shirer citează un extras din memoriile rămase inedite, ale generalului Blomberg, pe atunci ministru al Apărării naţionale, care notează cu satisfacţie că „führerul" deschide *„un larg cîmp de activitate, cu mari perspective de viitor"* (pag. 289).

Cîmpul de activitate se va confunda curînd cu cîmpul de luptă, iar perspectivele de viitor sînt viitoarele zeci de milioane de victime ale celui de al doilea război mondial.

(Va urma)

Nicolae MINEI

New Statesman

LONDRA

SPIRITUL GENEVEI

SPRE DEOSEBIRE de numeroase conferințe precedente, Conferința pentru dezarmare de la Geneva, care își reia lucrările, se poate lăuda cu unele succese reale dar limitate, care au contribuit la procesul de destindere strategică a Europei, fără să provoace speranțe prea îndrăznețe că obiectivul final, acela al dezarmării pe scară largă, ar putea fi atins în stadiul actual. Propunerilor de dezarmare controlată le-a luat locul în mod evident abandonarea unilaterală a armamentelor învechite, prea costisitoare sau îndoielnice sub aspectul eficienței. De aceea, este un semn al vremii încurajator faptul că planul de dezarmare prezentat recent de partidul laburist, deși în principiu favorabil inspecției, recunoaște importanța reală a limitării și controlării armamentelor existente. Din păcate nu se menționează nivelul sau natura forțelor suficiente pentru a da sentimentul de siguranță necesar pentru efectuarea reducerilor asupra cărora s-ar cădea de acord.

După ce a înscris între realizări linia directă de comunicații Moscova—Washington, Tratatul privitor la interzicerea parțială a experiențelor nucleare precum și interzicerea plasării de arme nucleare în spațiul cosmic, Conferința de la Geneva va trece, cu optimism prudent, la examinarea următorului punct de pe ordinea de zi, crearea de posturi de observație în regiunile în care există o încordare latentă și în care există armament nuclear. În momentul de față ambele planuri cer reduceri substanțiale ale forțelor existente în Europa și în alte regiuni ale lumii — diferențele existente referindu-se numai la amploarea și termenele acestor reduceri — și presupun că o Europă denuclearizată nu este numai ceva de dorit dar și ceva realizabil.

Anthony VERRIER

ПРОЛЕТАРИИ ВСЕХ СТРАН, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

ТРУД

Орган Всесоюзного Центрального Совета Профессиональных Союзов

MOSCOVA

DEZARMARE, NU CURSA ÎNARMĂRILOR

LA PALATUL Națiunilor au început din nou ședințele comitetului celor 18 state pentru dezarmare.

Participanții la tratativele de dezarmare trebuie să dezvolte acel prim succes obținut, rezultat al încheierii tratatului cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare și înțelegerea între U.R.S.S. și S.U.A., întărită prin rezoluția Adunării Generale O.N.U. privitoare la interzicerea plasării pe orbită a obiectelor avînd la bord arma nucleară și alte arme de exterminare în masă. Acești primi pași spre un triumf al rațiunii dovedesc că în vremurile noastre există posibilități reale de a se găsi mijloace pentru soluționarea problemelor internaționale litigioase pe baza principiilor coexistenței pașnice. Îmbunătățirea climatului internațional care a survenit în urma acordurilor realizate impune tuturor participanților la comitet să meargă mai departe pe calea unor înțelegeri care să ducă la dezarmarea generală și totală.

Se știe că încă în martie 1962, cînd comitetul celor 18 și-a început lucrările, guvernul sovietic a prezentat spre examinare participanților la tratative un proiect de tratat concret, detailat, cu privire la dezarmarea generală și totală sub un strict control internațional. Acest proiect se bazează pe factori reali ai vieții contemporane, ia în considerare interesele tuturor părților, constituie și în prezent o bază trainică pentru a se realiza o înțelegere reciproc acceptabilă în problemele dezarmării generale și totale.

La Geneva încep tratativele în problemele dezarmării. În legătură cu aceasta trebuie să atragem atenția asupra faptului că Uniunea Sovietică, în numele realizării unui acord, a mers nu o dată în întîmpinarea puterilor occidentale, tinzînd pe toate căile să apropie pozițiile părților în problemele litigioase. Poate fi dată ca exemplu atitudinea Uniunii Sovietice față de așa numita „umbrelă protectoare" nucleară. În cursul tratativelor care au avut loc în trecut, puterile occidentale au exprimat nu o dată ideea că ar trebui în cursul dezarmării să fie păstrată o anumită cantitate de rachete care să îndeplinească rolul de „umbrelă protectoare" nucleară în timpul înfăptuirii măsurilor de dezarmare.

Uniunea Sovietică, luînd în considerare poziția occidentului și fără a da înapoi de la poziția sa principială în problemele dezarmării, s-a declarat de acord să se oprească o anumită cantitate de rachete la dispoziția U.R.S.S. și S.U.A. pînă la sfîrșitul celei de-a doua etape a dezarmării, iar la Sesiunea a 18-a a Adunării Generale O.N.U. a mers mai departe, declarîndu-se de acord de a păstra aceste rachete pînă la sfîrșitul etapei a treia a dezarmării.

Trebuie subliniat că Uniunea Sovietică nu numai declară că este gata să încheie imediat un acord eficient de dezarmare, dar și sprijină această hotărîre prin măsuri concrete, practice. După cum se știe, Uniunea Sovietică a hotărît să reducă în 1964 cheltuielile la capitolul apărării din buget cu 600 milioane ruble și a anunțat intenția de a efectua o nouă reducere a forțelor sale armate.

Un loc important în lucrările comitetului celor 18 state trebuie să-l ocupe de asemenea problemele referitoare la măsurile pentru atenuarea încordării internaționale și statornicirea încrederii în relațiile dintre state. Uniunea Sovietică nu a adoptat niciodată și nu adoptă poziția „totul sau nimic" în problemele dezarmării. Dimpotrivă, ea se pronunță pentru ca, încă în prezent, să se cadă de acord asupra unor probleme urgente a căror soluționare ar permite slăbirea pericolului unui război racheto-nuclear și ar îmbunătăți întreaga atmosferă internațională.

Pentru a se asigura pacea și a se soluționa în sfîrșit problema dezarmării trebuie încă în prezent să nu fie adoptate nici un fel de măsuri care ar putea îngreuna tratativele de la Geneva. Toată omenirea așteaptă vești bune din Geneva și aceste speranțe ale popoarelor nu trebuie să fie înșelate. Trebuie să obținem ca destinderea care s-a conturat în relațiile internaționale să ducă la o cotitură hotărîtă spre o pace trainică, stabilă.

S. VLADIMIROV

LE FIGARO

PARIS

INTERVIU CU PREȘEDINTELE REPUBLICII PANAMA, CHIARI

DUMNEAVOASTRĂ, domnule ziarist, sînteți oare de părere că în epoca noastră există ceva veșnic în materie internațională ? Nu, desigur : în vremurile noastre numai ce se urzește în ceruri este veșnic. Dar S.U.A. continuă să se opună imperturbabil tuturor plîngerilor și mustrărilor noastre, deoarece un tratat datînd din 1903 conține cuvîntul „veșnic". Sînt sigur că exprim voința poporului meu atunci cînd iau hotărîrea să nu mai întrețin relații diplomatice cu guvernul de la Washington atît timp cît nu va fi acceptat ideea că sîntem o națiune adultă, care dorește să fie considerată ca atare...

Iată declarația pe care mi-a făcut-o președintele Republicii Panama, Roberto Chiari, în cursul unui interviu exclusiv de 45 de minute destinat ziarului **Le Figaro.**

Dl Chiari nu mi-a ascuns că această situație riscă să se prelungească destul de mult timp și mi-a dat de înțeles foarte clar că întrevederile sale cu dl Thomas Mann, trimisul personal al președintelui Lyndon Johnson, nu au dat rezultate. Într-adevăr, mi-a spus dl Chiari, atunci cînd guvernul S.U.A. arată că îi este imposibil să negocieze sub presiune, nu este vorba numai de mișcarea populară care, de altfel, în prezent este pe cale să se potolească în urma acțiunii guvernului panamez. Washingtonul consideră că ruperea relațiilor diplomatice constituie, pentru S.U.A., o „presiune" la fel de inacceptabilă.

— Ce atitudine uimitoare, continuă președintele panamez. O națiune atît de mare și de puternică din punct de vedere militar vorbește de presiune din partea unei țări mici ca a mea. Cum am putea oare să reacționăm altfel, și în mod mai demn, decît refuzînd să menținem relații cu un guvern care, ori de cîte ori invocă tratatul a cărui interpretare înțelege să și-o rezerve, jignește onoarea noastră națională ? Sîntem gata să reluăm în orice moment relațiile cu Washingtonul, dar pentru aceasta punem o condiție. O sin-

gură și unică condiție, care este următoarea : S.U.A. trebuie să recunoască faptul că din 1903 lumea a evoluat.

Apoi, președintele Chiari rezumă în cîteva fraze modul în care concepe relațiile viitoare dintre cele două țări, așa cum l-a expus, arată el, în deplină sinceritate președintelui Kennedy în cursul vizitei făcute la Casa Albă în iunie 1962.

— Opera de construcție a canalului a comportat doi participanți : nord-americanii au adus banii și tehnica. Noi am adus pămîntul. Nu s-a ținut seama de aceasta în 1903, dar nu este un motiv pentru ca o asemenea situație să se prelungească veșnic. Vrem un nou acord, stabilit într-un spirit modern, un contract de asociere între parteneri care se respectă reciproc și nu caută să se exploateze unul pe celălalt. Atitudinea noastră nu este oare rezonabilă ?

Președintele Kennedy, spune dl Chiari, l-a ascultat cu simpatie. Dar comisia desemnată de acesta s-a mulțumit să caute o îmbunătățire în cadrul tratatului existent, care suferise deja cîteva modificări favorabile în 1936. Au fost realizate în mod efectiv progrese în diverse domenii. Dar cînd și-a dat seama că respectiva comisie evita în mod hotărît să abordeze fondul problemei, președintele Chiari a cerut președintelui Kennedy — peste un an — să recheme comisia și să ia în considerare alte mijloace pentru a da satisfacție Republicii Panama.

— Cu mult înainte, în 1959, declară în continuare dl Chiari, s-au produs incidentele sîngeroase de care vă amintiți. Pentru noi, zona este o parte a teritoriului național care a fost pur și simplu închiriată în vederea construirii canalului. Nu se putea pune problema de a înstrăina suveranitatea noastră și de a renunța ca drapelul nostru să fluture deasupra acestei zone. Incidentele din 1959 au început printr-un marș cetățenesc condus de membri ai Adunării Naționale, printre care fostul ministru al afacerilor externe, Aquilino Boyd, care conduce astăzi delegația panameză. Dar autoritățile zonei au considerat inadmisibil ca drapelul panamez să poată defila pe străzile lor. A curs sînge. Dl Eisenhower ne-a trimis pe dl Merchant, așa cum dl Johnson ne-a trimis acum pe dl Mann. Apoi, săptămîna trecută, a curs din nou sînge, mai mult ca oricînd. De asemenea, mai inutil ca oricînd, deoarece astăzi există totuși alte mijloace să oprești o mulțime dezarmată — gaze lacrimogene, furtunuri de incendiu, știu eu ? — mai degrabă decît să tragi cu gloanțe.

— Prietenie și colaborare — iată tot ce vrea poporul panamez. Dar prietenia și colaborarea nu mai sînt posibile astăzi în cadrul tratatului existent.

RELAȚIILE AMERICANO-FRANCO-VEST-GERMANE

ANUNȚÎND în fața Bundestagului că va pleca la Paris la 15 februarie și făcînd profesie de credință față de prietenia și împăcarea cu Franța, cancelarul Erhard a încercat să împrăștie într-o măsură oarecare norii negri care planează de la o vreme încoace deasupra peisajului pașnic al relațiilor franco-vest-germane. În măsura în care nu se va pune problema renunțării la drepturi suverane, ca în cazul Argoud, cancelarul Erhard va găsi sprijinul tuturor partidelor.

Indispoziția palpabilă a guvernului francez după călătoria lui Erhard în S.U.A. subliniază însă că nu este atît vorba despre o indispoziție franco-vest-germană, cît despre o indispoziție aproape cronică franco-americană, evident molipsitoare. Neîncrederea lui de Gaulle a fost trezită îndeosebi de faptul că s-au anunțat consultări americano-vest-germane pentru examinarea înțelegerilor realizate în decembrie la Bruxelles.

Partea vest-germană s-a și grăbit apoi să atenueze interpretarea pe care Washingtonul a dat-o acestei laturi a rezultatului călătoriei. Cu toate acestea ar fi absolut necesar să se clarifice lucrurile în legătură cu înțelegerea fulger de la Bruxelles. Pînă în momentul de față nu există nici un om care poate să prezinte o imagine a acestei noi piețe comune agrare. Aceasta se datorește, probabil, faptului că și astăzi continuă să mai existe, pe lîngă o vagă viziune de perspectivă, imagini foarte diferite asupra acestei piețe, în locul unui singur tablou.

Ușoara politică de oscilare a Bonnului, care face un pas înainte și apoi repede un mic pas înapoi, nu este valabilă numai pentru partenerul american, ci și pentru cel francez. Trebuie să știm că și speranțele într-o nouă intervenție a Bonnului în favoarea unificării vest-europene, alimentate de declarația cancelarului, care a afirmat că, în această direcție, va acționa cu asentimentul lui de Gaulle cu prilejul vizitei sale la Roma, au fost estompate prompt prin constatarea purtătorului de cuvînt al guvernului că deocamdată guvernul vest-german nu se gîndește la propuneri precise.

Guvernul federal se află în momentul de față în situația unui om cu doi prieteni buni care nu se prea simpatizează reciproc. Președintele Franței nu scapă astăzi nici un prilej de a-și dovedi independența față de puterea conducătoare din N.A.T.O., adică față de S.U.A. O vizită oficială franceză în S.U.A. este de mult scadentă. La funeraliile lui Kennedy, o asemenea vizită începuse să se contureze, dar, abia întors în Franța, de Gaulle a comunicat că așteaptă vizita președintelui S.U.A. la Paris. În cele din urmă, de Gaulle a fost destul de mărinimos pentru a veni în întîmpinarea S.U.A., cel puțin din punct de vedere geografic. Parisul a întreprins sondaje pentru a afla dacă, cu prilejul călătoriei lui de Gaulle în Mexic, în luna martie, Johnson nu ar fi dispus să se întîlnească cu președintele Franței pe insula Martinica din Antilele franceze. Washingtonul a refuzat.

Generalul, plin de mîndrie națională, nu scapă nici o posibilitate de a demonstra americanilor că linia sa politcă generală este opusă celei americane. Acest lucru este valabil îndeosebi pentru spațiul Asiei răsăritene care provoacă permanent griji politicii S.U.A.

Generalul de Gaulle are, evident, viziunea unui gen de politică de clește față de S.U.A. Cealaltă lovitură a acestui clește urmează să fie Europa (citește : comunitatea economică europeană).

Progresele pe calea unificării Europei se lasă așteptate de aproape un an, de cînd de Gaulle a respins cererea Marii Britanii de a intra în Piața comună. Poate că la 27 ianuarie, cînd de Gaulle va ține una din rarele și spectaculoasele sale conferințe de presă, se va afla modul în care își imaginează președintele Franței această latură europeană a cleștelui făurit împotriva S.U.A. Este vorba probabil despre o ediție nouă a planului Fouchet, privind o Europă a patriilor cu comisii comune pentru apărare, economie și cultură.

Dacă adăugăm la aceasta și proiectata unificare a consiliilor ministeriale și a organelor executive ale celor trei comunități europene — Comunitatea economică europeană, Uniunea cărbunelui și oțelului și Euratom — aprobată de Franța după multe ezitări, s-ar putea vorbi poate, în pofida tuturor rezervelor, despre un progres. Politica vest-germană îl va saluta în principiu. Dar ea va trebui să aibă grijă ca această uniune să rămînă, din punct de vedere economic și politic, deschisă lumii exterioare și ca ea să nu devină un instrument al politicii antiamericane. Guvernul federal va trebui să insiste ca vîrful acestei uniuni să nu devină un club feudal al șefilor de guvern din Europa. Antiparlamentarului de Gaulle trebuie să i se smulgă garan-

În Brazilia, la o conferință de presă a patrioților din Venezuela, vorbește arhitectul Marcos Negron.

tarea controlului parlamentar asupra acestei uniuni. Astăzi, hotărîrile luate de guvernele celor șase țări privind Comunitatea economică europeană devin legi în cadrul acestor țări fără a avea aprobarea parlamentelor. E o stare de fapt inadmisibilă.

Dacă politica vest-germană ar reuși să facă în așa fel încît linia generală a generalului de Gaulle să devină folosibilă pentru Europa, dacă politica vest-germană ar reuși să neutralizeze factorii antiamericani ai politicii gaulliste, ea ar aduce un mare serviciu alianței atlantice. O Europă unită ar îndeplini într-un anumit sens și concepțiile lui de Gaulle despre o forță europeană proprie, aprobată în principiu și de S.U.A. Antiamericanismul său este, oricum, numai reversul concepțiilor sale privind Europa.

Le Monde

PARIS

DEZORDINI LA CALCUTTA

TULBURĂRILE care continuă de cîteva zile la Calcutta constituie un nou subiect de îngrijorare pentru cercurile guvernamentale de la New Delhi, în rîndul cărora incertitudinea ce domnește în legătura cu starea sănătății dlui Nehru a provocat o oarecare neliniște.

Primul ministru indian a fost imobilizat la începutul săptămînii trecute în momentul în care se deschidea Congresul anual — considerat deosebit de important — al Partidului Congresul Național Indian. Ca și în Anglia, unde un accident similar a avut loc cu dl McMillan la deschiderea Congresului conservator, controversele asupra succesiunii dlui Nehru nu au întîrziat să se declanșeze. De mai mulți ani se fac speculații la New Delhi asupra numelui celui care va lua într-o zi locul dlui Nehru. Dar spre deosebire de dl McMillan, dl Nehru nu consideră că a venit timpul pentru a lăsa frînele conducerii din mînă. Aceasta este probabil și părerea majorității conducătorilor partidului, în lumina crizei survenite în Bengal. Ultima sesiune anuală a partidului a arătat că acesta este, în continuare, adînc divizat și fiecare știe că persoana primului ministru este factorul principal de raliere. Pentru majoritatea observatorilor, în pofida ambițiilor numeroșilor candidați la succesiunea lui Nehru, singurul nume asupra căruia s-ar putea cădea de acord ar fi cel al dnei Indira Ghandi, fiica dlui Nehru.

Evenimentele din Calcutta au izbucnit deci într-un moment critic. Bengalul face parte dintr-o regiune a Indiei în care densitatea populației este foarte mare. Această populație a fost întotdeauna foarte explozivă. Conviețuirea comunităților musulmană și hindusă în această provincie a transformat-o încă din timpul dominației engleze în principalul cîmp de operațiuni al luptelor religioase care au însîngerat în permanență Imperiul Indiilor. Chiar înainte de independență, în 1946 în această provincie au avut loc masacre înfiorătoare.

În urma legii de independență, în 1947, Bengalul a fost împărțit, partea sa răsăriteană fiind alipită Pakistanului în conformitate, dealtminteri, cu vechile planuri ale lordului Curzon care în 1905 hotărîse să împartă această provincie.

Spre deosebire de cele petrecute atunci în alte locuri din peninsula indiană, împărțirea Bengalului n-a alimentat controverse teritoriale între India și Pakistan (în afară de cele privind cîteva districte, care au fost transferate ulterior). Ea a făcut în schimb ca minoritățile din cele două țări să fie gata oricînd de a se ciocni. În 1949—1950 zvonurile privind persecuțiile religioase atît de o parte cît și de alta a frontierei au creat un dublu curent de exod, care a neliniștit guvernele Indiei și Pakistanului.

Începînd din această epocă la Calcutta există o „problemă a refugiaților" : mii de persoane au venit să aglomereze imensul oraș, care continuă să atragă în mod primejdios populația regiunilor vecine, fără a li se putea asigura de lucru sau locuințe. Această suprapopulare a Calcuttei explică de ce, periodic, orașul este agitat de greve, tulburări și dezordini de toate genurile.

Astăzi dezordinile au luat caracterul luptei religioase. Cel puțin asta a fost scînteia care a aprins praful de pușcă. Pretextul inițial l-a constituit criza care a izbucnit în îndepărtatul Cașmir în ultimele zile ale lunii decembrie cînd dintr-un sanctuar musulman a fost furat părul lui Mahomed, care era păstrat acolo. Relicva a fost găsită, dar situația a rămas încordată în Cașmir. Ea preocupă poate cercurile guvernamentale de la New Delhi mai mult decît problema Bengalului, căci riscă să ațîțe din nou conflictul permanent latent cu Pakistanul.

THE OBSERVER

LONDRA

SITUAȚIA ECONOMICO-SOCIALĂ DIN S.U.A.

REVOLTA NEAGRĂ a coincis cu alte evenimente revoluționare și este în parte un simptom al lor. Uriașa viteză a schimbării tehnologice și colosalele mișcări de populație au spart de asemenea tiparele istorice și politice ale S.U.A. Revolta neagră este nu numai o afirmare a egalității rasiale, dar și un protest împotriva sărăciei, împotriva șomajului, a locuințelor proaste și a învățămîntului slab. Ea este glasul cincimii înăbușite a națiunii americane, atît neagră cît și albă, în pericol să fie lăsată să putrezească, ca o masă de oameni inculți, nefolosibili, pe măsură ce țara pășește înainte într-o nouă eră industrială.

Căci însuși progresul științei și tehnologiei, în urma căruia obiectivul unei democrații multirasiale prospere nu mai este o utopie, tinde de asemenea să creeze noi obstacole în calea îndeplinirii lui. Lupta rasială și spectaculoasa dezvoltare industrială și urbană a Americii sînt legate între ele în modul cel mai dramatic în marile orașe americane. În aproape toate cele 14 orașe pe care le-am vizitat recent, în cadrul unei călătorii pe continent, se poate vedea același tipar.

Pe măsură ce populația, atît albă cît și neagră, s-a deplasat de la sate la orașe sub presiunea revoluției tehnice care a redus slujbele agricole, orașele Americii s-au transformat în uriașe zone metropolitane care se întind peste actualele frontiere politice ale autorității locale sau chiar de stat federal. Peste jumătate din populația S.U.A. este reprezentată în prezent de locuitori ai orașelor și suburbiilor, iar în 1975 procentul se va ridica la 70 la sută. Echilibrurile tradiționale de putere în cadrul sistemului federal american sînt sfidate de noi cereri sociale practice, la aproape orice nivel.

În același timp, marile orașe, în special cele din nord, încep să se dezintegreze sub influența atît a automobilului cît și a migrațiunii negre în ghetouri centrale de culoare, înconjurate de suburbii exclusiv albe.

Profesorul Morton Grodzins de la Universitatea din Chicago a evaluat că, peste 30 de ani, negrii vor reprezenta cel puțin 25 pînă la 40 la sută din populația totală, în cel puțin 10 din principalele 14 orașe centrale ale Americii. La Washington există deja o majoritate de negri. La New York se așteaptă ca, pînă în 1970, negrii și portoricanii să formeze 45 la sută din populația zonei Manhattan și aproape o treime din populația întregului oraș. La Chicago, pînă la aceeași dată, populația va fi probabil formată în proporție de o treime din negri. Aproximativ o zecime din întreaga populație a S.U.A. este formată din negri.

Astfel, chiar și acolo unde nu există segregație legală, separarea de facto a raselor în domeniul locuințelor, al învățămîntului, al slujbelor și al vieții sociale — o separare creată de sărăcie și teamă — constituie deja o problemă serioasă. Și este în tot mai mare măsură o problemă a nordului, mai degrabă decît a sudului.

Totuși, cel puțin pînă recent, încordările provocate de aceste schimbări au rămas în cea mai mare parte ascunse dincolo de suprafața curentului principal al vieții politice americane. Ciocnirile rasiale mai dramatice din sud au întreținut iluzia că problema rasială se reduce la un număr în scădere de ultraconservatori sudiști care se opun acordării de drepturi cetățenești negrilor, pe care majoritatea americanilor albi ar aproba-o.

Americanii săraci reprezintă o minoritate și s-ar putea considera că au o situație bună, după criteriile unui țăran indian sau chiar sicilian. Dar ei nu sînt

o minoritate neglijabilă. Numărul lor a fost evaluat la 30—50 de milioane sau între 15 şi 25 la sută din populaţia americană.

Procentul şomajului în S.U.A. în ultimii şase ani a fost în medie de 6 la sută şi nu a scăzut niciodată sub 5 la sută — adică peste 4 milioane din cei 73 milioane de oameni care reprezintă actuala forţă de muncă civilă. Actualul procent al şomajului, de 5,6 la sută, reprezintă de două ori cifra britanică.

În Marea Britanie şi în majoritatea celorlalte state occidentale, un şomaj pe această scară ar fi suficient pentru a provoca căderea unui guvern. În S.U.A., influenţa politică a acestui şomaj a fost înăbuşită şi amînată deoarece partea cea mai grea a poverii a fost purtată de cei ce au votul politic cel mai puţin efectiv — negrii, adolescenţii, bătrînii, muncitorii agricoli, muncitorii sezonieri şi oamenii din regiunile în stare de depresiune mai îndepărtate, ca statele miniere şi fermele de munte din regiunea Munţilor Appalaşi. Majoritatea şomerilor sînt albi, dar procentul şomajului în rîndul negrilor şi al celor care părăsesc şcoala reprezintă de două ori procentul mediu. De obicei, cel mai puţin calificaţi şi cel mai puţin culţi, ei sînt de asemenea ultimii care sînt angajaţi şi primii care sînt concediaţi, atunci cînd automatizarea schimbă cerinţele de muncă.

Dar acum revolta neagră a început să atragă atenţia naţională în America asupra problemelor bunăstării economice şi sociale, care nu sînt în special probleme rasiale. A. Philip Randolph, liderul sindical negru care a organizat Marşul Libertăţii spre Washington, a avertizat recent: „Mulţi muncitori albi constată şi ei că sînt luaţi prin surprindere de profundele transformări prin care trece economia noastră... Protestul negru reprezintă astăzi doar primele murmure ale «declasaţilor». Aşa cum a ieşit în stradă negrul, vor ieşi şomerii de toate rasele".

Nu este o coincidenţă că cele două mari proiecte de lege pe care preşedintele Johnson luptă acum să le adopte Congresul sînt legea cu privire la drepturile cetăţeneşti şi o reducere de impozite menită să stimuleze economia şi să creeze noi slujbe. De asemenea, nu este surprinzător să se constate creşterea alianţei din rîndul opoziţiei între segregaţioniştii albi şi conservatorii de dreapta.

Căci sprijinul acordat extremei drepte nu provine numai dintr-o obsesie a comunismului, legată de războiul rece. Ea este, de asemenea, o reacţie speriată la complexităţile crescînde ale vieţii americane moderne, care necesită tot mai multă intervenţie guvernamentală la aproape orice nivel. Astfel, oamenii care i-ar opri pe negri să voteze în sud se pot alătura apostolilor nerasişti ai „libertăţii", fără să se simtă prea neconsecvenţi: în persoana guvernului federal ei atacă un duşman comun.

Dar aşa cum a remarcat Comisia S.U.A. pentru drepturile cetăţeneşti în raportul ei pe 1961, „marea experienţă americană în materie de autoguvernare a început numai pentru albi". De data aceasta, ea trebuie să înceapă pentru toate rasele.

Robert STEPHENS

L'EXPRESS

PARIS

PARTIDUL M.R.P. DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

ÎNDATĂ după sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, un nou curent politic şi-a făcut apariţia în Europa: democraţia-creştină. În răstimp de cîţiva ani, din rîndurile acestui partid au ieşit preşedinţi ai consiliului de miniştri în Italia, Franţa, Germania occidentală. În interval de cîţiva ani, el a devenit unul din grupurile politice cele mai importante din viaţa politică europeană.

Douăzeci de ani mai tîrziu, situaţia pare oarecum modificată. Dacă în Germania şi în Italia democraţia-creştină rămîne partidul cel mai important, nu e mai puţin adevărat că în nici una din aceste ţări el nu mai poate guverna singur. Iar în Franţa situaţia este şi mai gravă pentru el.

Strîns între dreapta, care s-a reconstituit, şi stînga clasică, partidul democrat-creştin francez s-a menţinut, de bine de rău, ca o formaţie de centru-dreapta în intervalul dintre 1951—1958. După ce generalul de Gaulle a preluat puterea, o mare parte a alegătorilor M.R.P. şi-au dat votul pentru U.N.R. Totuşi, beneficiind de implantaţii durabile, M.R.P. şi-a menţinut poziţiile în unele regiuni ale Franţei. În jurul anului 1960, exista chiar tendinţa de a se crede că M.R.P., care îşi reînnoia cadrele pe o scară destul de largă, ar fi fost în măsură să se redreseze mai uşor decît partidul socialist, despre care se afirma că nu mai reuşeşte să-şi primenească rîndurile.

În 1962, M.R.P. s-a aliat cu socialiştii şi cu partide de dreapta într-un cartel electoral al celor care au răspuns Nu. A fost un eşec. Alegătorii au părăsit M.R.P.-ul cu miile, dîndu-şi votul, în şi mai mare număr decît în 1958, pentru U.N.R. Un om politic ca Pierre Pflimlin de exemplu — nu şi-a păstrat poziţiile decît la limită. Reprezentarea parlamentară a M.R.P. a scăzut brusc. El a ajuns a fi redus la proporţiile unui partid mic, presat din dreapta de masa U.N.R., iar din stînga de comunişti, socialişti şi radical-socialişti.

De atunci încolo, M.R.P. a început să se întrebe care îi este cu adevărat menirea. Ca cel dintîi dintre partidele clasice ale celei de a 4-a Republici, el a declarat că întreaga viaţă politică franceză trebuie reexaminată şi că, în ce-l priveşte, este gata să se transforme radical, dacă şi ceilalţi sînt dispuşi să facă la fel. M.R.P. a afirmat că acceptă şi regimul prezidenţial, dacă se va ţine seama de modificările indispensabile pe care le-a propus în numele său Coste-Floret de la tribuna parlamentului.

Totuşi, efectul acestor declaraţii a rămas redus. În zadar şi-a reînnoit M.R.P. contactele cu celelalte formaţii de centru, el nu părea în stare să mai facă faţă curentului nefavorabil. Totul se petrecea ca şi cum Mişcarea Republicanilor Populari s-ar fi găsit în faţa celei mai dificile alegeri din întreaga sa istorie: să se alăture dreptei sau să alunece spre stînga.

Această situaţie nu este cu totul nouă. Chiar din momentul constituirii R.P.F. şi, sub o altă formă, în timpul guvernului Mendès France, M.R.P. era prins în aceeaşi menghină. De fiecare dată acest partid a reuşit oarecum să-şi menţină poziţiile, evitînd alegerea decisivă care putea determina dispariţia sa. Elementul nou al situaţiei actuale este mecanismul alegerilor prezidenţiale prin sufragiu universal. Toţi juriştii sînt de acord asupra a trei puncte:

— În general un atare sistem constrînge partidele să se regrupeze.

— În acelaşi timp, acest sistem tinde să favorizeze aripa de dreapta a stîngii şi aripa de stînga a dreptei. În S.U.A., candidatul la preşedinţie este, în general, ales din aripa dreaptă a partidului democrat sau din aripa stîngă a partidului republican;

— Partidele de centru sînt în general determinate să se regrupeze spre dreapta sau spre stînga.

Dacă aceste trei consecinţe probabile se vor verifica în Franţa, situaţia partidelor de centru va deveni din ce în ce mai dificilă. Într-o dispută politică între dreapta şi stînga, acestea nu vor avea de ales decît între a se ralia (pierzîndu-şi astfel originalitatea) sau a prezenta un al treilea candidat (dînd dovadă de slaba lor reprezentare).

Această situaţie e chiar cea pe care o înfruntă astăzi M.R.P. Dacă ia poziţie, începînd din momentul acesta, pentru Defferre sau de Gaulle, riscă să se despartă în două: alegătorii se vor grupa de o parte, militanţii de cealaltă. Dacă ar aştepta, riscă să intervină prea tîrziu, adică într-un moment cînd fiecare cetăţean, şi în special fiecare alegător M.R.P., îşi va fi format propria sa opinie. Partidul se va mărgini să ratifice existenţa unui curent majoritar în sînul său.

Această dificultate există pentru toate partidele de centru. Ea e însă cu mult mai gravă pentru M.R.P. Acesta nu era un partid de factură religioasă, dar beneficia de simpatia difuză a cercurilor catolice.

Dar ceea ce conta pentru alegerile legislative — şi ceea ce are încă valoare într-un asemenea caz — nu constituie mare lucru la nivelul alegerilor prezidenţiale.

Într-o mare măsură, catolicii se vor orienta spre dreapta sau spre stînga, conform situaţiei lor sociale şi afinităţii pe care o resimt pentru unul sau altul dintre candidaţi.

Militanţii creştini din rîndurile ţărănimii care, de ani de zile, luptă pentru abolirea unor drepturi de proprietate existente în domeniul agricol, sînt, din punct de vedere social, mai aproape de curentul socialist.

Situaţia este, în mare, aceeaşi şi pentru zdrobitoarea majoritate a militanţilor C.F.T.C. Dacă nu vor fi contrariate în mod inutil interesele lor în probleme relativ secundare — în care, la urma urmelor, o înţelegere este posibilă — voturile lor vor merge fără dificultate spre stînga.

M.R.P. este perfect conştient de această situaţie.

Georges SUFFERT

LESTER BOWLES PEARSON

Lester Bowles Pearson, fiu al unui pastor metodist, s-a născut în 1897, la Toronto, în Canada. El şi-a făcut studiile la Universitatea din Toronto şi apoi la Universitatea Oxford. După ce a participat la primul război mondial ca ofiţer de aviaţie în unităţile britanice, a funcţionat — între 1923 şi 1928 — ca profesor la Universitatea din Toronto (al cărei rector a şi fost apoi, mai tîrziu, între 1951 şi 1958).

În 1928 — anul în care Canada a dobîndit un Minister de Externe propriu el a fost numit subsecretar de stat al acestui departament, pînă în 1935, iar apoi înalt comisar al Canadei la Londra (1935—1938). Între timp, a făcut parte din diferite comitete specializate ale Ligii Naţiunilor şi şi-a reprezentat ţara la conferinţe internaţionale. În timpul celui de-al doilea război mondial, Pearson a fost unul dintre consilierii ambasadorului canadian la Washington ; în 1945 şi 1946 a fost ministru al ţării sale în capitala Statelor Unite. La conferinţa din 1945, de la San Francisco, la care s-a definitivat Carta Naţiunilor Unite, Pearson a fost unul din principalii consilieri ai delegaţiei canadiene.

La sesiunile anuale ale Adunării Generale a O.N.U., pînă în 1957 — adică atîta vreme cît partidul liberal a format guvernul la Ottawa — Lester Pearson a fost conducătorul delegaţiei canadiene. În 1952—1953 el a fost preşedinte al Adunării Generale. În această perioadă (1948—1957), Lester Pearson era ministru de externe al Canadei.

Lester Pearson a participat activ la constituirea alianţei atlantice : în 1949 el a semnat la Washington documentul de constituire a alianţei Pactului Atlanticului de nord ; la sesiunile Consiliilor ministeriale ale pactului, el a fost conducătorul delegaţiei canadiene, iar timp de un an (1951—1952), preşedinte al Consiliului N.A.T.O.

În cercurile diplomatice sînt apreciate acţiunile de mediere întreprinse de Pearson în diferite conflicte internaţionale. El a reprezentat Canada la conferinţa de la Geneva din 1954, iar în toamna anului 1956 a mediat în conflictul Suezului. Pentru activitatea sa diplomatică, i s-a acordat Premiul Nobel pentru pace.

După înfrîngerea partidului liberal în alegerile federale din Canada, în 1957, Pearson a devenit, în luna ianuarie a anului următor, liderul partidului, şi deci al opoziţiei, funcţie pe care a deţinut-o pînă în aprilie 1963, cînd, în urma victoriei partidului său în alegeri, a devenit prim-ministru.

Pearson este deţinătorul a numeroase titluri universitare onorifice. El este, de asemenea, autorul unor studii de politică internaţională ca „Democraţia în politica mondială" (1955) şi „Diplomaţia în era nucleară" (1959).

M.I.

Ratificarea tratatelor internaţionale

Noţiune de largă circulaţie, **ratificarea** desemnează acţiunea juridică prin care un stat, prin intermediul organelor sale competente, îşi însuşeşte un tratat internaţional.

Ratificarea este cunoscută încă din epoca feudală, cînd constituia o prerogativă exclusivă a monarhului. Mai tîrziu, o dată cu apariţia parlamentarismului burghez, ratificarea a constituit un mijloc de îngrădire şi control asupra acţiunilor întreprinse de monarhi în politica externă. Sensul contemporan al ratificării implică activitatea a două organe : legislativ — parlamentul, şi executiv — capul statului.

De ce este necesară ratificarea şi ce tratate sînt supuse ratificării ?

Iniţial, instituţia ratificării a apărut din necesitatea de a se exercita un control asupra tratatelor încheiate de plenipotenţiarii monarhilor. Inexistenţa unor mijloace de locomoţie rapide şi a mijloacelor de comunicaţii moderne nu permitea urmărirea desfăşurării tratativelor de către capul statului în fiecare fază. De aici a apărut necesitatea ca intrarea în vigoare a tratatului să fie condiţionată de aprobarea monarhului, respectiv ratificarea.

Astăzi, instituţia ratificării este folosită ca mijloc de exercitare a unui control de către organul suprem al puterii de stat asupra acţiunilor întreprinse în domeniul politicii externe de organele executive — şeful statului, guvernul etc.

Supunerea unui tratat spre ratificare creează totodată posibilitatea ca opinia publică să ia atitudine faţă de scopurile urmărite prin acel tratat.

Categoriile de tratate supuse ratificării se stabilesc prin legislaţia internă a fiecărui stat. De regulă, sînt supuse ratificării acele tratate care ating interesele vitale ale statelor, tratatele de pace, de neagresiune, de asistenţă mutuală, cele care privesc modificări teritoriale etc.

Pentru aceste tratate ratificarea este o condiţie a existenţei lor. În lipsa ei, tratatul nu are nici un fel de putere juridică şi, ca atare, nu produce nici un fel de efecte faţă de statul care nu l-a ratificat.

PROCEDURA RATIFICĂRII

Rezolvarea acestei probleme constituie atributul suveran al fiecărui stat în parte. Statele fiind suverane, ele stabilesc prin legislaţia lor internă cine încheie tratatele, cine le ratifică etc. Nici un stat nu poate impune altui stat ca tratatul să fie ratificat de un anumit organ.

În vederea ratificării tratatelor se urmează o anume procedură stabilită de către fiecare stat. În principiu, ratificarea tratatelor este o prerogativă a capului statului. În unele state tratatul respectiv este analizat mai întîi de către parlament care, la sfîrşitul dezbaterilor autorizează sau nu ratificarea sa de către şeful statului.

În R. P. Romînă, potrivit constituţiei, ratificarea tratatelor intră în competenţa Consiliului de Stat.

INSTRUMENTE DE RATIFICARE

Însuşirea tratatului de către un stat — ratificarea — este consemnată într-un document special numit **instrument de ratificare.** El se compune din următoarele trei părţi :

— **preambulul** — în care se specifică organul care a făcut ratificarea şi se face cunoscut că tratatul a fost ratificat ;

— **dispozitivul** — care constituie însuşi textul tratatului ce este ratificat ;

— **partea finală** a instrumentului de ratificare, conţinînd declaraţia prin care organul care ratifică face cunoscut, în numele statului, că tratatul va fi pus în aplicare şi îndeplinit. Partea finală indică locul şi data ratificării, precum şi semnăturile celor în drept.

În R. P. Romînă instrumentele de ratificare sînt semnate de către preşedintele Consiliului de Stat şi contrasemnate de ministrul afacerilor externe.

Pentru ca ratificarea să producă efecte, trebuie adusă la cunoştinţa statelor interesate într-o anumită formă. În practica internaţională încunoştinţarea se face pe următoarele căi :

— schimbul instrumentelor de ratificare ;

— depunerea instrumentelor de ratificare ;

Schimbul instrumentelor de ratificare este o operaţiune practicată numai în cazul tratatelor bilaterale. Ea se desfăşoară de obicei nu în capitala ţării unde s-a semnat tratatul ci în capitala celuilalt stat. Acest schimb are loc într-un cadru solemn. Cu acest prilej se încheie un proces-verbal care se anexează la tratat, împreună cu instrumentul de ratificare.

În cazul tratatelor multilaterale, schimbul instrumentelor de ratificare ar da loc la operaţiuni complicate. De aceea, în practica internaţională se foloseşte un alt mijloc, mai simplu — **depunerea instrumentelor de ratificare.** Plenipotenţiarii însărcinaţi de state în acest scop depun la Ministerul de Externe al statului depozitar (desemnat prin tratat) instrumentul de ratificare. Ca şi în cazul schimbului instrumentelor de ratificare, se încheie un proces-verbal de constatare care, împreună cu instrumentul de ratificare, se anexează la originalul tratatului. Statul depozitar emite fiecărui contractant copie după procesul-verbal de depunere a instrumentului de ratificare.

După al doilea război mondial, în practica internaţională, s-a încetăţenit obiceiul ca şi organizaţiile internaţionale să fie depozitare ale instrumentelor de ratificare. Aici nu este vorba numai de Organizaţia Naţiunilor Unite — care este unul din principalii depozitari ai tratatelor internaţionale — ci şi de alte instituţii şi organizaţii internaţionale ca : U.N.E.S.C.O., F.A.O. etc.

Ultima operaţiune la care sînt supuse tratatele este înregistrarea lor la Secretariatul O.N.U., conform art. 102 din Cartă. Tratatele sînt apoi publicate într-o culegere specială în limbile în care au fost încheiate şi, dacă este cazul, într-una din limbile de lucru ale Organizaţiei Naţiunilor Unite. Operaţiunea de înregistrare nu este obligatorie, ci facultativă. Ea nu impietează asupra efectelor juridice ale tratatelor, singura ei consecinţă fiind aceea că statele nu pot invoca aceste tratate în faţa organelor O.N.U.

I. CLOŞCĂ

GEORGE WALLACE, guvernatorul segregaţionist al statului Alabama, a fost obligat — printr-o decizie a Curţii de Justiţie federale — să admită înscrierea în universitatea din Auburn a studentului negru Harold Franklin. Subliniind că apreciază această decizie ca „şocantă", guvernatorul a anunţat că nu i se va opune. În acelaşi timp, la ordinul său, 100 de soldaţi ai trupelor statului Alabama asigură „menţinerea calmului" ; rolul lor este de a demonstra că reprezentanţii poliţiei federale — trimişi de Washington pentru a asigura, la rîndul lor, aducerea la îndeplinire a deciziei — „nu au ce căuta pe teritoriul universităţii". După cum remarcă „Le Monde", „lăsînd să se creadă că transferă toată aversiunea lor faţă de negri asupra guvernului federal, autorităţile rasiste îşi camuflează destul de rău ceea ce apare ca o eschivă în faţa unei dificultăţi".

POȘTA REDACȚIEI

Fiindcă am înțeles din **Poșta redacției** că unii cititori doresc să găsească în revistă și rubrici științifico-artistice sau sportive, găsim nimerit să ne spunem și părerea noastră : LUMEA să rămînă un săptămînal de politică externă. Lucrurile s-ar putea schimba dacă **Sportul popular** în locul meciurilor de fotbal ar comenta evenimentele din Cipru, iar **Știință și tehnică** ar publica o dare de seamă despre convorbirile Sukarno-Macapagal.

Ing. IOAN MITICAN,
Ing. CINCINAT ȘTEFĂNESCU,
Direcția regională C.F.R.-Iași

Tiparul e prea mic, mai ales pentru cei ce poartă ochelari și sînt și bătrîni. Propunem, dacă se poate, o literă ceva mai mare și mai citeață.

N. BUTESCU
Popești-Iași

Înțelegem punctul dv. de vedere. Ne vom strădui, în continuare, să îmbunătățim aspectul grafic al revistei.

General-colonel în rezervă Marin Manafu. **Din interesantul dv. articol „105 ani de la unirea Țărilor Romîne", reținem următoarele amănunte mai puțin cunoscute :**

Prin glasul marilor democrați revoluționari, poporul rus și-a manifestat profunda simpatie pentru actul unirii Țărilor Romîne. Într-un articol apărut în **Sovremennik (Contemporanul)** încă în anul 1858, Cernîșevski scria : „Cîți ani, cîte veacuri au răbdat bieții oameni din Romînia, prin cîte suferințe au trecut ! A sosit momentul renașterii acestei țări, înzestrată cu dărnicie de natură, dar care a avut mereu parte de bubuituri de tun în locul brazdei roditoare a harnicului plug".

După vizita lui Alexandru Ioan Cuza la sultan, au urmat stăruințe încordate ale diplomației romînești pentru recunoașterea Unirii pe plan administrativ. Despre vizita la Constantinopole, Dimitrie Bolintineanu, care îl însoțise pe domnitor, scrie următoarele în lucrarea sa „Viața lui Cuza Vodă" : „Alexandru Ioan Cuza plăcuse sultanului, care cu deosebire pentru prima oară văzuse un principe romîn șezînd înaintea sa cu atîta francheță și demnitate".

Vă mulțumim pentru repetatele și prețioasele dv. contribuții.

Revista LUMEA are mulți prieteni și în comuna mea, Gîrda, așezată în inima Munților Apuseni. Doresc mult să înțelegeți ce reprezintă aceasta pentru „Țara de piatră" descrisă de Geo Bogza.

Și acum o întrebare. În numărul 7 din 1963 al revistei, la rubrica **Puncte de vedere**, corespondentul agenției **Novosti**, B. Beknazar, vorbind despre situația lui A. Gizenga, arăta că lipsesc date precise despre soarta lui și făcea cunoscut în același timp cele două versiuni care circulă la Leopoldville (evadarea sau folosirea acestui pretext pentru camuflarea asasinării lui). Aș vrea să știu dacă în prezent se știe precis care este situația lui Gizenga, eventual dacă guvernul congolez a dat explicații.

NICOLAE POGAN
învățător, comuna Gîrda-Cîmpeni

De la deportarea lui Antoine Gizenga pe insula Bolabemba nu există informații oficiale referitoare la situația lui.

În revista LUMEA nr. 2 din 9 ianuarie 1964, în pagina 7 scrie : „Presa britanică se arată sensibilă la semnificațiile faptului că vizita cancelarului a precedat-o pe cea a primului ministru". Care prim-ministru, al cărei țări și cum îl cheamă ?

BUJOR IVĂNESCU
Cîmpina

Este vorba, evident, așa după cum reiese și din context, de primul ministru al Angliei, Alec Douglas-Home.

În articolul „Andora — Monaco — San Marino — Liechtenstein", pe care l-am citit cu mare plăcere și interes, s-a strecurat o greșeală. Se spune că San Marino este cea mai veche republică de pe pămînt. Or, faptul acesta nu este exact. Gîndiți-vă numai că în anii 510—509 î.e.n. la Roma regalitatea era izgonită lăsînd locul republicii, iar în Grecia statele-orașe aveau în majoritatea lor regimuri republicane, unele dintre ele cu cel puțin un mileniu înainte de anul 301 e.n. cînd a luat ființă republica San Marino.

VALENTIN VASILIEV
Cluj

Formularea din articolul nostru nu este greșită. Este drept că au existat republici mai vechi, dar San Marino, spre deosebire de cele menționate de dv., există și astăzi, ceea ce îi dă dreptul să se intituleze „cea mai veche republică de pe pămînt".

Aș vrea ca în fiecare număr să prezentați o incursiune scurtă și concretă în istoria unei țări. Să aflăm cu acest prilej treptele de dezvoltare economică, politică și culturală și tradițiile diferitelor țări.

DIAC IANCU
lăcătuș-mecanic, Iași

Prezentarea unor țări în forma sugerată de dv. s-ar potrivi mai curînd pentru o revistă de istorie. Rubricile noastre Reportaj pe glob și Documentar **își propun obiective oarecum apropiate, într-un mod, credem noi, mai potrivit cu specificul revistei.**

Dan Prodan, București. **Așteptăm ca „autopropunerea de colaborare" să se materializeze.**

Gheorghe Sandu Apopi, Piatra Neamț. **„Istoria Gestapoului" nu a fost încă tradusă în limba romînă.**

N. Geană, Broșteni-Focșani. **Urmăriți rubricile** Pe urmele istoriei **și** Cărți **și** documente.

Nicu Colometz, Rafinăria Dărmănești-Moinești. **Potrivit celor mai recente informații, familia lui Patrice Lumumba se află la Cairo.**

Nici Republica Democrată Germană, nici Republica Federală Germană nu sînt membre ale O.N.U.

E. Victor, Craiova. **Aveți, evident, dreptate. Orașul Șiangan, menționat în agenda 1964 model D (E.S.I.P.) la capitolul orașelor cu peste 1 milion locuitori, nu există. Este vorba, desigur, de o greșeală de tipar.**

Lazăr Gheorghe, student, București. **Interpol este un organism de legătură între polițiile din diverse țări capitaliste, avînd în special rolul de a urmări pe criminalii de drept comun care trec dintr-o țară în alta.**

În afară de U.R.S.S. și S.U.A., singura țară care a mai lansat sateliți artificiali ai pămîntului este Anglia (care a folosit rachete americane). Franța își propune să lanseze sateliți pînă în 1965. Au lansat, de asemenea, rachete meteorologice sau cu alte obiective experimentale Japonia, Argentina, Izraelul și R.A.U.

La vară se împlinesc 50 de ani de la dezlănțuirea primului război mondial. Constat și în cercul cititorilor dv. un oarecare interes de documentare în privința evenimentelor de atunci. Tineretul, mai ales, îscodește cu întrebări pe cei care-și mai amintesc. Îndată după război, a apărut în Austria o Carte Roșie cuprinzînd documente foarte interesante dintre care unele ar merita să fie traduse în romînește.

A. HALFON
București

Așteptăm cu plăcere „mîna de ajutor" pe care ne-o oferiți. Vă rugăm telefonați-ne la redacție.

Din revista dv. reiese că Liechtensteinul nu este cea mai mică țară de pe continent, nici ca suprafață, nici ca număr de locuitori. Aceasta pare a nu fi în concordanță cu rubrica „De toate" a ziarului Scînteia tineretului din 3.I.1964. Puteți să mă lămuriți unde este greșeala ?

C. DUMITRU
Govora

Nu la noi.

Valeriu Bora, Șibot, Orăștie. **Aprecierea dv. — firește subiectivă — nu concordă nici cu punctul nostru de vedere, nici cu cel al multor cititori care ne-au comunicat păreri elogioase referitoare la aceeași ilustrație. Cînd este vorba de domenii în care intervine gustul personal, este preferabil să ne abținem de la absolutizări.**

Cîteva sugestii de care vom ține seama :

Aș dori să scrieți un documentar despre Elveția.

IGNAT BALOG
pensionar, Arad

Aș vrea să aflu amănunte privitoare la limita apelor teritoriale precum și unele lucruri despre orașele și zonele internaționale.

Dr. CONST. MITITEANU
Terciu, Năsăud

Vă rog să scrieți despre propunerile cu privire la crearea de zone denuclearizate.

BUDASZ ANTONI
București

Petre Saiciuc, pensionar, Iași ; Nicu Vera, Lehliu ; Ioniță Sorin, Iași ; Ion Mușat, Ploiești ; Gh. Opriș, Cluj ; Mihai Dobrovici, pensionar, Mîneciu Ungureni, Ploiești ; Alexandrina Timofte, pensionară, București ; I. Sufletu, Broșteni, Vatra Dornei ; I. Ulmeanu, învățător, Ologi, Turnu-Măgurele ; Puiu Costea, Bușteni ; Gh. Alexe, Mîneciu Ungureni, Ploiești ; Ioan Nedelcu, Fetești ; **Vă mulțumim pentru aprecieri și sugestii.**

Ilariu Marinescu, Călimănești ; Francisc Bauer, Bistrița ; Pavel Pintea, Arad ; Vasile Popescu, Cîmpulung Muscel : **Cu părere de rău vă informăm că nu vă putem ajuta să completați colecțiile, numerele de anul trecut fiind epuizate.**

---

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1, TELEFON 17.60.10.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

LEGEA ANTARCTIDEI

SCENARIUL:
Serghei Alekseev
Bogdan Cialîi

REGIA:
Timofei Levciuk

IMAGINEA:
S. Sahbazian

MUZICA:
G. Jukovski

cu: V. Safonov, R. Muratov, A. Movcian, P. Monozenko, V. Volcik, V. Kolokolțev, G. Tonunț

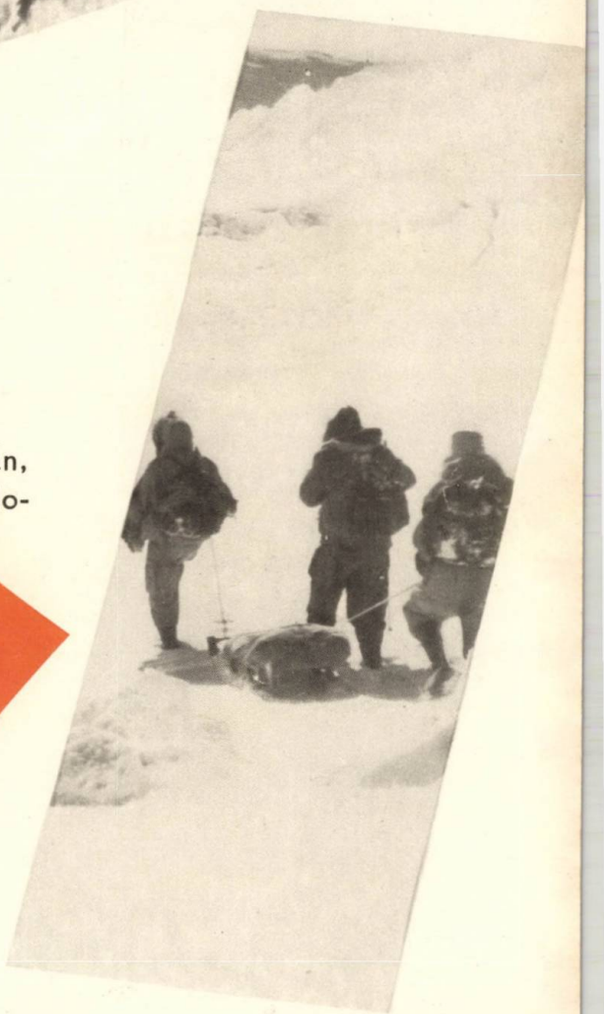

O producție
a
studioului
A. P. Dovjenko
din Kiev

2 lei

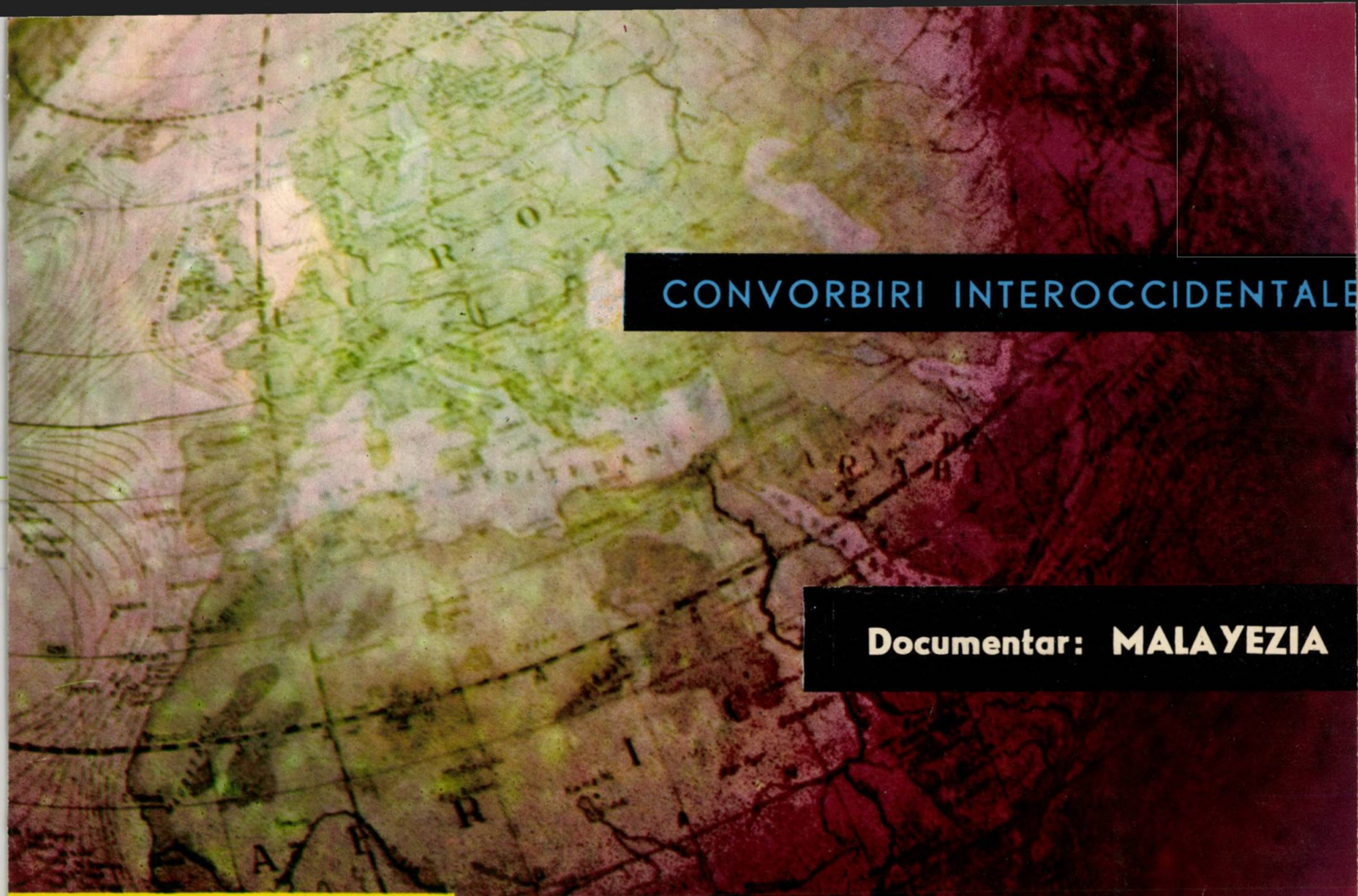

CONVORBIRI INTEROCCIDENTALE

Documentar: MALAYEZIA

OASPEŢI STRĂINI
despre
ROMÎNIA

5
Joi, 30 ianuarie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

GENEVA
LONDRA
MOSCOVA
WASHINGTON
BELGRAD

Aspect
de la Conferința
pentru dezarmare a celor
18 state de la
Geneva.

Remorcată de „Calypso", sonda-laborator condusă de Cousteau a plecat spre Corsica. Ea va face cercetări la o adîncime de 2 500 metri.

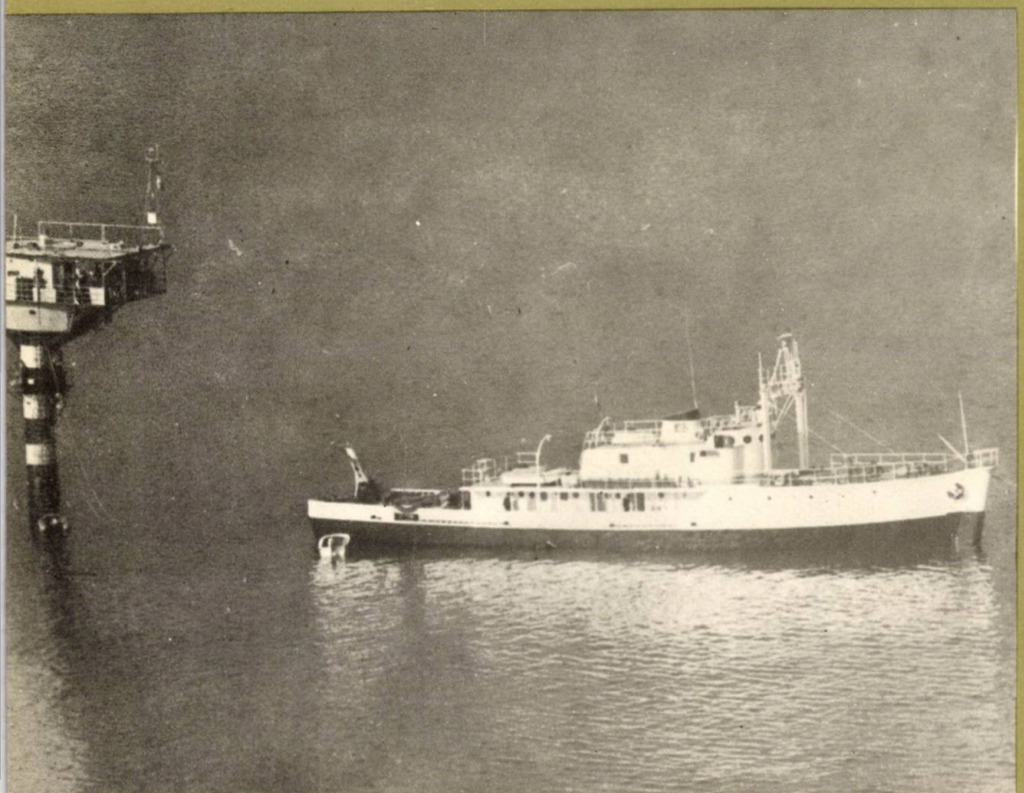

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 5 (14) 30 ianuarie 1964

În acest număr:

■ **COMENTAR:** UN ACT INTERNAȚIONAL REALIST, de N. Pătrașcu (p. 2).

■ **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** GENEVA — Startul Conferinței (p. 3). MOSCOVA — Bilanț economic—1963 (p.4). WASHINGTON — Dilemele republicanilor (p. 5). BRUXELLES — Conflicte de muncă (p. 7). SKOPLJE — Reconstrucția orașului (p. 8). VARȘOVIA — Convorbiri polono-britanice (p. 8). ZANZIBAR — Situația politică (p. 9). ROMA — Activitate diplomatică susținută (p. 9). LONDRA — Anglia și C.E.E. (p. 10).

■ CUVÎNTAREA PREȘEDINTELUI S.U.A. CU OCAZIA RELUĂRII CONFERINȚEI DE LA GENEVA (p. 11).

■ **ARTICOLE, REPORTAJE:** ÎN ȚARA „PIETREI NEGRE CARE ARDE" de Horia Liman (p. 12). „CEI ȘASE" ÎN CĂUTAREA UNEI POLITICI COMUNE, de N. Lupu (p. 16). CĂLĂTORIE ÎN REZERVAȚIA SUD-AFRICANĂ, de Ion Cîrje (p. 18). TELECOMUNICAȚIILE ȘI PRESA, de ing. Mircea Sebastian (p. 20). MONTE CARLO—FESTIVALUL TELEVIZIUNII, de Constantin Prisnea (p. 21).

■ **OASPEȚI STRĂINI DESPRE ROMÎNIA** (p. 14—15).

■ **DOCUMENTAR**: MALAYEZIA, de Eugeniu Obrea (p. 22).

■ **PE URMELE ISTORIEI:** Ascensiunea și prăbușirea celui de al III-lea Reich (III) p. 25.

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** (p. 27—30). Le Monde; Stern; Cuadernos americanos; New York Times Magazine; Le Figaro littéraire; Observer.

■ **PROFIL, FIȘIER** (p. 31), **POȘTA REDACȚIEI** (p. 32).

UN ACT INTERNAȚIONAL REALIST

Comunicatul publicat simultan la Paris și Pekin anunță stabilirea relațiilor diplomatice între guvernele Republicii Franceze și Republicii Populare Chineze. Cele două state urmează să facă în viitoarele trei luni schimb de ambasadori. Astfel, această importantă hotărîre, despre iminența căreia comentatorii francezi și din alte țări au făcut numeroase supoziții în ultimele săptămîni, a devenit un fapt real. Opinia publică din toată lumea apreciază această măsură ca un nou pas spre soluționarea problemelor internaționale într-un mod realist, ca o măsură îndreptată spre normalizarea relațiilor dintre state, ca o nouă reafirmare a triumfului principiilor coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite.

Este mai mult decît evident că stabilirea relațiilor diplomatice constituie, în ce privește Franța, recunoașterea unei stări de fapt, a unei realități istorice incontestabile. Victoria revoluției populare chineze și instaurarea Republicii Populare Chineze nu depindeau de descoperirile unor Marco Polo contemporani. China populară există, a fost și este prezentă în viața internațională. Există o singură Chină, Republica Populară Chineză.

În acest sens, în declarația purtătorului de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe a R.P. Chineze făcută la 28 ianuarie se subliniază : „Potrivit practicii internaționale, recunoașterea noului guvern al unei țări implică în mod normal încetarea recunoașterii vechiului grup conducător, răsturnat de poporul țării respective. În consecință, reprezentanții vechiului grup conducător nu mai pot fi considerați ca reprezentanții acestei țări și nu mai pot fi prezenți alături de reprezentanții noului guvern în aceeași țară sau într-o organizație internațională."

Stabilirea relațiilor diplomatice franco-chineze confirmă o dată în plus inconsistența politicii de ignorare a realităților istorice. În cazul Chinei s-a repetat o metodă care a mai dat greș în trecut. Nici Uniunea Sovietică nu a fost recunoscută de unele state timp de aproape două decenii. Nici țările de democrație populară n-au fost scutite de încercări de izolare politică și economică. După înfrîngerea clicii ciankaișiste și instaurarea R. P. Chineze, unele cercuri din Occident au promovat o politică de nesocotire a prezenței Chinei în viața internațională, au împiedicat normalizarea relațiilor cu această țară și restabilirea drepturilor ei legitime la O.N.U. Aceleași cercuri au menținut și mențin ficțiunea ciankaișistă, prezentînd-o drept „purtătoare de cuvînt" a poporului chinez.

Dar, chiar și în perioada proclamării „ignorării realității chineze" au existat forțe lucide care au acționat în spiritul vremii. Numeroase state occidentale, dintre care unele membre în pactele militare N.A.T.O. și S.E.A.T.O. (Anglia, Danemarca, Norvegia, Olanda, Pakistan) au recunoscut R. P. Chineză. Un mare grup de țări asiatice și africane au făcut schimb de ambasadori cu China populară. Ea întreține în prezent relații diplomatice cu 47 de state din Europa, Asia, Africa și America Latină, iar relații economice și culturale cu peste o sută de țări. Pe bună dreptate considera săptămînalul englez Observer : „politica de nerecunoaștere nu a dat nimic".

Normalizarea relațiilor între China populară și Franța dovedește încă o dată că politica coexistenței pașnice este singura politică rațională în condițiile existenței unor state cu orînduiri social-politice diferite. Realitatea contemporană a dovedit și dovedește în permanență că numai pe baza unor relații normale între state există condiții pentru schimburi și contacte normale, sînt posibile progrese în vederea soluționării altor probleme în suspensie.

De mai multă vreme oameni politici francezi, presa, au insistat asupra necesității unei „noi politici" în problema recunoașterii Chinei. „China este o țară foarte mare, cu o importanță foarte mare pentru viitorul omenirii — declara în fața unei comisii a Adunării Naționale în noiembrie anul trecut primul ministru Pompidou. China există și este absurd să se procedeze ca și cum n-ar exista". Noua politică franceză față de China a început să se concretizeze din ultimele luni ale anului trecut. S-au lărgit treptat contactele franco-chineze pe cele mai diferite planuri. Fostul premier francez Edgar Faure, despre care presa își exprima părerea că acționează din inițiativa generalului de Gaulle, a efectuat două călătorii în R. P. Chineză. Într-un interviu acordat ziarului Figaro la 18 ianuarie, Edgar Faure s-a pronunțat pentru restabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări. Cercurile de afaceri franceze au manifestat un interes susținut pentru recunoașterea Chinei de către Franța, văzînd în aceasta posibilitatea dezvoltării relațiilor economice și comerciale dintre cele două țări.

În țările socialiste, normalizarea relațiilor franco-chineze este salutată ca o victorie a realismului în politica mondială. „Stabilirea de relații diplomatice între China și Franța, scrie Pravda, este considerată de către Uniunea Sovietică ca o măsură în favoarea consolidării principiilor coexistenței pașnice între statele cu orînduiri sociale diferite și aceasta corespunde țelurilor tuturor țărilor socialiste". R.P. Romînă, care a militat în permanență pentru recunoașterea Chinei și afirmarea rolului ce-i revine în lume, consideră stabilirea relațiilor diplomatice franco-chineze ca o afirmare a raționiui în politică, o contribuție la statornicirea unei atmosfere normale în relațiile dintre state, un pas însemnat în direcția destinderii internaționale. La ultima sesiune a Adunării Generale O.N.U., reprezentantul R. P. Romîne, reafirmînd necesitatea restabilirii drepturilor Chinei în O. N. U. și a înlăturării reprezentanților ciankaișiști din toate organismele Națiunilor Unite, declara : „Fără rezolvarea pozitivă a acestei probleme O. N. U. nu-și poate realiza pe deplin țelul prevăzut în Cartă de a fi cu adevărat un centru de armonizare a eforturilor națiunilor în vederea asigurării păcii, securității și bunăstării popoarelor".

În numeroase țări ale lumii, în Asia și Africa, inițiativa a fost primită în mod pozitiv. „Recunoașterea Chinei populare de către Franța trebuie să fie salutată în mod deschis ca o știre binevenită" — scrie ziarul Times of India. Ziarul japonez Asahi consideră că „inițiativa franceză ar constitui un precedent prețios" care ar trebui luat în considerare de către Occident. Ecouri din Londra exprimă satisfacția care se manifestă în cercurile laburiste. Comisia pentru afaceri externe a Senatului belgian s-a pronunțat pentru o recunoaștere a R. P. Chineze. Chiar și în unele cercuri americane problema normalizării relațiilor cu R. P. Chineză nu poate fi ocolită. Recent, David Rockefeller, președintele marii bănci americane „Chase Manhattan Bank", aflat la Hongkong, declara : „Este dificil de a ignora în continuare o țară atît de mare și importantă ca China". În legătură cu aceasta apare cu totul anacronică poziția cercurilor din S.U.A. și din alte țări N.A.T.O., care s-au declarat nemulțumite de stabilirea relațiilor franco-chineze. Cercuri extremiste din aceste țări au ajuns să ceară chiar retragerea S.U.A. din O.N.U. După cum scrie presa occidentală, în acțiunea guvernului francez s-a reflectat totodată tendința Franței de a se afirma ca mare putere, cît și contradicțiile dintre ea și celelalte țări ale N.A.T.O. și îndeosebi între Franța și S.U.A. În unele comentarii se critică faptul că Franța nu s-a consultat cu aliații săi înainte de a lua hotărîrea stabilirii relațiilor diplomatice cu China, dăunînd astfel unității atlantice. La Bonn, de pildă, sînt puse acum în discuție fondul și mecanismul tratatului franco-vest-german în virtutea căruia cele două țări s-au angajat să urmeze o linie comună în politica externă.

Recenta cotitură în relațiile franco-chineze nu constituie numai o acțiune care se repercutează asupra celor două țări. Expresie a viabilității și forței politicii de coexistență pașnică, ea oferă un exemplu de modalitate realistă de abordare a problemelor internaționale actuale. Întreaga omenire este convinsă astăzi de necesitatea și posibilitatea soluționării problemelor internaționale importante, a eliminării barierelor discriminatorii care grevează asupra relațiilor normale, multilaterale între state. A devenit un imperativ al actualității lărgirea contactelor și colaborării între state, statornicirea încrederii între ele, contribuția tuturor la noi măsuri în direcția destinderii internaționale.

N. PĂTRAȘCU

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

Startul conferinței

De la 21 ianuarie, o dată cu reluarea Conferinței Comitetului celor 18 state pentru dezarmare, Geneva a revenit în centrul atenției cercurilor diplomatice și ziaristice precum și a opiniei publice internaționale. Caracteristica principală a atmosferei existente în cercurile conferinței, în aceste zile, poate fi definită printr-un singur cuvînt — espectativă. Aceasta, desigur, nu înseamnă și incertitudine. Dar, după cum este și normal pentru o conferință diplomatică și mai ales pentru o conferință angajată în tratative atît de importante și delicate cum sînt cele în problema dezarmării, prima perioadă este deobicei dedicată sondajelor și tatonării reciproce a pozițiilor pentru a se găsi acele căi și mijloace care să faciliteze desfășurarea tratativelor. Această etapă a conferinței este acum în plină desfășurare.

Un rezultat al acestei activități s-a concretizat deja în acordul la care au ajuns cei doi președinți ai conferinței, Uniunea Sovietică și Statele Unite, acord care a fost acceptat și de ceilalți membri ai Comitetului, în privința procedurii de lucru. Astfel, s-a convenit ca în primele două săptămîni să aibă loc o discuție generală în care membrii Comitetului să-și expună în linii mari pozițiile față de principalele probleme înscrise pe ordinea de zi. Desigur că această primă perioadă va constitui în același timp o etapă pregătitoare pentru faza următoare a conferinței, cînd se va putea trece deja la dezbaterea în amănunțime a diferitelor probleme care constituie obiectul tratativelor. După aceasta, conferința va intra în ritmul său normal de lucru. Se prevede ținerea a două ședințe pe săptămînă dedicate problemelor dezarmării generale și totale și respectiv măsurilor colaterale.

Pînă acum Comitetul a ținut doar trei ședințe și orice aprecieri sau pronosticuri asupra rezultatelor activității sale sînt, cel puțin deocamdată, premature. Declarațiile făcute însă pînă acum precum și marea majoritate a comentariilor de presă sînt aproape unanime în aprecierea că această nouă „repriză" a conferinței a început într-o atmosferă mai favorabilă decît în trecut. *New York Herald Tribune*, din 21 ianuarie, afirma că lucrările conferinței încep „într-un cadru mai optimist ca oricînd".

Printre factorii care au contribuit la crearea acestei atmosfere se menționează în primul rînd semnarea Tratatului de la Moscova privind interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă, adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a rezoluției privind interzicerea plasării în spațiul cosmic a unor obiecte avînd la bord arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă.

Un alt factor care a contribuit la îmbunătățirea atmosferei din preajma conferinței l-a constituit hotărîrea principalelor puteri nucleare de a se inspira una din exemplul celeilalte și a adopta o serie de măsuri parțiale cum ar fi reducerea bugetelor militare, anumite reduceri în efectivele forțelor armate etc. Această nouă metodă, denumită pe drept cuvînt „metoda exemplelor pozitive reciproce", se bazează în fapt pe încrederea reciprocă pe care fiecare din părți o manifestă față de dovezile de bunăvoință ale celeilalte părți. Uniunea Sovietică a oferit un asemenea exemplu prin hotărîrea de a reduce bugetul său militar pe anul în curs cu suma de 600 milioane ruble și de a opera anumite reduceri în efectivele forțelor sale armate. Această măsură a găsit ecou și în Statele Unite unde, de asemenea, s-a anunțat o reducere a bugetului militar cu un miliard de dolari.

În primele ședințe care au avut loc s-au conturat deja unele probleme în privința cărora șansele par a fi mai bune. Pe primul plan se află, desigur, problema elaborării Tratatului de dezarmare generală și totală. În această privință s-au făcut unele propuneri care măresc șansele de a scoate tratativele din punctul mort. Se știe că, vreme îndelungată, puterile occidentale au adus obiecții planului de dezarmare propus de Uniunea Sovietică, în sensul că el nu le oferă garanții suficiente de securitate în timpul desfășurării procesului de dezarmare. Venind în întîmpinarea acestor obiecțiuni, Uniunea Sovietică a acceptat în 1962 ca S.U.A. și U.R.S.S. să păstreze pe teritoriile proprii un număr strict limitat de rachete intercontinentale, rachete antirachetă și rachete sol-aer pînă la sfîrșitul celei de-a doua etape a procesului de dezarmare. Puterile occidentale au evitat să dea însă un răspuns clar acestei propuneri. În Occident s-a susținut că statele din N.A.T.O. trebuie să fie sigure în privința securității lor nu numai pînă la sfîrșitul etapei a doua, ci pînă la terminarea întregului proces de dezarmare.

Ținînd seama de această obiecțiune, ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., A. Gromîko, a prezentat la sesiunea a 18-a a Adunării Generale a O.N.U. o nouă propunere — care duce mai departe propunerea din 1962 — în care se acceptă dorința puterilor occidentale de a se bucura de scutul „umbrelei nucleare" pînă la sfîrșitul etapei a treia, adică pînă la sfîrșitul procesului de dezarmare.

Pornind de la această propunere sovietică și luînd în considerare și alte sugestii constructive care ar putea să apară, conferința urmează să-și continue eforturile pentru elaborarea Tratatului de dezarmare generală și totală, reluînd discutarea articol cu articol a proiectului de tratat.

În același timp, după cum o indică și aranjamentul procedural la care au ajuns cei doi copreședinți, o importanță deosebită se va acorda măsurilor colaterale, adică acelor măsuri care, fără să însemne dezarmare prin ele însele, ar mări încrederea dintre state, ar duce la o relaxare a încordării, ar facilita în-

REFLECTOR

Pentru Conferința asupra problemelor comerțului și dezvoltării, care va avea loc la Geneva cu începere de la 23 martie, secretarul general al O.N.U. a trimis invitații unui număr de 122 de state.

■

In urma unui schimb de mesaje între președintele Goulart al Braziliei și președintele de Gaulle, se consideră că este posibilă îmbunătățirea relațiilor franco-braziliene, întrucîtva încordate după „războiul langustelor" și alte diferende de natură financiară. Se vorbește despre posibilitatea unei vizite pe care președintele de Gaulle ar întreprinde-o în toamna anului acesta la Rio de Janeiro.

■

Harry S. Truman, fostul președinte al Statelor Unite, nu este de acord cu candidatura cosmonautului John Glenn în alegerile pentru Senat în statul Ohio ; el se pronunță pentru realegerea senatorului Stephen Young.

■

La 1 februarie încep la Cairo lucrările Comitetului interarab însărcinat cu punerea în aplicare a hotărîrilor Conferinței arabe la nivel înalt.

Problema desemnării candidatului democrat la funcția de vicepreședinte, deși nu amenință să dea naștere unei dispute comparabile cu aceea din partidul republican, rămîne nerezolvată. Între cei care s-au declarat dispuși să accepte să candideze se numără Adlai Stevenson, reprezentantul permanent al S.U.A. la O.N.U., senatorul Hubert Humphrey din statul Minnesota, Edward Brown, guvernatorul statului California (care a ocupat această funcție învingîndu-l în alegeri pe Richard Nixon), Sargent Shriver, șeful Corpului Păcii, și alții. Preferat de conducătorii organizațiilor locale ale partidului democrat, senatorul Humphrey (extrem de activ în cadrul lucrărilor recente ale Senatului) nu este — așa cum arăta recent un sondaj Gallup — decît al treilea în ce privește popularitatea în rîndurile alegătorilor independenți și cu simpatii pentru partidul democrat (anchetați separat). 26 la sută din alegătorii independenți și același procentaj de alegători democrați s-au pronunțat în favoarea lui Adlai Stevenson ; 25 la sută din alegătorii independenți și 34 la sută din alegătorii democrați l-ar prefera pe Robert Kennedy, care a declarat recent că nu s-a hotărît încă dacă să accepte să candideze.

■

La 1 februarie va începe Congresul extraordinar al Partidului socialist (S.F.I.O.) din Franța. Congresul va stabili orientarea partidului în viitoarele alegeri prezidențiale.

făptuirea dezarmării generale și totale. Conferința a fost deja sesizată de o serie de măsuri din această categorie. Problema care se pune în prezent este de a selecta din aceste propuneri pe cele mai valoroase, pe cele a căror realizare ar prezenta cu adevărat un progres pe calea destinderii și a creării unui climat favorabil dezarmării.

Dintre acestea s-ar putea menționa în primul rînd propunerea avansată de țările socialiste privind încheierea unui pact de neagresiune între țările participante la Tratatul de la Varșovia și țările membre ale N.A.T.O. Utilitatea realizării acestei propuneri este evidentă.

O altă măsură, care în ultimul timp s-a bucurat de un sprijin deosebit de larg, este aceea cu privire la crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale globului. Atrag asupra lor atenția și alte probleme cum ar fi : nerăspîndirea armelor nucleare, prevenirea pericolului unui atac prin surprindere, reducerea cheltuielilor militare și a forțelor armate, distrugerea fizică a unor tipuri de armamente. În privința unora din aceste probleme s-ar părea că se conturează o anumită apropiere în pozițiile părților interesate.

După cum a arătat șeful delegației R. P. Romîne la lucrările Comitetului celor 18 state pentru dezarmare, „delegația română va face tot ceea ce depinde de ea în vederea adoptării de măsuri concrete și pentru punerea lor în practică. Propuneri au fost deja prezentate în cadrul sesiunii Comitetului nostru. Nu ne îndoim că vor fi studiate cu atenția necesară, spre a se desprinde din ele elementele care converg spre îndeplinirea sarcinii noastre fundamentale — dezarmarea generală și totală. Delegația română ar saluta orice alte propuneri, inițiative, contribuții, ori de unde ar veni, destinate să sprijine destinderea în relațiile dintre state, să contribuie la rezolvarea pașnică a principalelor probleme ale vieții internaționale".

Procedînd cu răbdare, simț de răspundere și realism, actuala sesiune a conferinței ar putea să aducă o contribuție valoroasă la realizarea mandatului ce i-a fost încredințat.

CORESPONDENT

Geneva, 28 ianuarie

MOSCOVA

Bilanț economic — 1963

Obișnuitul comunicat anual în legătură cu îndeplinirea planului de stat al economiei naționale a U.R.S.S. stă mărturie a succeselor repurtate de economia sovietică. Coloanele de cifre meticulos aranjate în pagină prind viață. În 1963, planul a fost depășit. Creșterea producției industriale s-a cifrat la 8,5 la sută. Sarcinile septenalului sînt îndeplinite cu creșteri serioase față de prevederile inițiale.

Chiar din cîteva cifre și fapte se întregește tabloul avîntului economic în Uniunea Sovietică. În decursul ultimilor cinci ani, producția industrială globală a crescut cu 58 la sută în loc de 51 la sută cît se prevăzuse inițial. Producția totală a principalelor ramuri ale industriei a crescut în 1963 în comparație cu anul precedent după cum urmează : chimie — cu 16 la sută, metalurgie feroasă și neferoasă — cu 9 la sută, combustibil și energetică — cu 10 la sută, construcții de mașini și prelucrarea metalelor — cu 13 la sută, materiale de construcție — cu 8 la sută etc. Pe baza acestor cifre, economiștii sovietici au calculat că în ultimul deceniu producția industrială pe cap de locuitor a crescut în U.R.S.S. de 2,3 ori. În anul care s-a scurs au intrat în funcțiune 700 de noi mari întreprinderi industriale. Dacă cu decenii în urmă pentru a construi o centrală electrică cu o capacitate de 1 500 000 kW erau necesari 11 ani, în 1963 au fost date în funcțiune la centralele electrice noi capacități capabile să producă 10 000 000 kW.

În cursul anului trecut au fost create aproximativ 3 000 noi tipuri de mașini, mecanisme, aparate și alt utilaj pentru diverse ramuri ale economiei naționale și peste 1 200 de aparate destinate controlului și automatizării proceselor de producție. În 1963 productivitatea muncii în industrie a crescut cu peste 5 la sută, iar în primii cinci ani ai septenalului — cu 31 la sută.

Comunicatul menționează că și în 1963, ca și în anii precedenți, industria Uniunii Sovietice s-a dezvoltat într-un ritm mai rapid decît în Statele Unite. În prezent, Uniunea Sovietică ocupă primul loc în lume în ce privește producția globală de minereu de fier, cărbune, cocs, diferite tipuri de produse ale construcției de mașini, ciment, materiale lemnoase, țesături de lînă, unt, zahăr și alte produse. Producția de oțel a U.R.S.S. în 1963 a constituit 80 la sută din producția de oțel a S.U.A. (față de 37 la sută în 1953). În ansamblu, producția industrială globală a Uniunii Sovietice a reprezentat în anul trecut aproximativ 65 la sută din producția industrială globală a S.U.A. (față de 33 la sută în 1953).

În domeniul agriculturii, față de 1962, în 1963 au sporit achizițiile de stat la bumbac, cartofi, legume, fructe etc. Un succes important l-au obținut republicile sovietice producătoare de bumbac. Statul a achiziționat în 1963 peste 5,2 milioane tone de bumbac, adică mai mult decît oricînd în întreaga istorie a cultivării bumbacului în U.R.S.S. Producția de carne a crescut cu 7 la sută. Au sporit achizițiile de stat la ouă, lînă etc.

În anul care a trecut, în majoritatea regiunilor agricole din U.R.S.S. au existat condiții extrem de nefavorabile, ceea ce a dus la micșorarea producției de cereale și alte produse agricole față de 1962. Relevînd aceasta, Comunicatul Direcției Centrale de Statistică arată că datorită eforturilor oamenilor muncii din agricultură și ținîndu-se seama de achizițiile de peste hotare precum și de aplicarea de măsuri pentru economisirea de cereale, necesitățile țării în ce privește hrana și semințele sînt asigurate

În anul care a trecut, agricultura a primit din partea industriei un număr însemnat de mașini, printre care: 238 000 de tractoare, 86 000 autocamioane, 77 000 combine pentru recoltat cereale, 7 000 de mașini pentru recoltat bumbac, 191 000 de semănători, 149 000 de cultivatoare și multe alte mașini și unelte agricole.

A crescut nivelul de trai al oamenilor sovietici. În 1963 produsul social global al U.R.S.S. a sporit cu 5 la sută față de 1962. Au crescut veniturile reale ale muncitorilor și funcționarilor, precum și

REFLECTOR

La 2 februarie, încheindu-și vizita în Sudan, premierul Ciu En-lai va începe o vizită de trei zile în Somalia.

■

S-a întrunit la Bruxelles conferința societăților de transporturi aeriene din țările Pieței comune ; obiectivul conferinței îl constituie crearea unui consorțiu aerian, Air Union. Prima întîlnire a avut loc în 1961, cînd au fost stabilite cotele din traficul total revenind fiecărei societăți. De data aceasta, la conferință s-au prezentat și reprezentanți ai societăților din Olanda și Luxemburg, ceea ce a făcut necesară revizuirea cotelor stabilite. Problema urmează să fie discutată la nivelul miniștrilor de externe, la sfîrșitul lunii februarie sau la începutul lunii martie, după care, la 20 martie, conferința își va relua lucrările.

Pînă atunci, grupurile de lucru formate pregătesc dosarele negocierilor, care se anunță destul de dificile.

■

La Londra se afirmă că în itinerarul programat de Papa Paul al VI-lea pentru 1964 este cuprinsă și Marea Britanie. Aceasta ar reprezenta un răspuns la vizita făcută la Vatican în 1960 de către arhiepiscopul de Canterbury, șeful bisericii anglicane.

■

Otto Jens Krag, primul ministru al Danemarcei, va face o vizită în U.R.S.S. în cursul lunii februarie.

În zilele de 4 și 5 februarie, secretarul general al N.A.T.O., Dirk Stikker, va face o vizită oficială în Statele Unite.

■

După cum se prevăzuse, consiliul național al partidului democrat creștin din Italia l-a ales, cu mare majoritate de voturi, pe Mariano Rumor ca secretar al partidului. Mariano Rumor, în vîrstă de 49 de ani, doctor în litere, este deputat din 1946. A fost vicepreședinte al partidului democrat-creștin (1950—1951), ministru al agriculturii (1959—1963) și ministru de interne (1963, în cabinetul Leone). Ca secretar al acestui partid, el îi urmează lui Aldo Moro, actualul prim-ministru.

■

Vicepreședintele Boliviei, Juan Lechin Ortego, care este în același timp conducătorul sindicatului minerilor din industria extractivă a cositorului a declarat că, în alegerile prezidențiale care vor avea loc în iunie a.c., el va candida împotriva actualului președinte, Victor Paz Estenssoro.

■

Dat fiind că Theodore Sorensen, asistent prezidențial însărcinat cu redactarea discursurilor și textelor, a hotărît să renunțe la funcția sa și să scrie o carte despre J. F. Kennedy, președintele Johnson este în căutarea unui înlocuitor. Revista Newsweek afirmă că cel ales va fi Sidney Hyman, specialist în probleme de guvernămînt, care a organizat campanii electorale pentru Adlai Stevenson.